

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन

१९८६-८७

वर्धा जिल्हा

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय
महाराष्ट्र शासन
मुंबई

फक्त कार्यालयीन उपयोगाकरिता

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन

जिल्हा :- वर्धा

१९८६ - ८७

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय ,
महाराष्ट्र शासन ,
नियोजन विभाग .

मुं व ई

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन १९८६-८७

शुधदीपत्रक

अ. क्र.	तक्ता क्रं.	पान क्रं.	रकाना क्रं.	ओळ क्रं.	चुक	बरोबर
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.
१.	१. १	१	१२	३	अस्पष्ट	१२०
२.	१. १	१	४	१२	चुक	६. ५
३.	१. ३	४	१८	२	अस्पष्ट	२८३५
४.	५. १४	७२	३	१ व २	अस्पष्ट	३ व २
५.	५. १५	८०	३	१	अस्पष्ट	३३५
६.	५. १६	८१	३	५	अस्पष्ट	२४
७.	५. १७	८२	७	८	अस्पष्ट	८९८७
८.	७. ५	११२	७	४	अस्पष्ट	१२७२
९.	७. ५	११२	६	५	अस्पष्ट	५१८
१०.	११. ७	१५१	५	२	चुक	४१५०
११.	११. ७	१५१	४	७	अस्पष्ट	८८१२

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन १९८६-८७

दृष्टिकोपात जिल्हा - वर्धा.

अ. क्र./	बाब	परिमाण	वर्धा जिल्हा	महाराष्ट्र राज्य
१.	२.	३.	४.	५.
एक	प्राकृतिक रचना			
	अ) भौगोलिक स्थान			
	१] उ-तर अक्षांश	अंश	२० ^० . १८ ते २१ . २१	१६. ४ ते २२. ४
	२] पूर्व रेखांश	अंश	७८ ^० . ३० ते ७९ ^० . १५	७२. ६ ते ७७. ६
	ब) हवामान तापमान [१९८६]			
	१] किमान	सेल्सियस	७. ०	उ. ना.
	२] कमाल	—//—	४६. ०	उ. ना.
	३] पर्जन्य [सरासरी] १९८६	मि. मी.	११३४. ४	उ. ना.
	क) प्रशासकीय विभाग			
	१] तालूके	संख्या	८	३०३
	२] पंचायत समित्या	संख्या	८	२९८
	३] टंचाईग्रस्त तालूके	संख्या	—	१३०
	४] एकात्मिक ग्रामीण विकास प्रकल्प गट	संख्या	७	२९८
	५] गाहरे	संख्या	६	३०७
	६] गावे [एकूण]	संख्या	१३७१	४१, ८३३
	१] निर्जन [वस्ती नसलेले]	संख्या	४३९	२, ४७२
	२] वस्ती असलेले	संख्या	९३२	३९३५४
	७] क्षोत्राफळ	चौ. कि. मी.	६३१०	३०७६९०
	दोन प्रशासकीय संस्था			
	१] पंचायत समित्या	संख्या	८	२९८
	२] महा नगरपालिका	संख्या	—	११
	३] नगरपरिषदा	संख्या	६	२१६
	४] कटक मंडळे	संख्या	—	७
	५] ग्रामपंचायती [३१-३-८७]	संख्या	४८५	२४७०७
	६] पोलीस स्थानके [३१-१२-८६]	संख्या	१५	७८४
	७] पोलीस आउटपोस्ट	संख्या	७	११९१

१.	२.	३.	४.	५.
तीन	लोकसंख्या: १९८१			
१]	ग्रामीण लोकसंख्या	आकडे हजारात	६९५	४०७९१
२]	नागरी लोकसंख्या	आकडे हजारात	२३२	२१९९३
३]	एकूण लोकसंख्या	हजारात	९२७	६२७८४
४]	अनुसूचित जातीची लोकसंख्या	आकडे हजारात	३६	४४८०
५]	अनुसूचित जातीच्या लोकसंख्येची टक्केवारी	टक्केवारी	३.९३	७.१४
६]	अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या	आकडे हजारात	१४२	५७७२
७]	अनुसूचित जमातीच्या लोकसंख्येची टक्केवारी	टक्केवारी	१५.३५	९.१९
८]	पुरुषा	आकडे हजारात	४७६	३२४१५
९]	स्त्रिया	—//—	४५१	३०३६९
१०]	स्त्री पुरुष प्रमाण	१००० पुरुषांमध्ये	९४८	९३७
११]	घनता	दर चौ. कि. मी. क्षेत्रातील लोकसंख्या	१४७	२०४
१२]	साक्षरतेचे प्रमाण			
१]	एकूण	टक्केवारी	५१.०५	४७.१८
२]	पुरुषा	—//—	६१.०१	५८.७९
३]	स्त्रिया	—//—	४०.५३	३४.७९
४]	राज्यामध्ये जिल्ह्याचा क्रमांक	संख्या	५	—
चार	कृषी [१९८५-८६]			
१]	भौगोलिक क्षेत्र	हजार हेक्टर	६२९	३०७५८
२]	जंगलव्याप्त क्षेत्र त्याची भौगोलिक क्षेत्राशी टक्केवारी	—//—	७७	५३५० [१२.२४] [१७.३९]
३]	शोतीला उपलब्ध नसलेली जमीन [१९८५-८६]			
अ]	बिगर शोती वापराखालील जमीन	हजार हेक्टर	२८	१०७९
ब]	पडीत आणि लागवडी लायक नसलेली जमीन	—//—	१४	१७१६
क]	एकूण	—//—	४२	२७९५
४]	पडीत जमीन व्यतीरिक्त लागवड न केलेली इतर जमीन [८५-८६]			
१]	कायम गुरे चरण आणि इतर	हजार हेक्टर	४६	१५४७
२]	डांडे डांडपाखालील जमीन	—//—	४	१७९
३]	लागवडीयोग्य परंतु पड जमीन	—//—	१९	१०२३

१.	२.	३.	४.	५.
५]	पडीत जमीण १९८५-८६			
	१] चालू पड	हजार हेक्टर	११	८४२
	२] इतर पड	—//—	१५	९९१
६]	पिकाखालील क्षेत्रा [१९८५-८६]			
	१] पिकाखालील निव्वळ क्षेत्रा	—//—	४१६	१८०३१
	२] तुसोटा क्षेत्रा	—//—	१७	२२३०
	३] एकूण पिकाखालील क्षेत्रा	—//—	४३३	२०२६१
७]	ओलीत क्षेत्रा [१९८५-८६]			
	१] निव्वळ ओलीत क्षेत्रा	हजार हेक्टर	१७	१८८१
	२] एकूण ओलीत क्षेत्रा	—//—	२३	२४६२
८]	एकूण महत्वाच्या पिकाखालील	—//—	१९६	१३६६२
	क्षेत्रा [अन्नधान्य]			
९]	वहीत धारण जमीन [१९८०-८१]		१२२०	—
	अंतीम			
	१] २ हेक्टर पेक्षा कमी	संख्या [००]	४६३	३४६६८
	२] २ ते १० हेक्टर	—//—	६८८	३०७७५
	३] १० हेक्टर पेक्षा जास्त	—//—	६९	३१८२
१०]	जमीण महसूल वसुली [१९८६-८७]	लाखा रु.	१	२९६८
११]	जिल्हा परिषदाचा उपकर	[हजार रु.]	३५८४	उ. ना.
			[१९८५-८६]	
चिं	पशुसंवर्धन [पशुगणना १९८२]			
	१] पशुधान	संख्या हजारात	५२७	३०९१९
	२] गाई व बैल	—//—	३७३	१६१६१
	३] म्हशी व रेडे	—//—	४२	३९७२
	४] मेंढ्या	—//—	८	२६७१
	५] शोळ्या	—//—	१४६	७७०५
	६] कोंबड्या व बदके	—//—	१६६	१९८४४
हा	सहकार [१९८६-८७]			
	१] सहकारी संस्था	संख्या	११५०	८३४६०
	२] प्राथमीक कृषी सहकारी	—//—	४०२	१८३७७
	पत संस्था			
	३] प्राथमीक कृषी पत संस्थाची	संख्या हजारात	१२४	६५१८
	संस्थासद संख्या			
	४] दुग्धा शाळा संस्था १९८६-८७	संख्या	२४५	१२७०३
	५] प्राथमीक कृषी पतसंस्थानी	रु. कोटीत	५.९	४८०
	दिलेले कर्जे			

१.	२.	३.	४.	५.
सात	जल सिंचन			
	१] पूर्ण झालेले पाटबंधारे प्रकल्प व त्याखालील लाभक्षेत्र [३० जून, १९८७]			
	१] मोठे प्रकल्प लाभा क्षेत्र	संख्या हजार हेक्टर	नाही —	१६ उ. ना.
	२] मध्यम प्रकल्प लाभा क्षेत्र	संख्या हजार हेक्टर	६ ६६	४० उ. ना.
	३] लघू प्रकल्प [पृष्ठभागात] लाभा क्षेत्र	संख्या हजार हेक्टर	३१ ७	१३०३ उ. ना.
	४] सिंचन विहीरी खालील भिजणारे क्षेत्र [१९८५-८६]	—//—	१५	१०६३
आठ	उद्योग			
	१] नोंदणीकृत कारखाने [१९८६ अखोर]	संख्या	१११	२३८८९
	२] नोंदणीकृत चालू कारखाने	—//—	१०३	१९९६६
	३] साखार कारखाने चालू असलेले [१९८६]	—//—	१	१११
	४] साखारेचे उत्पादन	हजार मे. टन	—	२३८८
	५] सर्व सुत गीरण्यांची संख्या	संख्या	३	१३३
नऊ	बीज			
	१] बीज पुरवठा केलेली शहरे/खोडी ३१-३-८७	संख्या	१२१२	३७६३६
	२] विधुतीकरण झालेल्या गांवाची संख्या	—//—	१२०६	उ. ना.
	३] बीज पुरवठा केलेले पंप तंच	—//—	२७३४८	११२७७६५
	४] गोबर गॅस संयंत्रे	—//—	२१५२	उ. ना.
दहा	सार्वजनिक आरोग्य [१९८६]			
	१] रुग्णालये	संख्या	१४	७७८
	२] दवाखाने	संख्या	४४	१७९५
	३] प्राथमीक आरोग्य केंद्रे	—//—	२५	१५३९
	४] प्राथमीक आरोग्य केंद्र पथाके	—//—	—	८१
	५] एकात्मिक बालविकास योजना गट	—//—	१	उ. ना.
	६] अंगणावाडीत उपस्थित राहणारे मुले	—//—	उ. ना.	उ. ना.

१.	२.	३.	४.	५.
अकरा शिक्षण [३० सप्टेंबर, १९८७]				
१]	एकूण प्राथमीक शाळा	संख्या	९८२	५४८६६
२]	एक शिक्षाकी शाळा	संख्या	२६७	१६७४६
३]	प्राथमीक शाळेतील विद्यार्थी	संख्या हजाराला	१४१	९५७९
४]	प्राथमीक शाळेतील शिक्षक	—//—	४	२५०
५]	प्रत्येक शिक्षाकामागे प्राथमीक शाळेतील विद्यार्थी	संख्या	३८	३८
बारा दुय्यम शिक्षण ३०-९-८७				
१]	दुय्यम शाळा	संख्या	१७४	८४१७
२]	शाळेतील एकूण विद्यार्थी	संख्या हजाराला	९७	४८७३
३]	शाळेतील शिक्षक	—//—	३	१५५
४]	प्रत्येक शिक्षाकामागे दुय्यम शाळेतील विद्यार्थी	—//—	३४	३१
तेरा उच्च शिक्षण ३०-९-८७				
१]	संस्था	संख्या	८	९८०
२]	एकूण विद्यार्थी	संख्या हजाराला	२२	९००
चौदा अ) प्रौढ शिक्षण				
१]	प्रौढ शिक्षण केंद्रे	संख्या	३६०	१८७३९
२]	प्रौढांची उपस्थिती	—//—	उ. ना.	उ. ना.
ब) तांत्रिक शिक्षण				
१) औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था १९८५-८६				
१]	शासकीय व शासन सहाय्यीत	संख्या	२	१७९
२]	इतर खाजगी	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
२]	शासकीय व शासन सहाय्यीत औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थामध्ये मंजूर झालेल्या जामा	संख्या	उ. ना.	४१७३६
३) तांत्रिक व व्यावसायिक शिक्षण संस्था				
१]	शासकीय व शासन सहाय्यीत	संख्या	१	उ. ना.
२]	इतर [खाजगी]	संख्या	उ. ना.	५७५
४]	शासकीय तांत्रिक व व्यवसाय शिक्षण संस्थाची प्रवेश क्षमता	संख्या	२७५	५३१२५
५]	अभियंत्यांची संख्या	संख्या	१०	उ. ना.

१.	२.	३.	४.	५.
पंधारा परिवहन आणि दळणावळण				
१]	एकूण रेल्वे मार्ग[लांबी कि.मी] कि.मी. ३१ मार्च, ८७		१७४	५४४०
२]	रस्त्याची जोडलेली गावे	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
३]	एकूण रस्त्याची लांबी [पृष्ठांकित] ३१-३-८७	कि.मी.	२२३८	११६००६
४]	राष्ट्रीय महामार्गाची लांबी	—//—	१०८	२९४०
५]	राज्य महामार्गाची लांबी	—//—	३२४	१९५३९
६]	महत्वाच्या जिल्हा रस्त्याची लांबी	—//—	४१९	२६८३८
७]	इतर जिल्हा रस्त्याची लांबी	—//—	३७१	२९५६७
८]	ग्रामीण रस्त्याची लांबी	—//—	१०१६	८४२२४
सोळा पिण्याच्या पाण्याचा पुरवठा				
[१. एप्रिल]				
	कठीण गावांची संख्या	संख्या	११२	६०१३
१]	खोड्यांना केलेल्या पुरवठा	—//—	११२	उ. ना.
	अ] नळाचा पाणी पुरवठा	—//—	१९	उ. ना.
	ब] कुप नलीका	—//—	उ. ना.	उ. ना.
	क] विहीरी	—//—	२२	उ. ना.
२]	टॅकर्स किंवा बैजगाडीने पाणी पुरवठा केलेल्या जाणारी गावे	—//—	७१	उ. ना.
३]	योजनेत समाविष्ट करावयाची गावे	—//—	उ. ना.	उ. ना.
सतरा धारबांधणी				
	भूमीहीन कामगारांसाठी बांधलेल्या झोपड्यां एकात्मिक ग्रामीण कार्यक्रम	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
अठरा १]	दारिद्र्य रेषेखालील कुटूंबे १९८२-१९८३	संख्या लाखात	५.७	४१
२]	१९८६-८७ चे लाभार्थी			
	अ] जुने	संख्या	उ. ना.	१०८७४९
	ब] नवीन	संख्या	उ. ना.	१२९३६९
एकोणिसा रोजगार निर्माती				
अ]	रोजगार हमी योजना	मनुष्य दिवस कोटी	०.०६	१८.७६
ब]	राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार कार्यक्रम	—//—	०.०५	२.३८
क]	ग्रामीण भूमीहीन रोजगार कार्यक्रम	—//—	०.०३	२.३३

- सात -

१.	२.	३.	४.	५.
वीस	<u>आदीवासी कल्याणकारी योजना</u>			
	आदीवासीकरिता आश्रमशाळा विद्यार्थी	संख्या	२	उ. ना.
एकविस	मागासवर्गीयांसाठी कल्याण- कारी योजना मागासवर्गीय- साठी वसतीगृहे	संख्या	२	उ. ना.
	वसतीगृहे राहणारे विद्यार्थी	संख्या	१५०	उ. ना.
बावीस	<u>जिल्हा नियोजन</u>			
	१] वाषािक योजनेतील सर्वसाधारण अपेक्षीत तरतूद [१९८६-८७]	रुपये कोटी	८.५५	१९६४
	२] अनुषोषा मारुन काढण्यासाठी तरतूद १९८६-८७	रुपये कोटी	उ. ना.	१८३
तेवीस	<u>नागरी पुरवठा</u>			
	१] रास्त भावाची दुकाने [१९८६ अखोर]	संख्या	४८३	३३३८९
	२] साठा [स्कूण] [१९८६-८७]	संख्या टन	उ. ना.	५७५५०८
	३] शासकीय गुदामे	—//—	उ. ना.	उ. ना.

टीप - उना = उपलब्ध नाही.

आधार :- अर्था व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

भाग - १

समालोचन

१९८६ - ८७

सामाजिक व आर्थिक समालोचन-१९८६-८७

जिल्हा व वार्डा.

१. स्थानिक व भौगोलिक वैशिष्ट्ये .

१.१. भौगोलिक स्थान :-

वार्डा जिल्हा उ-तर अक्षांश २०-१८ " ते २१-२१ " आणि पूर्व रेखांश ७६-३० " ते ७६-१५ " चे दरम्यान व्यापलेला आहे. या जिल्ह्याच्या दक्षिणेस व नैपु-तेस यवतमाळ , पुर्वेस व आग्नेयेस चंद्रपूर , उ-तरेस व ईशान्येस नागपूर आणि पश्चिमेला झमरावती ह्या जिल्ह्यांच्या सीमा मिळालेल्या आहेत.

१.२. क्षेत्र व प्रशासकीय विभाग

वार्डा जिल्ह्याचे क्षेत्रफळ ६३.१० चौ. कि.मी.

म्हणजेच महाराष्ट्र राज्याच्या एकूण क्षेत्रफळाच्या २ टक्के एवढे आहे. प्रशासकीय व्यवस्थेच्या दृष्टिकोणातून या जिल्ह्याची वार्डा , आर्वी व हिंगणघाट ह्या तीन महसूल विभागांत विभागणी केली होती, परंतु प्रशासकीय सोयीसाठी विदर्भातील सर्व जिल्ह्यांची पुनःरचना करून महाराष्ट्रातील उर्वरीत विभागाप्रमाणे पंचायत समितीचे क्षेत्र हा एक तालुका समजून वार्डा जिल्ह्याची पुनःरचना करण्यांत आली . त्या पुनःरचनेमध्ये आजमितीस या जिल्ह्याची वार्डा , सेलू , देवळी , आर्वी , कारंजा , आष्टी , हिंगणघाट व समुद्रपूर या आठ तालुक्यांत विभागणी केली असून त्यांत ६ शहरे , २३९ वस्ती असलेली गावे व ४२९ ओसाड गावे आहेत. ग्रामीण विकासासाठी एक जिल्हा परिषद व तिचे अंतर्गत ८ पंचयत समित्या जिल्ह्यामध्ये कार्यरत आहेत.

१.३. नैसर्गिक रचना

या जिल्ह्याचा उ-तरेकडील उंचवट्याचा प्रदेश हा तातपुडा पर्वताच्या दक्षिण बाजूला विखारला असून त्यामध्ये आष्टी , कारंजा व आर्वी या तालुक्याचा परिसर व्याप्त होतो. जिल्ह्याचा उर्वरीत भाग मात्र वार्डा व वैष्णा या दोन मोठ्या नदीच्या खो-यात समाविष्ट होतो.

१.४. भूगर्भाय रचना

या जिल्ह्यातील बहुतांशी क्षेत्रामध्ये दख्खन प्रांत्तर लाव्हा वाहाचा समावेश आहे. हे लाव्हा वाह या क्षेत्रामध्ये एकूण ४०० मीटर जाडीचे आहेत. ही वाह जिल्ह्याच्या ईशान्य भागातील निम्न-तम भाग आणि उच्च-तम भाग यांच्यातील समुद्रसपाटी पासूनच्या किमान उंचीतील फरकावरून निर्धारित येते. वाहामध्ये आढळून येणारे गाळाचे संस्तर आणि लाल प्रस्तंभ यासुळे प्रत्येक वाह एक दुस-यापासून अलग ओळखणे व त्यांची विभागणी करणे शक्य झाले आहे. प्रास्तवपूर्व गाळ साचण्याची क्रिया घडून येते. त्या उंचखाल भूप्रदेशा-मध्ये त्यांच्या पूर्वेकडील व दक्षिणेकडील क्षेत्रातील परिणामस्वरूप सा निध्यासुळे हे वाह पसरलेले दिसतात. अलीकडील अवसाद हे मुख्यत्वेकरून वार्डा व तिच्या वणा , यशोदा , धाम आणि प्रंधारा या उपनद्यांच्या काठावर असून पट्ट्यांत आढळून येतात.

यामध्ये मुख्यतः चाळ, वाळू, माती आणि रेव यांचा समावेश आहे. वाळू व चाळ हे केवळ नद्यांच्या पात्रातच आढळतात तर माती आणि रेव हे काठावर आढळतात. सेलू व रोहणा यांच्या लगतच्या भागांत अलीकडे बाऊंडर आढळून येतात.

१.५ नाधा

वर्धा नदी ही या जिल्ह्यातील एकमेव महत्त्वाची नदी असून ती मुलताई येथे सातपुडा पर्वतातून उगम पावून या जिल्ह्याच्या उ-तर व पश्चिम सिमेवरून वाहते. या नदीच्या यशोदा, वणा व बंकाळी ह्या मुख्य उपनद्या आहेत. दूसरी महत्त्वाची नदी वणा ही नागपूर जिल्ह्यातून वाहत येत असून ती हिंणघाट तहसीलमधून वाहत येवून सावंगी या गावाजवळ वर्धा नदीला मिळते. तसेच बोर व धाम या नद्या आर्वी तालुक्यामधून उगम पावून पुढे त्या समुद्रपूर तालुक्यातील मांडगांव येथे वणा नदीला मिळतात. यशोदा नदी आर्वी तहसीलमधून उगम पावून देवळी तालुक्यातून वाहत जावून पुढे ती वर्धा नदीला मिळते. पावसाळ्यामध्ये जरी या नद्यांच्या पुरामुळे तीरावरील गांवाना धोका असला तरी त्या उन्हाळ्यात मात्र कोरड्या असतात.

१.६ वने

वर्धा जिल्ह्याचे एकूण वनक्षेत्र ८७५ चौ. कि. असून जिल्ह्याच्या एकूण भौगोलिक क्षेत्राच्या १४ टक्के आहे. हा वन भाग मुख्यत्वेकरून जिल्ह्याच्या उ-तरेकडील आर्वी, कारंजा, आष्टी व सेलू या चार तालुक्यांतच मोठ्या प्रमाणावर आहे.

१.७ हवामान व पर्जन्यमान

या जिल्ह्याचे सन १९८६ मध्ये कमाल व किमान तापमान अनुक्रमे ४६.० व ७.०० डीग्री सेलसियस एवढे होते. येथील उन्हाळा व हिवाळा हे सारखेच तिप्त असतात. सकाच दिवशी तापमानात बराच चढ उतार होण्याचे प्रसंगही संपूर्ण वर्षाभरांत अनेकदा येतात. उन्हाळ्यातील महिन्यात दिवसाच्या उष्णतेनंतर रात्रीच्य गारठ्यांत होत जाणारे जलद परिवर्तन हे विशेष करून लक्षानिय ठरते. या जिल्ह्यामध्ये बहुतांशी पाऊस जून ते सप्टेंबर या पावसाळ्याच्या महिन्यात पडतो. या जिल्ह्याचे सरासरी पर्जन्यमान १०९० मि.मी. आहे.

१.८ मृदा

या जिल्ह्यात मृदा मुख्यतः चार प्रकारची आढळून येते. उदा. काळी-१, काळी-२, सुरमाळ, खारडी व बरडी यांची मृदा मुख्यतः उथळ मध्यम व खोल अशा भागात विभागणी करता येते. समुद्रपूर तालुक्याच्या पुर्वेकडील भाग, सेलू तालुक्याच्या उ-तर किनारा आणि कारंजा, आष्टी तालुका यांत उथळ प्रकारची जमीन आढळते. तसेच हिंणघाट व आर्वी तालुक्याचे पश्चिमेकडील काही भागात मध्यम प्रकारची जमीन आढळून येते. वर्धा व वना नद्यांच्या काठावर सर्वत्र गाळाचे पण काळ्या जमीनीचे धार साचलेले असून ते कपासीच्या पिकासाठी अत्यंत उपयुक्त आहे. सुरमाळ-१ व सुरमाळ-२ या मृदाचे क्षेत्र जिल्ह्याच्या एकूण लागवडी खालील क्षेत्रापैकी ७४ टक्के आहे. आणि खडकी, वरडी व रेंताळ ही १६ टक्के आहे. जमीनीतील पाण्याच्या प्रवाह वायव्य दिशेकडून ईशान्य दिशेकडे आहे.

२ लोकसंख्या

२.१ वर्धा जिल्ह्याची १९८१ च्या जनगणनेनुसार लोकसंख्या

१९८१ च्या जनगणनेनुसार वर्धा जिल्ह्याची एकूण लोकसंख्या २२६६१८ असून त्यात ४,७५,६९६ पुरुष व ४,५०,९२२ स्त्रिया आहेत. तसेच जिल्ह्याची एकूण ग्रामीण लोकसंख्या ६,९५,१०८ असून नागरी [शहरी] लोकसंख्या २,२१,५१० आहेत. गेल्या दशकातील सरासरी दशावार्धिक लोकसंख्या वाढीचे प्रमाण १८.८६ टक्के आहे. वर्धा जिल्ह्याची लोकसंख्या १९४१ पासून १९७१ पर्यंत वाढीव दराने वाढत होती मात्र ती १९८१ मध्ये कमी झालेली आढळून येते. वर्धा जिल्ह्यातील लोकसंख्येचा वृद्धी दर राज्याच्या तुलनेत नेहमीच कमी राहिलेला आहे.

२.२ लोकसंख्येची घनता

वर्धा जिल्ह्यातील लोकसंख्येच्या घनतेचे प्रमाण दर चौ. कि. मी. मागे १४७ असून हेच प्रमाण महाराष्ट्र राज्याकरिता २०४ आहे.

२.३ ग्रामीण व नागरी लोकसंख्येचे प्रमाण

जिल्ह्यातील एकूण लोकसंख्येपैकी ७५.०२ टक्के लोकसंख्या ही ग्रामीण भागात व २४.९८ टक्के लोकसंख्या नागरी भागात राहात आहे.

२.४ स्त्रीपुरुष प्रमाण

१९८१ च्या जनगणनेनुसार जिल्ह्यामध्ये दर हजार पुरुषांमागे स्त्रियांचे प्रमाण ९४८ असून महाराष्ट्र राज्याच्या [९३७] तुलनेत जास्त आहे. ग्रामीण भागात हेच प्रमाण दर हजार पुरुषांमागे ९५३ तर नागरी भागात ९३० आहे.

२.५ अनुसूचित जाती व जमाती

जिल्ह्यामध्ये १९८१ च्या जनगणनेनुसार अनुसूचित जातींची व अनुसूचित जमातींची लोकसंख्या अनुक्रमे ३६४१२ व १,४२,२४४ असून त्यांचे एकूण लोकसंख्येची प्रमाण अनुक्रमे ३.९३ टक्के व १५.३५ टक्के आहे.

२.६ लोकसंख्यात्मक मनुष्यबळ

१९७१ च्या जनगणनेप्रमाणे जिल्ह्यातील कामगारांची संख्या लोकसंख्येच्या ३९.११ टक्के एवढी होती तर १९८१ मध्ये जिल्ह्यातील कामगारांची संख्या ४५.२२ टक्के आहे. १९७१-१९८१ या दशकामध्ये जिल्ह्यातील कामगार संख्येच्या प्रमाणात वाढ झालेली आहे. महाराष्ट्रातील कामगारांचे प्रमाण एकूण लोकसंख्येची ३८.७१ टक्के एवढे आहे. जिल्ह्यातील एकूण कामगारांपैकी ७३ टक्के कामगार प्रारंभिक क्षेत्रामध्येच म्हणजेच शेती व तिचाशी संलग्न असलेल्या कामावर गुंतलेले आहेत.

२.७ वयोगटानुसार लोकसंख्येचे वर्गीकरण

०-१४ या वयोगटातील लोकसंख्येची टक्केवारी १९७१ या वर्षी ४२.०७ टक्के होती, ती १९८१ मध्ये ३८.२६ टक्के झाली. तसेच १५-५९ या वयोगटातील लोकसंख्येची टक्केवारी १९७१ मध्ये ५०.४५ टक्के होती, ती १९८१ मध्ये ५३.७८ टक्के झाली.

६० व त्यापेक्षा जास्त वयोगटातील लोकसंख्येची टक्केवारी १९७१ मध्ये ६.२८ टक्के होती ती १९८१ मध्ये ७.८७ टक्के व वय अनिर्देशित गटाची ०.०१ टक्के रवढी झाली.

२.८ साक्षरता

१९८१ च्या जनगणनेप्रमाणे जिल्ह्यातील एकूण लोकसंख्येपैकी ५१.०५ टक्के लोकसंख्या साक्षर म्हणून गणल्या गेली आहे. त्यात ६१.०१ टक्के पुरुष व ४०.५३ स्त्रिया साक्षर आहेत.

२.९ वापरातील निवासी घरांची व कुटूंबांची लोकसंख्या

जिल्ह्यामध्ये वापरातील निवासी घरांची संख्या १९८१ च्या जनगणनेनुसार १,७८,००५ रवढी आहे. पैकी ७६,१२ टक्के ग्रामीण भागात व २४.८८ टक्के नागरी भागात आढळते. तसेच १९८१ च्या जनगणनेप्रमाणे जिल्ह्यामध्ये एकूण १,८२,७१० कुटूंबे आहेत. पैकी ७६.२८ टक्के कुटूंबे ही ग्रामीण भागात व २४.७२ टक्के कुटूंबे ही नागरी भागात आहेत.

३. वने

३.१ वर्धा जिल्ह्यामध्ये एकूण वनाखालील क्षेत्रफळ [वनक्षेत्र] ८७५ चौ. कि.मी. असून ते जिल्ह्यांच्या एकूण क्षेत्रफळाच्या १४ टक्के आहे. या जिल्ह्यातील बहुतांशी वनभाग हा जिल्ह्यांच्या उ-तेरेकडील आर्वी, कारंजा आष्टी, वर्धा व सेलू या तहसीलीमध्ये कमी अधिक प्रमाणात स्थित असून उर्वरित वनभाग हिंगणघाट व समुद्रपूर तहसिलीमध्ये आहे. वनक्षेत्राच्या एकूण क्षेत्राची राखीव सुरक्षा व अवर्गीकृत अशा ३ भागांमध्ये विभागणी होते. यापैकी अवर्गीकृत क्षेत्र हे सहसूल विभागांच्या देखरेखेखाली येते. राखीव आणि सुरक्षित क्षेत्र हे वन विभागांच्या देखरेखेखाली येते. एकूण वन व्याप्त क्षेत्राच्या तुलनेत राखीव वनक्षेत्र ६० टक्के असून सुरक्षित वनक्षेत्र ३७ टक्के व अवर्गीकृत क्षेत्र हे फक्त ३ टक्के आहे. सन १९८६-८७ या आर्थिक वर्षात १२००० घनमिटर इमारती लाकडाचे ७००० घनमिटर जळाऊ लाकडाचे उत्पादन झाले.

३.२ वनोत्पादन

आर्वी व हिंगणी परिक्षेत्रातील भागांत उ-तम दर्जाचे सागवणी झाडांची वने आढळून येतात. सागवणी झाडासोबतच या जिल्ह्यामध्ये सामान्यपणे धांवडा, सालई, तेंदू व मवई या जातीचे झाडे आहेत. या वनात येन, बेल कळंब, पळस, मोह, बेहाडा इत्यादी वनस्पतींचे उत्पादन होते. तसेच येथील वन जमीनीमध्ये कुसुड, घोनद, मुशराम, मखोल आणि शोळा या प्रमुखा जातीचे गवत उगवते. वनोत्पादनापासून सन १९८६-८७ मध्ये ४४०.२६ लाख रुपये रवढे उत्पन्न मिळाले. सन १९८६-८७ मध्ये इमारती लाकूड व जळाऊ लाकूड त्यापासून रु. ४१५.४२ लाख रु. चे व बांबू, गवत, बिडी प-ता, डिक वगैरे गौण उत्पादनापासून रु. २४.८४ रु. चे उत्पन्न प्राप्त झाले.

३.३ वनविकास कार्यक्रम

धूप, जोराने आलेल्या पावसाच्या पाण्याचा निचरा व पूर थापासून जमीनीचे संरक्षण करण्याचे बाबतीत आणि जमीनीचा कस टिकवून प्रोत्तीस सहाय्ये करण्यांच्या बाबतीत जंगले व वने असून्य वनहत्त्वाची कामगिरी बजावतात. त्या दृष्टिने वनविकासाकरिता जिल्हा स्तरावर खालील योजना राबविल्या जातात. [अ] मध्यवर्ती रोपवृक्षांची स्थापना [ब] निकूट वनाचे पुनर्निर्माण [क] वन समूह योजना वन संरक्षण तसेच वन्य प्राणी व निसर्ग संरक्षण.

४ वृक्षा

४.१ जमीनीचा वापर :-

वर्धा जिल्ह्याचे एकूण भौगोलिक क्षेत्र ६२९ हजार हेक्टर आहे. त्यापैकी ६९ टक्के क्षेत्र लागवडी खालील ७ टक्के कायम गुरे चरण व इतर चराईची जमीन व ७ टक्के क्षेत्र शेतीच्या लागवडीसाठी उपयोगी नसलेले क्षेत्र आहे. सन १९८५-८६ या वर्षामध्ये लागवडी खालील ४३३ हजार हेक्टर क्षेत्रापैकी ४१६ हजार हेक्टर क्षेत्र निव्वळ पिकाखालील असून ते जिल्ह्यांच्या एकूण क्षेत्राच्या ६६ टक्के व जिल्ह्यांच्या एकूण लागवडीलायक क्षेत्राच्या ९० टक्के येवढे आहे. दुबार पिकाखालील क्षेत्र निव्वळ पिकाखालील क्षेत्राच्या ४.१६ टक्के इतके आहे.

४.२ वडितीखालील जमीनीचे धारण करणारी व त्याचे क्षेत्र याचे गटवार वर्गीकरण

वडितीखालील जमीन धारकांचे गटाप्रमाणे धूधारकांची व क्षेत्राची टक्केवारी सन १९७६-७७ व १९८०-८१ चे वृक्षा गणनेप्रमाणे खालील तक्त्यात दर्शविलेली आहे.

अ. क्र.	धारक गट [हेक्टर]	धूधारक टक्केवारी		क्षेत्र टक्केवारी	
		१९७६-७७	१९८०-८१	१९७६-७७	१९८०-८१
१.	२.	३.	४.	५.	६.
१]	२ पर्यंत	३०	३८	८	१३
२]	२ ते ५	३८	३८	२८	३३
३]	५ ते १०	२२	१८	३५	३३
४]	१० ते २०	८	५	२४	१८
५]	२० ते ५०	१	१	५	३
६]	५० चे वरील	—	—	—	—

सन १९८०-८१ मध्ये एकूण खात्यापैकी वैयक्तिक खाती ९० टक्के असून क्षेत्र ८९ टक्के होते. संयुक्त खाती ९.७ टक्के असून त्याचे क्षेत्र ११ टक्के होते. संस्थोची खाती ०.५ टक्के असून त्याचे क्षेत्र १ टक्का एवढे होते. सन १९७६-७७ च्या तुलनेत १९८०-८१ मध्ये वरील कोणत्याही प्रकारच्या खात्यामध्ये विशेष असा लक्षान्वित फरक झालेला आढळून येत नाही.

४.३ पीक पधदती -

१९८५-८६ मध्ये जिल्हयांतील एकूण पिकाखालील ४३३१३९ हेक्टर क्षेत्रापैकी अन्नधान्याचे पिकाखालील १९५७३७ हेक्टर क्षेत्र म्हणजेच ४५.१९ टक्के एवढे आहे. अन्नधान्याचे पिकापैकी सर्वात जास्त क्षेत्र ज्वारी पिकाखाली म्हणजे ६१.९४ टक्के, डाळी वर्गीय पिकाखाली २२.६४ टक्के, बावटा खाली १२.४७ टक्के व इतर पिकाखाली २.९५ टक्के आहे. तसेच एकूण पिकाखालील क्षेत्रापैकी कापसाखालील क्षेत्र १,९८,०९३ हेक्टर असून त्याची टक्केवारी ४६ टक्के आहे.

४.४ पिकांचे उत्पादन -

सन १९८५-८६ मध्ये तृण धान्याचे एकूण उत्पादन १.६९ लाख टन होते तर तेच १९८६-८७ मध्ये ०.७२ लाख टन झाले, त्यामुळे तृण धान्याच्या उत्पादनामध्ये विशेष घाट झालेली आढळून आली. १९८५-८६ च्या तुलनेत कडधान्याचे उत्पादन ६.१९ टक्क्याने घटलेले आढळून येते. याच दोन वर्षांमध्ये तुलनात्मक दृष्टीने तूरीचे उत्पादन सुद्धा ९.५५ टक्क्याने घटलेले आढळते. १९८६-८७ मध्ये भुईसुंगाचे उत्पादन १०२०० टन एवढे झाले.

४.५ मुख्य पिकांचे दर हेक्टरी उत्पादन

जिल्हयांमध्ये ज्वारी, गहू, कापूस, हरभारा, तूर, मूग, भुईसुंग, तीळ, जवस, हळद ही मुख्य पिके आहेत. सन १९८६-८७ मध्ये ज्वारीचे दर हेक्टरी उत्पादन ४०१ किलो ग्रॅम, गहू - ८५७ कि.ग्रॅम, तूर-८२३ कि.ग्रॅम, हरभारा ३६२ कि.ग्रॅम, सुंग-२०० कि.ग्रॅम, तीळ-२२३ कि.ग्रॅम, जवस-२४८ कि.ग्रॅम व हळद १२८९ कि.ग्रॅम अशा प्रकारे होते. तसेच कापसाचे दर हेक्टरी उत्पादन [लिटमध्ये] १०९ कि.ग्रॅम एवढे होते.

४.६ अधिक उत्पन्न देणा-या पिकांचे क्षेत्र

तृण धान्याखालील जादा उत्पन्न देणा-या पिकांचे क्षेत्र सन १९८५-८६ साली ८० टक्के होते. तसेच सन १९८५-८६ मध्ये जादा उत्पन्न देणा-या कापसाचे क्षेत्र ९० टक्के होते. भुईसुंग या पिकाखालील १०० टक्के क्षेत्र जादा उत्पन्न देणा-या जाती खालीलच आहे. एकंदरीत या जिल्हयांमध्ये ८५ टक्के क्षेत्र हे जादा उत्पन्न देणा-या संकरीत जातीखालील बियानांच्या वापर करूनच काढलेले आहे.

४.७ फळे व भाजीपाला

या जिल्हयांमध्ये सन १९८५-८६ मध्ये भाजीपाल्याखालील एकूण क्षेत्र २६९८ हेक्टर असून एकूण पिकाखालील क्षेत्राच्या ०.६२ टक्के होते. तसेच फळे पिकाखालील एकूण क्षेत्र एकूण पिकाखालील क्षेत्राच्या ०.९० टक्के एवढे होते. सन १९८५-८६ मध्ये फळे या खालील एकूण क्षेत्र ३८९२ हेक्टर आहे, त्यापैकी मुख्यत्वेकरून संत्रा या पिकाखालील क्षेत्र ६६ टक्के, केळीखाली २८ टक्के व पंपईखाली १ टक्के एवढे होते. संत्र्याचे पीक प्रामुख्याने जारंजा व आर्वी हया दोनच तालुक्यांत होत असून केळीचे पीक प्रामुख्याने सेलू तालुक्यांत घेण्यांत येते.

४.८ रासायनिक खातांचे वाटप

या जिल्ह्यात सन १९८६-८७ मध्ये ४३२३२ मे. टन रासायनिक खातांचे वाटप करण्यांत आले. एकूण वाटप केल्या खातापैकी घुरीया ३५ टक्के व इतर मिश्र खाते ६५ टक्के या प्रमाणांत होते.

४.९ पिक संरक्षण

सध्या परीस्थितीत पिकावरील रोगांच्या प्रादुर्भाव जसजसा वाढत आहे तसतसा किटकनाशाके व जंतूनाशाके यांच्या वापरही उ-तरो-तर वाढतच आहे. पिक संरक्षण योजनेअंतर्गत जिल्ह्यामध्ये किटकनाशाके, मुशाकनाशाके तसेच रोप-संरक्षण साधन सामुग्रीसाठी अल्पभूधारक शेतक-यांना अर्थासहाय्य देण्यांत येते. संत्रा, झाडावरील कोळशी रोगांच्या निर्मूलनार्थ शासनाने सर्व संत्रा बागाईत-दारांना ६ फवारणासाठी ५० टक्के अनुदानावर औषधांचा पुरवठा केलेला आहे. किटकनाशाके, मुशाकनाशाके व पिक संरक्षण साधनसामुग्री खारेदीसाठी अर्थासहाय्यांची योजना जिल्ह्यातील कृषी विकास अधिका-यामार्फत, तर संत्राझाडावरील कोळशी रोगांचे निर्मूलन योजना ही जिल्ह्यातील फलोत्पादन उपसंचालकामार्फत कार्यान्वीत केल्या जाणे.

४.१० शेतमाल साठवणूकीच्या व नियंत्रित बाजारपेठेच्या सोयी

वर्धा जिल्ह्यांत ब-याच तालुक्यांत कृषी उत्पन्न बाजार समित्या कार्यरत असून त्या सर्व ठिकाणी शेतक-यांनी आणलेल्या विक्री योग्य मालाच्या विक्रीची व साठवणूकीची सोय उपलब्ध आहे. सन १९८६-८७ या वर्षी गहू ९५१ टन, ज्वारी ३१६३ टन, कापूस ६७४५० क्विंटल, तूर ६८१० टन, हरभरा ६५७ टन व जवळ १७१ टन या कृषी मालाची विक्री कृषी उत्पन्न बाजार उत्पन्न समितीद्वारे करण्यांत आली. वर्धा जिल्ह्यांमध्ये महाराष्ट्र राज्य वखार मंडळाच्या ४ वखारी असून त्यांची क्षमता ८००० मेट्रीक टनांची आहे. तसेच सहकार विभागाच्या ४८ वखारी असून त्यांची क्षमता ११०० मेट्रीक टन माल साठवण्याची आहे.

वर्धा जिल्ह्यात विविध प्रकारचे पिकावरील रोगांच्या प्रादुर्भाव जसजसा वाढतच आहे तसतसा किटकनाशाके व जंतूनाशाके यांच्या वापरही उ-तरो-तर वाढतच आहे. पिक संरक्षण योजनेअंतर्गत जिल्ह्यामध्ये किटकनाशाके, मुशाकनाशाके तसेच रोप-संरक्षण साधन सामुग्रीसाठी अल्पभूधारक शेतक-यांना अर्थासहाय्य देण्यांत येते. संत्रा, झाडावरील कोळशी रोगांच्या निर्मूलनार्थ शासनाने सर्व संत्रा बागाईत-दारांना ६ फवारणासाठी ५० टक्के अनुदानावर औषधांचा पुरवठा केलेला आहे. किटकनाशाके, मुशाकनाशाके व पिक संरक्षण साधनसामुग्री खारेदीसाठी अर्थासहाय्यांची योजना जिल्ह्यातील कृषी विकास अधिका-यामार्फत, तर संत्राझाडावरील कोळशी रोगांचे निर्मूलन योजना ही जिल्ह्यातील फलोत्पादन उपसंचालकामार्फत कार्यान्वीत केल्या जाणे.

४.१२ इतर विकास कार्यक्रम

शेतकरी विकास योजनेअंतर्गत जिल्हा वार्षिक योजनेअंतर्गत निरनिराळे कार्यक्रम राबविल्या जातो. उदा. [१] फलोत्पादन कार्यक्रमांतर्गत फलोत्पादन विभागा-तर्फे फसबाग लागवडीसाठी इच्छूक अल्पभूधारक शेतकरी ज्यांच्याजवळ ओलीताची च्या सोय आहे. [२] फलोत्पादन कार्यक्रमांतर्गत फलोत्पादन विभागाच्या

व जे फळवागा तीव इच्छितात असा शेतकऱ्यांचा सुधारित जातीच्या कुत्र्यांचा पुरवठा करून भूविकास आणि जिल्ह्यातील राश्ट्रियकृत बँकेतर्फे कर्जस्वी अर्था-सहाय्याची सोय उपलब्ध करून देण्यात येते. बँकेची वाढ करून घेतल्या कर्जावर ३३ टक्के सरकारी अनुदान देवून शेतकऱ्यांच्या कर्जाचा बोजा काही प्रमाणात हलका करण्यात येतो. [२] कोरडवाहू शोती विकासाचा दृष्टिने शासनाने प्रत्येक जिल्ह्यामध्ये कृषी पंदरी योजना सुरू केलेली आहे. जिल्ह्यातील प्रत्येक तहसिलीमध्ये कृषी पंदरी योजनेअंतर्गत जास्तीत जास्त कोरडवाहू शोती असलेल्या गावांची निवड करून त्या गावातील सर्व अल्प व अत्यल्प भूधारकांना शोती विकासाचा दृष्टिकोनातून जिल्ह्यामध्ये जे जे कार्ये राबविल्या जातात त्या सर्व खात्याकडून शोती विकासाबाबतची जास्तीत जास्त कामे केल्या जातात. किंबहुना जिल्ह्यातील शोती विकासाच्या सर्व योजना या गावांमध्ये प्रकल्पित राबविल्या जातात. [३] एकात्मिक ग्रामीण विकास योजनेअंतर्गत जिल्ह्यातील अल्प व अत्यल्प भूधारकांना नवीन विहीरी बांधण्यासाठी व जुन्या विहीरीच्या दुरुस्तीसाठी इलेक्ट्रीक मोटार पंप सेट विकत घेण्याकरिता, बेलजोडी व बेलगाडी विकत घेण्याकरिता राश्ट्रियकृत व इतर बँकाकडून कर्ज स्थाने येवून मिळवून देवून मिळणा-या कर्जावर जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रसंस्थांनी कमीतकमी २५ ते ३३ टक्के सूट देण्यात येते. [४] अल्पभूधारकांना रासायनिक खातांच्या वाढीव किंमतीवर सूट देण्यात येते. [५] फिटकणांसाठी व सुडाक नाशांसाठी अर्थासहाय्य देण्यात येते. [६] सधान-तेल बीया विकास कार्यक्रम [७] कडधान्यांच्या पिकाकरिता सधान उत्पादन कार्यक्रम याशिवाय जिल्हा परिषदेच्या वाढीव उपकरणातील उत्पन्नामधून देखाील कृषी-विकासावर खर्च करण्यात येतो. उदा. उन्हाळी भूईमुगासाठी अनुदान देणे वगैरे.

५. जलसिंचन

५.१ जलसिंचनाची साधने

जिल्ह्याच्या कृषिविकासाक उत्कृष्ट साधण्यासाठी व सर्वसाधारण आर्थिक सुस्थितीसाठी जिल्ह्यामध्ये सिंचन क्षमता वाढविणे ही एक अत्यंत महत्त्वाची बाब आहे. या जिल्ह्यामध्ये विहीरी, लहान पाटबंधारे, मध्यम प्रकल्प, उपसा सिंचन योजना तसेच नदीनाल्यांवर पंप बसवून सिंचन केल्या जाते. या जिल्ह्यामध्ये सन १९८४-८५ मध्ये एकूण निव्वळ पिकाखाली क्षेत्रापैकी फक्त ६ टक्के क्षेत्र ओलीताखाली होते. सन १९८५-८६ मध्ये वापरात असलेल्या विहीरींची संख्या २१४३४ इतकी असून या जिल्ह्यामध्ये सहकारी साधार कारखाण्याची उभारणी झाल्यामुळे व कारखाण्यातून उत्तम आकारयक असल्यामुळे उसाच्या लागवडीसाठी जिल्ह्याची सिंचन क्षमता वाढविणे ही काळाची गरज आहे. त्या दृष्टिकोनातून जिल्ह्याची क्षमता वाढविण्याच्या दृष्टिने शासकीय स्तरावरून तसेच वैयक्तिक स्तरावरून सुध्दा भारपूर प्रयत्न केल्या जात आहेत. पुढील ५ वर्षांमध्ये जिल्ह्यांच्या सिंचन क्षमतेमध्ये आजच्या तुलनेत आगुलास बदल होईल असा आंका नाही.

५.२ निरनिराळ्या पिकाखालील ओतीताचे क्षेत्र

सन १९८५-८६ मध्ये एकूण ओतीताच्या क्षेत्रापैकी सुणाधान्ये ५९.२६ टक्के, कडधान्ये २.२५ टक्के, उसा ०.४३ टक्के मिरची, हळद व मसाल्याचे पदार्थ ४.१२ टक्के, फळे व भाजीपाला २५.०५ टक्के, कापूस ६.५२ टक्के, व गळीताची पिके ३.०७ टक्के येवढे सिंचन करण्यात आले.

वर्धा जिल्ह्यामध्ये सन १९८५-८६ मध्ये ओलीताखालील निव्वळ क्षेत्रा १६६७८ हेक्टर येवढे होते. पैकी विहीरींद्वारे भाजणारे क्षेत्रा १४६९६ हेक्टर व कालव्यांद्वारे आणि इतर साधनांद्वारे भाजणारे क्षेत्रा १९८२ हेक्टर होते. म्हणजे विहीरींद्वारे ८८ टक्के व बाकीच्या साधनांद्वारे १२ टक्के सिंचन करण्यांत आले.

५.४ सिंचन प्रकल्प

जिल्ह्यामध्ये बोर, पंचधारा, डोंगरगांवा, पोथारा ह्या मध्यम प्रकल्पांची कामे पूर्ण झालेली असून त्यांद्वारे १९८६-८७ मध्ये ११८९१ हेक्टर जमीनीला सिंचनाची सोय उपलब्ध करून देण्यांत आली. भाकियात ह्या जिल्ह्यात मोठ्या प्रकल्पांद्वारे म्हणजे अप्पर वर्धा प्रकल्प - १६,५०० हेक्टर, लोअर वर्धा प्रकल्प ४४,१५० हेक्टर व लोअर वना प्रकल्प-१४,०२४ हेक्टर क्षेत्रांत सिंचनाचा फायदा होणार आहे.

वरील तिन्ही प्रकल्प पूर्ण झाल्यानंतर ह्या जिल्ह्यांची जवळजवळ ७५,००० हेक्टर जमीन जांदाची ओलीताखाली येवून शोती विकासाच्या दृष्टिने निश्चीतच लाभदायक ठरेल.

६. पशुतंत्रवर्धन व पशुवैद्यकीय सेवा

६.१ पशुधान

ह्या जिल्ह्यामध्ये १९८२ च्या पशुगणनेप्रमाणे पशुधानाची संख्या ५,९६,७५७ इतकी आहे. हीच पशुधानाची संख्या १९७८ मध्ये ६,०१५६९ होती १९८२ च्या पशुगणनेप्रमाणे गार्ड-बैल ६३ टक्के, म्हशी- रेडे ७ टक्के, मेंढ्या-बकरे-२६ टक्के, व इतर पशुधान-४ टक्के याप्रमाणे आढळून येते. १९८२ च्या पशुगणनेप्रमाणे दर चौ. कि.मी. मागे पशुधानाची घनता ९५ इतकी आढळून येते. १९७८ ते १९८२ ह्या ५ वर्षांच्या काळात पशुधानाची संख्या जवळजवळ १ टक्यांनी घटली आहे. तसेच कुकूटांच्या संख्येत १९८२ मध्ये १९७८ च्या तुलनेत अंदाज ५ टक्यांनी घट झालेली आढळते.

६.२ पशुउत्पादन व दुग्धा उत्पादन

वर्धा जिल्हा हा " गौळाऊ " गुरांचे माहेरघार आहे. विशेष करून आर्वी, कारंजा व आष्टि तालुक्यात गोपालन प्रामुख्याने केल्या जाते. म्हशीच्या बाबतीत बहुसंख्य म्हशी ह्या स्थानिक जातीच्या असून त्या " नागपूरी " किंवा " सलीचपूरी " म्हणून ओळखल्या जातात. " सुरा " व " सुर्ती " जातींच्या म्हशी सुद्धा काही प्रमाणात या जिल्ह्यांत आढळतात. सन १९८६-८७ मध्ये जिल्ह्यांत दुधा योजनेमार्फत ११५१७ हजार लिटर दुधा ४७१.७१ लाख रुपयाला खारेदी करण्यांत आले.

वर्धा जिल्ह्यामध्ये १ पशु रुग्णालय , १९ दवाखाने , ३४ प्रथमोपचार केंद्रे , ६८ कृत्रिम रेतन केंद्रे आहेत. हया शिवाय हया जिल्ह्यात विस्तार कार्य व प्रात्येक्षाकारिता दोन फिरती पशुवैद्यकीय पथके आहेत. इस्पितळे दवाखाने व मदत केंद्रांमध्ये उपचार केलेल्या पशुंची संख्या २१६०२९ एवढी आहे. तसेच ६८ कृत्रिम रेतन केंद्रांमध्ये एकूण १३५७५ इतके जनावरांवर कृत्रिम गर्भाधारणा करण्यांत आली.

६.४ पशुधान विकासाचे कार्यक्रम :-

पशुधान विकासाच्या कार्यक्रमांतर्गत जिल्हा यांजनेतर्गत खालील कार्यक्रम प्रामुख्याने राबविले जातात . १] तोंड व पायखुरी रोगाचे नियंत्रण. २] वैरण प्रात्येक्षाके आयोजित करणे. ३] विशेष पशुसुधार प्रकल्प ४] संकरीत कालवडी जोपासणेसाठी अर्थ सहाय्य ५] कोंबड्यांच्या पिकांचे वाटप करणे . ६] गोकुळ ग्राम योजना ७] दुर्बल घाटकांना दुधाच्या जनावरांचा पुरवठा इत्यादी .

७. मत्स्यव्यवसाय

७.१ मत्स्योत्पादन

वर्धा जिल्ह्यामध्ये एकूण ३,३०० हेक्टर क्षेत्र मत्स्योत्पादनासाठी अनुकूल आहे. या शिवाय ४६० कि.मी. नदीचे पात्रा देहातील मत्स्यव्यवसायासाठी उपयुक्त आहे. सन १९८६-८७ मध्ये ४३ लाख रुपये मुल्याचे ४३० मेट्रीक टन झूजल मत्स्योत्पादन करण्यांत आले. केळझार येथे मत्स्यबिज उत्पादन केंद्रे स्थापना करण्यात आले असून त्यापासून तलावात साठविण्यासाठी मत्स्यबीज पुरविण्यात येते.

७.२ मत्स्योत्पादन विकासाचे कार्यक्रम

जिल्ह्यामध्ये मत्स्यव्यवसायाचा विकास करण्याकरिता जिल्हा योजनेंतर्गत निररिाळे कार्यक्रम राबविले जातात, उदा. मच्छीमार युवकांना प्रशिक्षण , अवस्थद पाण्यांतील मत्स्योसंवर्धन , मच्छीमार साधनांच्या खारेदीवर अर्थसहाय्य , मत्स्यव्यवसाय सहकारी संस्थांना भाग भांडवल , मच्छीमारांना विमा उतरविण्यासाठी अनुदान इत्यादी .

८. विद्युत

८.१ विद्युतीकरण

वर्धा जिल्ह्यामध्ये एकूण १३७१ गावे व ६ शहरे आहेत. पैकी ३१ मार्च, १९८७ पर्यन्त १२०६ गावांचे व ६ शहरांचे विद्युतीकरण पूर्ण करण्यांत आले. म्हणजेच जिल्ह्यामध्ये ८८ टक्के विद्युतीकरण झालेले आहे.

८.२ वीज पुरवठा केलेले शेतीचे पंप

जिल्ह्यांमध्ये ३१ मार्च , १९८७ पर्यन्त महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळामार्फत २७२९८ शेतीच्या पंपाना वीज पुरवठा करण्यांत आला.

सन-१९८६-८७ मध्ये २५६४८ हजार किलो वॉट तास विद्युत वापर करण्यात आला पैकी २४ टक्के घरगुती वापर ५ टक्के व्यापारी कामासाठी व लघुउद्योगासाठी, ५३ टक्के औद्योगिक उत्पादनाकरिता, ३ टक्के सार्वजनिक दिवाद-तीकरिता ८ टक्के शोतीकरिता व ७ टक्के इतर वावीसाठी वापर करण्यांत आल्याचे आढळते.

९. खाणकाम व उद्योग

९.१ खानिज उत्पादन

वर्धा जिल्ह्यामध्ये मुख्य खानिजे आढळून येत नाहीत, तरीपण माती, मुस्म, गिट्टी इत्यादी पासून अल्पमातः प्रमाणात महसूल प्राप्त होतो.

९.२ उद्योग आणि कामगार

जिल्ह्यामध्ये नोंदणीकृत झालेल्या कारखान्यांची संख्या सन १९८६-८७ मध्ये १११ होती पैकी १०३ कारखाने चालू स्थितीमध्ये होते. व त्या कारखान्यामध्ये ८७९९ कामगारांना रोजगार उपलब्ध करून देण्यात आला.

९.३ औद्योगिक वसाहत

जिल्ह्यामध्ये औद्योगिक विकासाकरिता महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळातर्फे वर्धेपासून ६ मिलोमीटर अंतरावर १४१.४२ हेक्टर जमीनीवर एक औद्योगिक वसाहत स्थापना करण्यांत आलेली आहे. त्यातील १९० भूखंडांपैकी १४३ भूखंड निरनिराळे उद्योग स्थापन करण्याकरिता देण्यात आले असून पाणी व वीजेची सोय उपलब्ध करून देण्यात आलेली आहे.

१० वाहतूक व दळणवळण

१०.१ लोहमार्ग

वर्धा जिल्ह्यांत तुहेरी लांबीचे रॅड लोहमार्ग १४० किलोमीटर व अरुंद लोहमार्ग ३४ किलोमीटर लांबीचे आहेत. जिल्ह्यांत एकूण लोहमार्गाची लांबी १७४ किलोमीटर आहे. वर्धा हे शहर दिल्ली - मद्रास व हावडा - मुंबई मार्गाने जोडलेले महत्त्वाचे शहर आहे.

१०.२ रस्त्यांची लांबी

वर्धा जिल्ह्यामध्ये मार्च, १९८७ पर्यंत ग्रामीण भागात २२३८ किलोमीटर लांबीच्या रस्त्यांचे काम व नगरपरिषदांच्या हद्दीतील ३०९ कि.मी. रस्त्यांचे काम पूर्ण करण्यांत आले. यापैकी ग्रामीण भागात ५२९ किलोमीटर व नागरी भागात ६१ किलो मीटर डांबरीकरणाचे काम पूर्ण करण्यांत आले.

१०.३ नोंदणी करण्यांत आलेली वाहने

जिल्ह्यामध्ये निरनिराळ्या प्रकारच्या नोंदणी झालेल्या मोटार वाहणांची संख्या मार्च, १९८७ अखेर १३८३७ रवटी आहे. त्यात ७९ टक्के मोटार सायकली व स्कूटर्स, ९ टक्के मोटारी व जीप्ट व ६ टक्के माल मोटारी आहेत.

जिल्ह्यांमध्ये मार्च, १९८७ अखेर १८१ टपाल कार्यालये व ४३ तार कार्यालये कार्यरत आहेत. दर लाख लोकसंख्येमागे २० टपाल कार्यालये व ५ तार कार्यालये कार्य करीत आहेत. जिल्ह्यामध्ये १९८६-८७ अखेर मूळ दूरध्वनीची संपूर्ण संख्या २८२३ आहे. सन १९८६-८६ च्या तुलनेत जवळ जवळ ३२ टक्क्यांनी वाढ झालेली आढळते.

११. कामगार व रोजगार

११.१ रोजगार

वर्धा जिल्ह्यांमध्ये निरनिराळ्या उद्योगामधील एकूण रोजगार मार्च, १९८७ अखेर ३७१२४ असून त्यांत १०००२ खाजगी १५२२६ निमशासकीय व ११८९६ शासकीय आहेत. म्हणजेच सार्वजनिक क्षेत्रामध्ये ७३ टक्के व खाजगी क्षेत्रामध्ये २७ टक्के कामगार आहेत.

११.२ रोजगार विनिमय केंद्र .

रोजगार विनिमय केंद्रातील आकडेवारी वरून स्पष्ट होते की सन १९८६-८७ मध्ये ५९९८ कामगारांनी काम मिळविण्याकरिता नावे नोंदविली आहेत. त्यापैकी फक्त ३५० लोकांना काम मिळाल्याचे दिसून येते.

११.३ मजुरीचे दर

सन १९८५ या वर्षामध्ये कुशल कारागीर उदा. सुतार, लोहार चांभार यांचे सरासरी मजुरीचे दर १५.१० रुपये व अकुशल कामगार उदा. शेतमजूर इतर मजूर व गुराखी यांना देण्यात आलेले सरासरी मजुरीचे दर ७.५६ इतके होते, तर सन १९८६ या वर्षात सुतार, लोहार, चांभार यांच्या सरासरी मजुरीचे दर रु. ३०.०० व शेतमजूर, इतर मजूर व गुराखी यांच्या सरासरी मजुरीचे दर १२.०० इतके होते.

१२. सहकार

१२.१ सहकारी संस्था

वर्धा जिल्ह्यामध्ये विविध प्रकारच्या सहकारी संस्थांची संख्या जून, १९८७ अखेर ११५० असून सभासदांची संख्या २२६ हजार आहे. त्यापैकी सहकारी पत संस्था १९८६-८७ मध्ये ४१.८३ टक्के आहेत. सहकारी पत संस्थेमध्ये सर्वात जास्त कृषी सहकारी पत संस्था ८४ टक्के व इतर सहकारी पत संस्था १६ टक्के आहे. तसेच सहकारी विंगर पत संस्था ५८.१७ टक्के आहेत यात नमुद करण्यालायक विंगर पत संस्था. म्हणजे [अ] दुग्धा व्यवसाय संस्था ३६.६२ टक्के [ब] सहकारी धारवांधाणी संस्था २२.२७ टक्के व [क] कामगार सहकारी संस्था १०.१७ टक्के यांचा समावेश आहे.

सर्व सहकारी संस्थांच्या सभासद संख्येमध्ये सर्वात जास्त सभासदांची संख्या ही प्राथमिक कृषी सहकारी पत संस्थेची आहे. प्राथमिक कृषी सहकारी पत संस्थांचे सभासद १९८७ मध्ये १२३९८१ आहेत.

प्राथमिक कृषीपत सहकारी संस्थोमार्फत १९८६ मध्ये ५८७ लाखा रुपयाचे कर्ज वाटप शेतकरी सभासदांना करण्यांत आले त्या कर्जापैकी अखोर कर्जाची एकूण धाकटाकी, ६५३ लाखा रुपये आहे.

तसेच जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी वॅकेमार्फत सन १९८७ मध्ये अल्पमुदतीच्या कर्जाचे वितरण ११९१ लाखा रुपये करण्यांत आले, पैकी धाकटाकी ६४० लाखा रुपये होती.

१३ अधिकांश

१३.१ वर्धा जिल्ह्यामध्ये १९८६ अखोर वर्गीकृत वॅकाची संख्या ६३ व सहकारी वॅकाची संख्या ५७ इतकी होती. त्यापैकी ४९ टक्के नागरी भागात व ५१ टक्के शाखा ह्या ग्रामीण भागात होत्या. यावरून असे निदर्शनास येते की, दर अधिकांशाव्दारे ७७२१ लोकसंख्येस सेवा उपलब्ध करून देण्यात आली. तसेच दर लाखा लोकसंख्यामागे १३ वॅका कार्यालये येतात.

१४ वाजार भाव

१४.१ घाऊक वाजारभाव

अन्न धान्यामध्ये गव्हाचे सरासरी वाजारभाव सन १९८६ या वर्षात प्रति क्विंटल मागे रुपये २४६ होते, तेच १९८५ मध्ये रुपये २८१ होते. यावरून १९८५ च्या मानाने सन १९८६ या वर्षात गव्हाचे भावात घाट झालेली आढळते.

ज्वारीचे सरासरी घाऊक वाजारभाव दर क्विंटलमागे सन १९८६ मध्ये रुपये १४० असे होते. तर तेच सन १९८५ या वर्षात रुपये १२५ होते यावरून सन १९८५ च्या तुलनेत सन १९८६ या वर्षात ज्वारीच्या भावात बरीच वाढ झालेली आहे. याचे कारण असे की, सन १९८६ या वर्षातील उत्पादनातील घाट ही होय. तसेच १९८६ मध्ये वाजरीचे भावामध्ये सन १९८५ च्या तुलनेत घाट झालेली आढळते.

विदल धान्यामध्ये तूर व हरभारा याचे दरांत वाढ आढळते. वर्धा जिल्ह्यांत रोखीचे पीकात कापूस हे महत्वाचे पीक होय. कापसाची खारेदी एका धाकाराखाली होत असल्यामुळे कापसाच्या किंमतीमध्ये जी काही वाढ व्हावयाची असेल ती शासकीय धोरणानुसार होते.

तेलवियाचे वावतीत भुईपुंग यांचा घाऊक वाजारभावामागे दर वर्षी १०० ने वाढ व जवसमध्ये २० रुपयांनी घाट झालेली आढळते.

१४.२ किरकोळ वाजारभाव

सन १९८६ मध्ये काही महत्वाच्या जीवनावश्यक वस्तुचे सरासरी किरकोळ वाजारभाव दर किलोमागे खालीलप्रमाणे होते. तांदुळ [मध्यम] ३.५९ रुपये, गहू २.४७ रुपये, ज्वारी १.४८ रुपये, चना दाळ ५.८७ रुपये, तूरदाळ ६.४२ रुपये, फल्ली तेल २०.६७ रुपये, गुळ ५.२० रुपये, साखार ६.६२ रुपये, म्हशीचे दूध प्रति लिटर ५.०० रुपये जोकडाचे मास २७.३६ रुपये वनस्पती तूप २१.७० रुपये, अंडी प्रति डझन ६.९४ रुपये, हळद २४.३२ रुपये, भिरची १०.५१ रुपये,

वटाटे ३.५९ रुपये , कादि २.०४ रुपये , चहा ३७.८७ रुपये , जलाऊ लाकूड प्रति मण २६.५३ रुपये , सद-याचे कापड [मिटर] ११.७५ रुपये , कपडे धुण्याचा सावन प्रतीवार ७.२० रुपये , आंघोळीचा सावण २.८४ रुपये , सुपारी ३९.७५ रुपये .

१४.३ ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक

पायाभूत वर्ष १९६० वरोवर १०० धारून सन १९८५-८६ मध्ये सर्वसाधारण निर्देशांक ६३१ होता तर १९८६-८७ मध्ये तो ६७६ वर गेल्याचे आढळते.

१५ शैक्षणिक सुविधा

१५.१ वधा जिल्ह्यामध्ये सन १९८६-८७ या वर्षात प्राथमीक शाळेची संख्या ९८२ , माध्यमीक शाळेची संख्या १३५ उच्च माध्यमीक शाळेची संख्या ३९ व सामान्य शिक्षण महाविद्यालयांची संख्या ८ आहे. दर लाख लोकसंख्येमागे प्राथमीक व माध्यमीक शाळा १२६ आहे.

१५.२ सन १९८६-८७ मध्ये एकूण विद्यार्थ्यांची संख्या २६१४६७ होती. त्यापैकी प्राथमीक शाळेमध्ये १४२६६४ [५४.५६ टक्के] माध्यमीक शाळेमध्ये ९६७९६ [३७.०२] टक्के व महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांची संख्या ८.४२ टक्के एवढी होती.

१५.३ वधा जिल्ह्यामध्ये इतर सोयी शिवाय तांत्रिक शिक्षणाच्या सोयी उपलब्ध आहेत. एक वैद्यकीय महाविद्यालय - सेवाग्राम येथे , दोन तंत्रानिकेतन विद्यालये दोन औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था , दोन शिक्षण विषयक पध्दती महाविद्यालये एक अभियांत्रिकी महाविद्यालय व नऊ डी.एड महाविद्यालये अस्तीत्वात आहेत.

१५.४ प्रौढ शिक्षण

या जिल्ह्यामध्ये पूर्णपणे साक्षरतेचा प्रसार व्हावा या दृष्टिकोनातून प्रौढ शिक्षणाचा कार्यक्रम जिल्हा प्रौढ शिक्षण अधिका-यामार्फत रावविल्या जातो. सन १९८६-८७ मध्ये जिल्ह्यामध्ये एकूण ३६० प्रौढ शिक्षण केंद्र अस्तित्वात होती.

१६. सार्वजनिक आरोग्य सेवा

१६.१ जिल्ह्यामध्ये सार्वजनिक आरोग्याच्या दृष्टिने वैद्यकीय सेवा ही शासनातर्फे , जिल्हा परिषदातर्फे , नगरपरिषदातर्फे तसेच धर्मदाय संस्थेतर्फे उपलब्ध करून दिल्या जाते . वधा जिल्ह्यामध्ये सन १९८६-८७ मध्ये एकूण १४ रुग्णालये , ४४ दवाखाने , २२ सुतीकागृहे , २५ प्राथमीक आरोग्य केंद्रे कार्यरत होती.

जन्म मृत्युचे प्रमाण

वधा जिल्ह्यात , सन १९८६ मध्ये एकूण २०१५२ जन्म , ५७९० मृत्यु व ६७३ बालमृत्यु नोंदविल्या गेले . ग्रामीण भागात जन्ममृत्युची नोंद काटेकोरपणे होत नसल्यामुळे हे प्रमाण कमी वाटते. परंतु जन्म मृत्यु नपूना पाहणीमधील सरासरी आकडेवारीवरून वधा जिल्ह्याकरिता जन्माचे प्रमाण [दर हजारी] २१.६ व मृत्युचे प्रमाण ६.२ आहे.

वर्धा जिल्ह्यामध्ये ३१-३-१९८७ रोजी एकूण ३३ कुंटूबे नियोजन केंद्रे कार्यरत होती. सन १९८६-८७ मध्ये निर्वाचीकरण केलेल्याची संख्या ७९८० होती. यांत १९६६ पुरुषां शास्त्राक्रिया व ६०१४ स्त्रियांवरील शास्त्राक्रिया समाविष्ट आहेत. शिवाय ७२४३ स्त्रिया लुप प्रधक्षीचा वापर करित असल्याचे आढळते. लोकसंख्येला आळा घालण्याच्या दृष्टिने हा कार्यक्रम अत्यंत महत्त्वाचा आहे. एकूण जननक्षम जोडण्याची संख्या ५६८६१ स्वढी होती. याशिवाय माता बाल संगोपन कार्यक्रमांतर्गत लस टोचणीचा कार्यक्रम सुधदा रावविण्यांत आला. त्याबाबतची आढेवारी यांतील सांख्यिकीय तक्त्यामधील तक्ता क्र. ७.४ यात दिलेली आहे.

१७ कमजोर घाटकाचे कल्याण

१७.१ महाराष्ट्र शासनाच्या निरनिराळ्या उपक्रमांद्वारे कमजोर घाटकांच्या कल्याणाकरिता निरनिराळ्या योजना जिल्हा स्तरावर रावविण्यात येतात. उदा. ग्रामीण विभागातील भूमीहीन मजुरांना जागा देणे व झापड्या बांधणे शोतीच्या विकासासाठी, विहीरी बांधण्याकरिता व पंप वसविण्याकरिता कर्ज स्थाने पैसा उपलब्ध करून देणे व त्या कर्जावर अनुदान देणे तसेच मागासवर्गीयांचे कल्याणाकरिता मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्क देणे.

माध्यमीक शाळेत शिक्षणा-या मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्त्या देणे, औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थोतील मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्त्या देणे, माध्यमीक शालान्त परिक्षो-तर शिष्यवृत्त्या देणे, आर्थिकदृष्ट्या मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक सवलती आर्थिकदृष्ट्या मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना माध्यमीक परीक्षो-तर स्तरावर गुणाव-ता शिष्यवृत्त्या देणे याशिवाय समाजकल्याण विभागाभाषित वरेचणे इतरही कार्यक्रम रावविले जातात. याकरिता या जिल्ह्यात सन १९८६-८७ मध्ये ६५ लाख रुपये खर्च करण्यांत आला.

१७.२ विशेष घाटक योजना

माननीय पंतप्रधानांच्या २० सुत्राी कार्यक्रमांतर्गत वाद ७ मध्ये विशेष घाटक योजना समाविष्ट करण्यांत आली असून महाराष्ट्र शासनाच्या दिनांक १८-६-८२ च्या निर्णयान्वये ही योजना सुरु करण्यात आली. या योजनेंतर्गत प्रत्येक पंचायत समीतीमधून ७० या प्रमाणे एकूण जिल्ह्यातून ५६० अनुसूचित जाती व नवबुध्द शोतक-याची निवड करण्यात आली. ज्या अनुसूचित व नवबुध्द कुंटूबाजवळ ६ हेक्टर पर्यंत जमीन असेल आणि ज्या कुंटूबाचे शोती व्यतीरिक्त वार्षिक उत्पन्न ३६०० रु. असेल अशाच कुंटूबाला ही योजना लागू आहे. अशा प्रत्येक कुंटूबाकरिता ९६५० रु. चे अनुदान, ३ ते ४ वटांमध्ये जमीन सुधारणा, सुधारीत औजारे, बैलजोडी व बैलगाडी, निवीळठा संच पुरवठा व लघुसिंचन या बाबीवर खर्च करण्याकरिता देण्यात येतात.

१७.३ एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम.

जिल्ह्यातीलदारिद्र्य रेखोखालील जीवण जगणा-या कुंटूबांना आर्थिक सहाय्य देवून त्यांचे राहणीमान उंचावण्याकरिता एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम रावविण्याचे, केंद्र शासनाच्या धोरणानुसार २० कलमी कार्यक्रमातील ३-या कलमानुसार, महाराष्ट्र शासनाने ठरविलेले आहे.

वर्धा जिल्ह्यात दारिद्र्य रेडोखालील जीवण जगणा-या कुटूंबांची गणना मार्च, १९८२ ते जून १९८२ या काळात घेण्यात आली. जिल्ह्यामध्ये एकूण ५३, ७५८ कुटूंबांची दारिद्र्य रेडोखालील जीवण जगतात असे निर्द्वानास आले. याचाच अर्थ म्हणजे जिल्ह्यात एकूण ४२ टक्के कुटूंबे ही दारिद्र्य रेडोखाली जीवण जगत आहेत. ह्या योजनेअंतर्गत दारिद्र्य रेडोखालील कुटूंबांना राश्ट्रियकृत व इतर वेकाकडून कर्जे स्थाने मदत मिळवून देवून त्यांची आर्थिक परिस्थिती सुधारण्यात हातभार लावणे हा या कार्यक्रमाच्या मुख्य उद्देश आहे. ह्याकरिता हा कार्यक्रम रावविण्यासाठी महाराष्ट्र शासनाने जिल्हा पातळीवर जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रणा स्थापित केलेली आहे. या कार्यक्रमांतर्गत सन १९८६-८७ मध्ये ११०.०४ लाख रु. खर्च करण्यात आले.

१७. ४ संजय स्वावलंबण योजना

जिल्ह्यातील वेकारांनात्यांचा स्वतंत्र व्यवसाय सुरु करण्याकरिता संजय स्वावलंबण योजनेअंतर्गत महसूल विभागामार्फत प्रत्येकी २५०० रु. पर्यन्त कर्जाचे वाटप करण्यात येते. याकरिता प्रत्येक तालुक्यामध्ये स्वतंत्र समिती स्थापन करण्यात आलेली आहे.

१८. इतर

१८. १ जिल्हा परिषद, नगरपरिषद व ग्रामपंचायत यांचे उत्पन्न व खर्च

अ] जिल्हा परिषद :- सन १९८६-८७ मध्ये जिल्हा परिषदेचे एकूण उत्पन्न १४४५.९१ लाख रुपये होते. तर खर्च १२८६.९७ लाख रु. म्हणजेच उत्पन्नाच्या ८९ टक्के खर्च झाला.

ब] नगरपरिषद :- वर्धा जिल्ह्यात एकूण ६ नगरपरिषदा आहे. नगरपरिषदेची स्वनिर्मिती उत्पन्नाची साधणे म्हणजेच जकात घर, घारे व जमीण या वरील कर, नगरपालिकेच्या मालम-तेपासून मिळालेले उत्पन्न व इतर उत्पन्न ही होत. सन १९८६-८७ मध्ये नगरपरिषदांचे एकूण उत्पन्न ६१९.७१ लाख रुपये व खर्च ६०९.९५ लाख रु. झाला. म्हणजेच एकूण उत्पन्नाच्या ९८.४२ टक्के खर्च झाला.

क] ग्रामपंचायत :- वर्धा जिल्ह्यात एकूण ४८५ ग्रामपंचायती कार्यरत आहेत. त्या सर्वांचा एकत्रित विचार केला असता सन १९८६-८७ ह्या वर्षामध्ये एकूण उत्पन्न ७४.७० लाख रु. व खर्च ७३.९७ लाख रु. इतका म्हणजेच उत्पन्नापेक्षा एक टक्का खर्च कमी झालेला आढळतो.

१८. २ जिल्ह्यात प्रत्यक्ष जमा झालेला महसूल

महसूल विभागामार्फत जमीण महसूल गोळा करण्यात येतो. सन १९८६-८७ मध्ये जमीन महसूल १.०१ लाख रु. जमा करण्यात आला. एकूण एकत्रित मागणीच्या ७.७१ टक्के वसूली झाली. करमणूक करापासून सन १९८६-८७ मध्ये एकूण उत्पन्न ४८.२८ लाख रु. झाले.

याशिवाय जिल्ह्याला मिळालेले इतर कर उदा. विक्रीकर, वाहन कर, नोंदणी फी, आय करातील जिल्ह्याला मिळालेला वाटा तसेच विधूत व सिंचन यापासून मिळालेले उत्पन्न ही होत.

१८.३ गृह निर्माण योजना

जिल्ह्यातील आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घाटकासाठी " गृह निर्माण योजना " नागपूर गृह निर्माण विकास मंडळामार्फत राबविण्यात येते.

१८.४ वृत्त पत्रे व नियतकालीके

वर्धा जिल्ह्यात ५ मराठी दैनिके, ३३ मराठी साप्ताहिके, ३ मराठी मासिके व एकूण ४ मराठी व हिंदी मासिके प्रकाशित करण्यात येतात. जिल्ह्यात एकूण ७१ मुद्रणालये आहेत.

१८.५ वाचनालये

वर्धा जिल्ह्यामध्ये, जिल्हा मुख्यालयात शासकीय ग्रंथालयाची सोय उपलब्ध आहे. याशिवाय जिल्ह्यात निरनिराळ्या संस्थेकडून वाचनालये चालविण्यात येतात. यांत " गांधी अध्ययन केंद्र " ह्या महत्त्वाच्या वाचनालयाच्या प्रामुख्याने उल्लेख करावा लागेल.

१८.६ पोलीस व गुन्हे

वर्धा जिल्ह्यामध्ये अंतर्गत सुरक्षिततेच्या दृष्टिने १५ पोलीस ठाणे. ७ आऊट पोस्ट व ३ सब पोस्ट आहेत. सन १९८६ मध्ये १००२१ गुन्हे नोंदविण्यात आली. त्यापैकी सर्वात जास्त स्थानिक कायद्याखालील दखल पात्रा गुन्हे आहेत.

१८.७ करमणूक व प्रेक्षणीय स्थळे

ह्या जिल्ह्यामध्ये ११ कायम स्वस्माची चित्रपटगृहे व २ फिरती चित्रगृहे आहेत. दर लाख लोकसंख्येमागे साधारणतः २ चित्रपटगृहे पडतात. वर्धा जिल्ह्यामध्ये प्रेक्षणीय स्थळे जरी नसली तरीपण वर्धानिय स्थळांमध्ये सेवाग्राम व पवनार ह्यांचा उल्लेख करावा लागेल. सेवाग्राम येथे " वापूकूटी " म्हणजे महात्मा गांधी यांचे वास्तव्याचे ठिकाण व पवनार येथे भुवान नेते " विनोबाजी भावे " यांची आश्रम आहेत.

१८.८ रोजगार हमी योजना

राज्य शासनावदारे, रोजगार हमी योजना ही अत्यंत महत्त्वाची अशी योजना राबविण्यात येते. या योजनेनुसार दिनांक २० डिसेंबर, १९७४ रोजी विधी मंडळाच्या दोन्ही सभागृहात मंजूर केलेल्या प्रस्तावातील तरतूदीना अनुष्य असलेल्या अशा विशिष्ट अटीवर ग्रामीण अकुशल कामगारांना रोजगार हमीची तरतूद केलेली आहे. अशा कामगार हमी योजनेला महाराष्ट्र शासन सर्वात जास्त महत्त्व देते. रोजगार हमी योजनेअंतर्गत वर्धा जिल्ह्यामध्ये सन १९८६-८७ साली ८१.७५ लाख रुपये खर्च करण्यात आला.

भाग - २

तकते

१९८६ - ८७

भाग - ३

अनुक्रमणीका

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन १९८६-८७ या वर्षाकरिता

अ. क्र.	तक्त्यांचा क्र.मांक	विषय	पृष्ठ
१	२	३	४
१	१.१	१९८१ च्या जनगणनेनुसार तालुकावार क्षेत्राफळ, धारे व लोकसंख्या	१
२	१.२	१९५१ ते १९८१ पर्यन्त लोकसंख्येमधील द्वावावर्षाधिक फरक	२
३	१.३	१९८१ च्या जनगणनेप्रमाणे लोकसंख्या गटानुसार गावाचे तालुकावार वर्गीकरण	३
४	१.४	१९८१ च्या जनगणनेप्रमाणे लोकसंख्या गटानुसार शहरांचे तालुकावार वर्गीकरण	५
५	१.५	१९८१ च्या जनगणनेप्रमाणे काम करणारे व काम न करणारे यांची संख्या	६
६	१.६	लोकसंख्येचे [अ] वयोगटानुसार व [ब] धर्मानुसार वर्गीकरण	८
७	१.७ अ]	१९७१ चे जनगणनेप्रमाणे अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती यांची लोकसंख्या	९
८	१.७ ब]	१९८१ च्या जनगणनेनुसार अनुसूचित जाती व जमाती करिता सुधारित आकडेवारी	११
९	१.८	शिमती/छपरे यासाठी वापरलेल्या साधन सासुगी नुसार धाराचे वर्गीकरण.	१२
१०	१.९	आकार व मालकीच्या स्थितीनुसार ग्रामीण/नागरी क्षेत्रातील कुटूंबाचे वर्गीकरण १९७१ च्या जनगणनेनुसार	१४
११	१.१०	अपंगतेनुसार जिल्ह्यातील अपंगाची संख्या १९८१ च्या जनगणनेनुसार	१६
१२	१.११	जनगणना धारे आणि त्यांचा वापर, १९८१ च्या जनगणनेनुसार	१७
<u>२. हवामान</u>			
१३	२.१	निवडक केंद्रातील पर्जन्य दिवसांची संख्या व सरूण पर्जन्य [१९८६-८७]	१८
१४	२.२	निवडक केंद्रातील कमाल व किमान तापमान [१९८६-८७]	१९
<u>३. कृषी</u>			
१५	३.१	जमीनीचा वापर [१९८५-८६] करिता	२०
१६	३.२	तालुकावार निरनिराळ्या पिकाखालील क्षेत्र १९८५-८६ वर्षाकरिता	२४

१.	२.	३.	४.
१७.	३. ३	मुख्य पिकाचे दर हेक्टरी उत्पन्न व एकूण उत्पादन [१९८६-८७]	३२
१८.	३. ४	विविध साधनांनी ओलीताखाली असलेले तालूकावार क्षेत्र [१९८५-८६]	३३
१९.	३. ५	निरनिराळ्या पिकाखालील ओलीताचे तालूकावार क्षेत्र [१९८५-८६ या वर्षाकरिता]	३४
२०.	३. ६	तालूकावार सिंचन विहीरी व इतर विहीरी [१९८५-८६]	३८
२१.	३. ७	विहीरीखोरीज लघूपाटबंधा-याची कामे [१९८६-८७]	४०
२२.	३. ८	मोठ व मध्यम पाटबंधारे प्रकल्प [३० जून, १९८७ रोजीचे]	४१
२३.	३. ९	जिल्ह्यातील वहीत धारणा जमीनीची संख्या व त्याचे क्षेत्रफळ ओलीताखाली असलेल्या वहीत धारणा जमीनी, ओलीताखालील निव्वळक्षेत्र व वहिताच्या प्रकारानुसार आणि क्षेत्रफळ श्रेणीनुसार वहीतधारणा जमीनीची संख्या [कृषी गणना १९८०-८१]	४३
२४.	३. १०	जिल्ह्यातील कृषी विषयक अवजारे [पशुगणना १९८२ नुसार]	४५
२५.	३. ११	दुष्काळ टंचाई, टंचाई सद्म परिसंस्थांतीची माहिती [१९८६ करिता]	४६
२६.	३. १२	जिल्ह्यातील टंचाईच्या पूर्व इतिहासानुसार कठीण व इतर टंचाईग्रस्त भाग ठरविण्याबाबत माहिती [१९८६-८७ वर्षाकरिता]	४९
४. पशुसंवर्धन			
२७.	४. १	तालूकावार पशुधन [१९८२ च्या जनगणनेप्रमाणे]	५०
२८.	४. २	जिल्ह्यातील पशुवैद्यकीय संस्थांची तालूकावार संख्या [८६-८७]	५५
२९.	४. ३	विविध पशुवैद्यकीय संस्थांचे कार्य [८६-८७]	५७
३०.	४. ४	रोगाच्या प्रकारानुसार पशुच्या मृत्युची संख्या ८६-८७	५८
३१.	४. ५	जिल्ह्यातील मान्यताप्राप्त पशुवैद्यगृहे आणि प्रत्येक पशुवैद्यगृहात क-तल केलेल्या पशुची संख्या [८६-८७]	५९
३२.	४. ६	जिल्ह्यातील वनक्षेत्र [१९८६-८७]	६०
३३.	४. ७	जिल्ह्यातील मुख्य व गौण वन उत्पादने [१९८६-८७]	६१
३४.	४. ८	जिल्ह्यातील भुजल मत्स्यव्यवसाय [८६-८७]	६२
५. रोजगार, उद्योग खानिकर्ष, वीज व आर्थिक			
गणना, १९८० [विगर कृषी अस्थापना]			
३५.	५. १	कारखान्यातील कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या [१९८६]	६३

१.	२.	३.	४.
३६.	५. २	चालू कारखान्याचे कामगारांच्या संख्येनुसार उद्योग निहाय वर्गीकरण [१९८६]	६५
३७.	५. ३	कामाच्या दिवसांच्या संख्येनुसार कारखान्याचे वर्गीकरण [१९८६]	६७
३८.	५. ४	उद्योगांच्या महत्त्वाच्या बांबीची आकडेवारी [८५-८६]	६८
३९.	५. ५	जिल्ह्यातील रोजगार विनीमय केंद्रातील आकडेवारी [८६-८७]	६९
४०.	५. ६	व्यवसाय मार्गदर्शन कार्यक्रम [८६-८७]	७१
४१.	५. ७	जिल्ह्यातील कर्मचा-यांची संख्या [१९८७]	७२
४२.	५. ८	निरनिराळ्या उद्योगांतील रोजगार [३१ मार्च, १९८७]	७३
४३.	५. ९	जिल्ह्यातील विधूतीकरण झालेल्या शहरांची व गावांची संख्या व त्यांची लोकसंख्या [३१ मार्च, ८७]	७४
४४.	५. १०	विजेचा बापर [१९८६-८७]	७५
४५.	५. ११	आर्थिक गणना १९८० बिगर कृषी आस्थापना, आस्थापना व स्वकार्यरत उद्योगासह	७६
४६.	५. १२	प्रमुखा उद्योग गटानुसार बिगर कृषी आस्थापनाची संख्या [१९८०]	७७
४७.	५. १३	महत्त्वाच्या उद्योग गटानुसार बिगर कृषी आस्थापनांची संख्या [१९८७]	७८
४८.	५. १४	महत्त्वाच्या उद्योग गटानुसार बिगर कृषी आस्थापनांची कामकारांची संख्या [१९८७]	७९
४९.	५. १५	बिगर कृषी सहकारी आस्थापना [सर्व उद्योगगट एकत्र] [१९८०]	८०
५०.	५. १६	प्रमुखा उद्योग गटानुसार सहकारी व रोजगार यांची संख्या [१९८०]	८१
५१.	५. १७	उत्पादन व हस्तसेवा या गटात व नेहमी काम करणा-या कामगार संख्या [१९८०]	
५२.	५. १८	घाऊक व किरकोळ व्यापार संस्था काम करणा-या कर्मचा-यांची आकडेवारी	
५३.	५. १९	सामुहिक सामाजीक व व्यक्तीगत व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची संख्या [१९८०]	
५४.	५. २०	सर्व उद्योगगट मिळून एकत्र काम करणा-या कर्मचा-यांची संख्या [१९८०]	

१.	२.	३.	४.
		<u>६. सहकार</u>	
५५.	६. १	विविधा प्रकारच्या सहकारी संस्था [३० जून , ८७ अखोर]	८६
५६.	६. २	जिल्ह्यातील विविधा प्रकारच्या प्रतपेढ्याबाबत निवडक माहिती [३०-६-८७]	८८
५७.	६. ३	सहकारी बँकाचे कार्य [३०-६-८७]	८९
५८.	६. ४	प्राथमिक कृषी व सहकारी संस्थांचे कार्य [३०-६-८७]	९०
५९.	६. ५. १	जिल्ह्यातील प्राथमिक कृषी सहकारी संस्थामार्फत दिलेली पिक कर्जे [३०-६-८७]	९२
६०.	६. ५. २	जिल्ह्यातील शेतकरी सेवा सहकारी संस्थामार्फत दिलेली पिक कर्जे [३०-६-८७]	९३
६१.	६. ५. ३	जिल्ह्यातील आदीवासी सहकारी संस्थामार्फत दिलेली पिक कर्जे [३०-६-८७]	९४
६२.	६. ६	जिल्हा आणि प्राथमिक पणन संस्थांचे कार्य [३०-६-८७]	९५
६३.	६. ७	जिल्ह्यातील बिगर शेती सहकारी प्रत संस्थांचे कार्य [३०-६-८७]	९७
६४.	६. ८	जिल्ह्यातील उत्पादन आस्थापना व सामाजिक सेवा सहकारी संस्थांची आंकडेवारी	९८
६५.	६. ९	नियंत्रित बाजार पेठेची तालूकावार माहिती [३०-६-८७]	९९
६६.	६. १०	जिल्ह्यातील उत्पादन आस्थापना व सामाजिक सेवा सहकारी संस्था यांनी केलेले कार्य [३०-६-८७]	१०१
६७.	६. ११	सावकारांची संख्या आणि दिलेल्या अग्रिम कर्जाबाबतची माहिती [३०-६-८७]	१०४
		<u>७. वैद्याकीय व आरोग्य सेवा</u>	
६८.	७. १	सार्वजनिक व अर्धसहाय्यीत संस्थामार्फत उपलब्ध असलेल्या वैद्याकीय सुविधांची तालूकावार माहिती [१९८६ करिता]	१०५
६९.	७. २	नोंदणी केलेल्या जन्ममृत्युंची संख्या [१९८६ करिता]	१०६
७०.	७. ३	जिल्ह्यातील विविधा कारणांनुसार मृत्युंची संख्या [१९८६ करिता]	१०८
७१.	७. ४	माताबाल संगोपन कार्यक्रमांतर्गत लक्ष टोचणी [१९८६ करिता]	१०९
७२.	७. ५	जिल्ह्यातील कुटूंब नियोजन केंद्राची संख्या [३१-३-८६]	१११

१.	२.	३.	४.
----	----	----	----

८ . शिक्षणा

७३.	८. १	१९८१ च्या जनगणनेनुसार तालूकावार साक्षरता	११३
७४.	८. २	शैक्षणिक संस्था व शिक्षकांची संख्या [१९८६-८७]	११४
७५.	८. ३	पूर्व प्राथमीक , प्राथमीक , माध्यमीक व महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांची स्तरनिहाय संख्या आणि मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांची वर्गवारी [१९८६-८७]	११५
७६.	८. ४	इतर प्रकारच्या शैक्षणिक संस्था [१९८६-८७]	११७
७७.	८. ५	आर्थिकदृष्ट्या मागासलेल्यांना मिळणारी मोफत शिक्षणाची सवलत [१९८६-८७]	११८
७८.	८. ६	प्राथमीक शिक्षणावरील खर्च [१९८६-८७]	११९
७९.	८. ७	जिल्ह्यातील व्यवसाय मार्गदर्शन [कनिष्ठ विद्यालय] व तांत्रिक शाळा	१२०
८०.	८. ८	जिल्ह्यातील प्रौढ शिक्षण केंद्रे [१९८६-८७]	१२१
८१.	८. ९	शिक्षकाकरिता प्रशिक्षण संस्था [१९८५-८६]	१२२

९. वाहतूक व दळणावळण

८२.	९. १	रेल्वे मार्गाची लांबी [३१ मार्च , १९८७ अखेर]	१२३
८३.	९. २	प्रकार व पृष्ठभाग यानुसार रस्त्यांची लांबी [३१ मार्च, १९८७ अखेर]	१२४
८४.	९. ३	जिल्ह्यात वापरात असलेल्या मोटार वाहणांची संख्या [३१-३-८७]	१२५
८५.	९. ४	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन मंडळाची [प्रवासी] वाहतूक आकडेवारी [१९८६-८७]	१२६
८६.	९. ५	महत्वाच्या रस्त्यावरील वाहतूक गणना [१९८६ वर्षाकरिता]	१२७
८७.	९. ६	पोस्ट , तारघारे , व दुरध्वनी यांची आकडेवारी [१९८६]	१२९

१० . स्थानिक संस्था

८८.	१०. १	स्थानिक संस्थांचे उत्पन्न व खर्च [१९८६-८७]	१३०
८९.	१०. २	ग्रामपंचायतीचे उत्पन्न व खर्च [— // —]	१३१
९०.	१०. ३	जिल्हा परिषादेचे उत्पन्न व खर्च [— // --]	१३३
९१.	१०. ४	नगरपालीकेचे उत्पन्न व खर्च [— // --]	१३५
९२.	१०. ५	जिल्ह्यातील नगरपरिषाद क्षेत्रातील इमारतीची वापरानुसार संख्या व त्यापैकी निवासेतर उपयोग असणा-या इमारती अगर त्यांच्या भागांमध्ये घालणाऱ्या उद्योग / व्यवसायासंबंधी माहिती १९८५-८६ ह्या वर्षाकरिता [१९८३-८४]	१३७

१.	२.	३.	४.
----	----	----	----

११. योजना

९३.	११. १	विविध विकास शिक्षांखाली झालेला योजनातर्गत खर्च [१९८६-८७]	१४०
९४.	११. २	योजनेखालील महत्वाची भौतिक साधे [१९८६-८७]	१४१
९५.	११. ३	रोजगार हमी योजना [१९८६-८७]	१४६
९६.	११. ४	रोजगार हमी योजनेखाली घेतलेली कामे व त्यावरील रोजगार आणि खर्च [१९८६-८७]	१४७
९७.	११. ५	पिण्याच्या पाण्याच्या सोयी व टंचाईसंबंधी केलेल्या उपाय योजना [१९८६-८७]	१४८
९८.	११. ६	संकरीत व अधिक उत्पादन देणा-या पिकांच्या जाती व त्याखालील क्षेत्र [१९८६-८७]	१५०
९९.	११. ७	रासायनिक खाताचे वाटप [१९८६-८७]	१५१
१००.	११. ८	जिल्ह्यातील साखार कारखाने [१९८६-८७]	१५२
१०१.	११. ९	दुग्धा संस्थांची माहिती [१९८६-८७]	१५३
१०२.	११. १०	अवर्षाण प्रणव कार्यक्रमाची प्रगती [१९८६-८७]	१५४
१०३.	११. ११	एकात्मिक आदीवासी विकास कार्यक्रमाची प्रगती त्यावरील तरतूद आणि खर्च [१९८६-८७]	१५५
१०४.	११. १२.	२० कालमी कार्यक्रम [१९८६-८७]	१५७
१०५.	११. १३	विशेष घटक योजना [१९८६-८७]	१५९

१२. किंमती व निर्देशांक

१०६.	१२. १	निवडक शेती मालाच्या सरासरी घाटक किंमती [१९८६]	१६०
१०७.	१२. २	जिल्हा मुख्यालयाच्या ठिकाणाच्या महत्वाची वस्तुच्या सरासरी किरकोळ किंमती [१९८६]	१६१
१०८.	१२. ३	कामगाराचे ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक [१९८६-८७]	१६५

१३. न्याय व प्रशासन

१०९.	१३. १	जिल्ह्यातील पोलीस दलांची एकूण संख्या [१९८६]	१६६
११०.	१३. २	गुन्ह्यासंबंधी आकडेवारी [१९८६]	१६७
१११.	१३. ३	तुरुंगांत दाखल केलेले गुन्हेगार [१९८६-८७]	१६९
११२.	१३. ४	तुरुंगांत दाखल झालेल्या गुन्हेगारांचे व्योमटानुसार व शैक्षणिक पात्रानुसार वर्गीकरण [१९८६]	१७०

१.	२.	३.	४.
११३.	१३. ५	दिवाणी व फौजदारी न्यायालयात निकालात काढलेली कामे [१९८६]	१७१
<u>१४. बँक व्यवसाय व विका</u>			
११४.	१४. १	बँक कार्यालये , वर्गीकृत बँकाची संख्या त्यांच्या ठेवी व कर्जे [१९८६-८७]	१७२
११५.	१४. २	संयुक्त भांडवली संस्था [३१-३-८७]	१७३
११६.	१४. ३	उत्तरविलेच्या विभागांची संख्या व विम्याची रक्कम [१९८६-८७]	१७४
<u>१५. संकिर्ण</u>			
११७.	१५. १	चित्रापट गृहाची आकडेवारी [१९८६-८७]	१७५
११८.	१५. २	जिल्ह्यातील गोळा केलेली अल्प बचतीची रक्कम [८६-८७]	१७६
११९.	१५. ३	गोळा केलेला तालुकादार जमीन महसूल [८६-८७]	१७७
१२०.	१५. ४	छापखाने व छापलेली , प्रकाशित केलेली वर्तमानपत्रे आणि नियत कालीके [३१ मार्च , ८७]	१७८
१२१.	१५. ५	स्वस्त धान्य दुकानांना पुरविलेले तांदूळ , गहू , साखार [८६-८७]	१८०
१२२.	१५. ६	मागणी व वसूल केलेले धान्य [८६-८७]	१८१
१२३.	१५. ७	१९८४ मधील लोकसभा निवडणूक या संबंधी आकडेवारी	१८२
१२४.	१५. ८	अधिकारी व प्रवासी याचेसाठी असलेल्या वंगल्याची तालुकावार यादी [३१-३-८७]	१८३
१२५.	१५. ९	रेल्वे स्थानकाची तालुकावार यादी ३१ मार्च , १९८७	१८४
१२६.	१५. १०	निवडक निर्देशांकाचा कल [१९८६-८७]	१८५

तक्ता क्रमांक १.१

१९८१ चे जनगणनेनुसार तालुकावार क्षेत्राफळ, घारे व लोकसंख्या
जिल्हा- वर्धा.

[आकडे हजारत]

अ. क्र.	जिल्हा / तालुका	एकूण गामीण नागरी	क्षेत्रा [चौ. कि. मी.]	दूर चौ. कि. मी. मध्ये लोकसंख्या	गावांची संख्या		बाहरी- ची संख्या	वापरा- तील निवास गृहांची संख्या	कुटुंबांची संख्या	लोकसंख्या		
					वस्ती असलेली	ओसाड				एकूण	पुरुष	स्त्रिया
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.
जिल्हा एकूण		एकूण	६३१०.०	१४७	१०१५	३५६	६	१७८	१८३	९३७	४७६	४५१
		गामीण	६२८०.२	१११	१०१५	३५६	—	१३६	१३२	६२५	३५६	३३९
		नागरी	२९.८	७७८४	—	—	६	४२	४३	२३२	१२०	११२
तालुका												
१]	वर्धा	एकूण	२११०.९	२०१	३५३	११३	४	६२	८३	४२५	२१९	२०६
		गामीण	२०९०.८	१३६	३५३	११३	—	५५	५७	२७३	१४६	१३८
		नागरी	२०.१	७७३१	—	—	४	२६	२७	१४१	७३	६८
२]	आर्वी	एकूण	२३०५.१	१०८	३६०	१३२	१	४९	५१	३४९	१२८	१२२
		गामीण	२३०१.९	९५	३६०	१३२	—	४४	४५	३१८	११२	१०७
		नागरी	३.२	९८४८	—	—	१	६	६	३१	१६	१५
३]	हिंगणघाट	एकूण	१८८८.१	१३४	३०२	१११	१	४७	४९	३५३	१३९	१२३
		गामीण	१८८१.६	१०३	३०२	१११	—	३६	३८	१९४	९९	९५
		नागरी	७.५	९११७	—	—	१	११	११	५९	३९	२८

- टीप:- १] आकडे पुर्णकांत केल्याने बेरजा जुळणार नाहीत.
२] जिल्ह्याच्या क्षेत्राफळाची माहिती सर्व्हेर जनरल ऑफ इंडिया याचे कार्यालयाकडून व तालुकावार क्षेत्राफळाची माहिती राज्याच्या इमि. अ. लेखा कार्यालयाकडून घेतली असल्यामुळे तालुकावार बेरीज जिल्ह्याचा क्षेत्राफळाशी जुळेलच असे नाही.
३] तक्त्यात दाखविलेले तालुके तालुक्यांच्या पुनर्रचनेपूर्वीच्या स्थितीनुसार आहेत.

आधार :- १९८१ जनगणना प्रकाशन.

तक्ता क्रमांक १.२

१९५१ ते १९६१ पासूनच्या लोक संख्येमधील दशावार्षिक फरक

जिल्हा- वार्धा

[लोकसंख्येचे आकडे हजारांत]

जिल्हा/ तालुका	वर्ष	एकूण व्यक्ती			पुरुष			स्त्रिया			दर चौ. कि. मी. मधील लोकसंख्या	दशावार्षिक फरकाची टक्केवारी		
		एकूण	ग्रामीण	नागरी	एकूण	ग्रामीण	नागरी	एकूण	ग्रामीण	नागरी		एकूण	ग्रामीण	नागरी
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.	१५.
जिल्हा एकूण	१९८१	६२७	६२५	२३२	४७६	३५६	१२०	४५१	३३२	११२	१४७	१८.८६	१८.१२	२१.१४
	१९७१	७८०	५८२	१९१	४००	३००	१००	३८०	२८२	९१	१२४	२२.९१	२१.५२	२७.३९
	१९६१	६३४	४८४	१५०	३३३	२४५	७८	३११	२४०	७२	१०१	१७.७०	१७.२४	१९.२०
	१९५१	५३२	४१३	१२७	२७२	२०७	६५	२६७	२०६	६१	८५	२.७७	१.४१	२.५६
१. वार्धा	१९८१	४२५	२८३	१४९	२१२	१४६	७३	२०६	१३८	६८	२०१	१८.८६	१९.५४	१७.५१
	१९७१	३५७	२३७	१२०	१८५	१२१	६४	१७३	११६	५७	१६९	२.२०	२०.९२	३१.२२
	१९६१	२८८	१९६	९२	१४७	९९	४८	१४०	९७	४३	१३६	१४.७०	९.०५	२९.०२
	१९५१	२५१	१८०	७१	१२७	९०	३७	१२४	८२	३४	११२	उना	उना	उना
२. आर्वी	१९८१	२४२	२१८	३१	१२८	११२	१६	१२२	१०६	१५	१०८	१४.४२	१४.००	१७.४६
	१९७१	२१८	१९१	२७	१११	९७	१४	१०७	९४	१३	९४	२१.४८	२१.२२	२३.३५
	१९६१	१७२	१५८	२१	९१	८०	११	८८	७८	११	७८	२४.४६	२८.८८	२.१९
	१९५१	१४४	१२२	२२	७३	६२	११	७१	६१	११	६२	उना	उना	उना
३. हिंगण घाट	१९८१	२५३	१९४	५२	१२२	९९	२१	१२३	९५	२८	१३४	२३.८१	२०.९५	३३.२०
	१९७१	२०४	१६०	४४	१०४	८१	२३	१००	७२	२१	१०८	२२.२०	२२.७७	२०.२२
	१९६१	१६७	१३०	३७	८४	६५	१९	८३	६५	१८	८९	१६.४८	१७.६८	१२.२४
	१९५१	१४४	१११	३३	७२	५५	१७	७२	५६	१६	७६	उना	उना	उना

टीप :- १] आकडे पुर्णार्कांत केल्याने बेरजा जुळणार नाहीत.
 २] तक्त्यात दर्शविलेले तालुके, तालुक्याच्या पुनरचनेपूर्वीच्या स्थितीनुसार आहेत.
 आधार :- १९८१ जनगणना प्रकाशन.

तक्ता क्रमांक १.३

- ३ -

१९६१ च्या जनगणनेप्रमाणे लोकसंख्या गटानुसार गावांचे तालुकावार वर्गीकरण
जिल्हा- वार्धा [लोकसंख्या श्रेकडयात]

अ. क्र.	जिल्हा / तालुका	वस्ती असलेली गावे											
		२०० पेक्षा कमी		२०० ते ४९९		५०० ते ९९९		१००० ते १९९९		२००० ते ४९९९		५००० ते ९९९९	
		संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.
जिल्हा एकूण		२५०	१५८	२९३	१००४	२५६	१७६७	१६०	२०८४	४७	१३३०	९	६०९
तालुका													
१.	वार्धा	८२	४३	८४	२८७	९७	६७१	६४	८३१	२०	६०७	६	३९६
२.	आर्वी	११५	६५	९४	३१७	८२	५७०	५२	६८३	१५	३९८	२	१४८
३.	हिंगणघाट	५३	५०	११५	४००	७७	५२६	४४	५७०	१२	३२५	१	६५

[कु.मा. पहावे]

तक्ता क्रमांक १.३ [पुढे चालू]

- ४ -

अ. क्र.	जिल्हा / तालुका	१०,००० आणि त्याहून जास्त		एकूण		ओसाड गावांची संख्या
		संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या	
१.	२.	१५.	१६.	१७.	१८.	१९.
	जिल्हा एकूण	—	—	१०१५	६९५१	३५६
	तालुका					
१.	वर्धा	—	—	३५३	२८३१	११३
२.	आर्वी	—	—	३६०	२१८१	१३२
३.	हिंगणघाट	—	—	३०२	१९३६	१११

- टिप :- १] आकडे पुर्णार्कांत केल्याने बेरजा जुळणार नाहीत.
२] तक्त्यात दर्शविलेले तालुके तालुक्यांच्या पुनरचनेपूर्वीच्या स्थितीनुसार आहेत.

आधार:- १९८१ जनगणना प्रकाशन .

तक्ता क्रमांक १.४

- ५ -

१९८१ च्या जनगणनेप्रमाणे लोकसंख्या गटानुसार शहराचे तालुकावार वर्गीकरण
जिल्हा - वार्धा [लोकसंख्या " ००० "]

अ. क्र.	तालुका	लोकसंख्येप्रमाणे शहरांची संख्या													
		५००० पेक्षा कमी		५००० ते ९९९९		१०,००० ते १९,९९९		२०,००० ते ४९,९९९		५०००० ते ९९,९९९		१००,००० व त्याहून अधिक		एकूण शहरे	
१.	२.	संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.	१५.	१६.
	वार्धा जिल्हा तालुका	—	—	१	१०	१	१२	२	६२	२	१४७	—	—	६	२३१
१.	वार्धा	—	—	१	१०	१	१२	१	३१	१	८८	—	—	४	१४१
२.	आर्वी	—	—	—	—	—	—	१	३१	—	—	—	—	१	३१
३.	हिंगणघाट	—	—	—	—	—	—	—	—	१	५९	—	—	१	५९

- टीप :- १] आकडे पुर्णार्कांत केल्याने बेरजा जुळणार नाहीत.
२] तक्त्यात दर्शविलेले तालुके तालुक्यांच्या पुनरचनेपुर्वीच्या स्थितीनुसार आहेत.

आधार:- १९८१ जनगणना प्रकाशन.

१९८१ च्या जनगणनेनुसार काम करणारे व काम न करणारे यांची संख्या
जिल्हा- वर्धा [आकडे शोकड्यात]

अ. क्र.	काम करणा-याचा वर्ग	गाामीण नागरी एकूण	जिल्ह्याची एकूण	तालुके								
				वर्धा			आर्वी			हिंगणघाट		
				संख्या	पुरुषा	स्त्रिया	संख्या	पुरुषा	स्त्रिया	संख्या	पुरुषा	स्त्रिया
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.
१.	शेतकरी	गाामीण नागरी एकूण	११०८ ४२ ११५०	३८० २४ ४०४	२८१ २२ ३०५	९७ २ ९९	३७३ ११ ३८४	२५८ ९ २६७	११६ १ ११७	३५४ ८ ३६२	२६१ ७ २६८	९३ १ ९४
२.	शेत मजूर	गाामीण नागरी एकूण	१८०४ १०३ १९०६	७५५ ५८ ८१३	३५५ ३१ ३८६	४०० २७ ४२७	५६५ ३५ ६००	२६८ १८ २८६	२९७ १७ ३१५	४८४ १० ४९३	२०९ ४ २१३	२७५ ५ २८०
३.	घारगुती उद्योग वस्तु निर्माण प्रक्रिया सेवा व दुरुस्ती इत्यादी	गाामीण नागरी एकूण	५७ १९ ७६	२४ १२ ३६	१९ १० २८	५ २ ७	१८ ३ २१	१५ २ १७	३ १ ४	१६ ५ २१	१४ ४ १८	२ १ ३
४.	इतर काम करणारे	गाामीण नागरी एकूण	३८५ ४५५ ८४०	१८६ २७८ ४६४	१६६ २५१ ४१६	२० २७ ४७	११६ ५३ १६९	१०३ ५० १५३	१३ ४ १७	८३ १२४ २०६	७२ ११४ १८७	१० ९ २०
५.	एकूण काम करणारे	गाामीण नागरी एकूण	३३५४ ६१९ ३९७३	१३४६ ३७२ १७१७	८२३ ३१३ ११३६	५२३ ५८ ५८१	१०७२ १०२ ११७४	६४३ ७८ ७२१	४२९ २३ ४५२	९३६ १४६ १०८२	५५६ १२९ ६८५	३८० १६ ३९७
६.	सिमांतक काम करणारे	गाामीण नागरी एकूण	१८९ २९ २१७	६० १७ ७८	१३ ७ २०	४७ ११ ५८	६६ २ ६८	२० १ २१	४६ १ ४८	६२ ९ ७१	९ ५ १४	५३ ४ ५७

पुढे चालू .....

तक्ता क्रमांक १.५ [पुढे चालू]

- ७ -

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.
७.	एकूण काम न करणारे	ग्रामीण नागरी एकूण	३४०९ १६६७ ५०७६	१४२९ १०२४ २४५३	६२० ४१४ ११३३	८०९ ६११ १४२०	१०४२ २०७ १२५०	४५३ ८० ५३३	५८९ १२७ ७१६	९३८ ४३६ १३७३	४२१ १७२ ५९३	५१६ २६४ ७८१
८.	एकूण लोकसंख्या	ग्रामीण नागरी एकूण	६२५१ २३१५ ९२६६	२८३५ १४१३ ४२४८	१४५५ ७३४ २१८९	१३७९ ६८० २०५९	२१८१ ३११ २४९२	१११६ १६० १२७६	२०६७ १५२ १२१६	१९३६ ५९१ २५२७	९८६ ३०६ १२९२	९५० २८४ १२३४

टिप :- १] यात पशुसंवर्धन, जंगल काम, मच्छिमारी, शिकार, मळे फळबागा, आणि तत्संबंधी क्षेत्रात तसेच खाण व दगड काम करणाऱ्यांचा समावेश आहे. त्याप्रमाणे बांधकाम, व्यापार व वाणिज्य परिवहन, साठवण व दळणावळ, धारगुती उद्योगाखोरीज वस्तुनिर्माण प्रक्रिया, सेवा व दुस्तती व इतर यांचा समावेश आहे.

२] तक्त्यात दर्शविलेले तालुके तालुक्यांच्या पुनर्रचनेपूर्वीच्या स्थितीनुसार आहेत.

३] आकडे पुर्णार्कांत केल्याने बेरजा जुळणार नाहीत.

आधार :- १९८१ जनगणना प्रकाशन.

तक्ता क्रमांक १.६ [सुधारीत]

लोकसंख्येचे [अ] वयोगटानुसार व [ब] धर्मानुसार वर्गीकरण
जिल्हा- वर्धा [आकडे शोकड्यात]

[अ] वयोगटानुसार लोकसंख्या

बाब	सर्ववयोगट	०-१४	१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४९	५०-५९	६० व त्यावरील	वय अनिर्दि- शिले
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.
एकूण	९२६६	३५४२	९०७	७७६	६२०	५३३	५३२	९३७	६८०	७३०	९
ग्रामीण	६९५१	२६६०	६४६	५५५	४४९	३९८	४०७	६२२	५२८	५७७	९
नागरी	२३१५	८८२	२६१	२२१	१७१	१३५	१२५	३१५	१५२	१५३	—

[ब] धर्मानुसार लोकसंख्या [आकडे शोकड्यात]

बाब	सर्वधर्म	बौद्ध	ख्रिश्चन	हिंदू	जैन	मुस्लीम	शिखा	इतर	धर्म न सांगणारे
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.
एकूण	९२६६	१२९०	१४	७५२४	५५	३७४	६	३	—
ग्रामीण	६९५१	१०२८	७	५७१५	१३	१८२	३	३	—
नागरी	२३१५	२६२	७	१८०९	४२	१९२	३	—	—

आधार :- १९८१ जनगणना प्रकाशन .

१९७१ च्या जनगणनेनुसार अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती
जिल्हा- वार्डा

[आकडे हजारत]

जिल्हा/ तालुका	सकूण ग्रामीण नागरी	अनुसूचित जाती			अनुसूचित जमाती			नव वृद्ध			सकूण		
		व्यक्ती	पुरुषा	स्त्रिया	व्यक्ती	पुरुषा	स्त्रिया	व्यक्ती	पुरुषा	स्त्रिया	व्यक्ती	पुरुषा	स्त्रिया
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.
जिल्हा	सकूण	२३.५	१२.२	११.३	—	—	—	१११.९	५६.८	५५.१	१३५.४	७९.०	६६.४
वार्डा.	ग्रामीण	१४.७	७.६	७.१	—	—	—	८९.६	४५.३	४४.३	१०४.३	५२.९	५१.४
	नागरी	८.८	४.६	४.२	—	—	—	२२.३	११.५	१०.८	३१.१	१६.१	१५.०
तालुका													
१. वार्डा	सकूण	५.३	२.८	२.५	—	—	—	—	—	—	५.३	२.८	२.५
	ग्रामीण	३.२	१.१	१.१	—	—	—	—	—	—	३.२	१.१	१.१
	नागरी	२.१	१.७	१.४	—	—	—	—	—	—	२.१	१.७	१.४
२. देवळी	सकूण	४.८	२.४	२.४	—	—	—	—	—	—	४.८	२.४	२.४
	ग्रामीण	२.८	१.४	१.४	—	—	—	—	—	—	२.८	१.४	१.४
	नागरी	२.०	१.०	१.०	—	—	—	—	—	—	२.०	१.०	१.०
३. तेलू	सकूण	१.७	०.९	०.८	—	—	—	—	—	—	१.७	०.९	०.८
	ग्रामीण	१.३	०.७	०.६	—	—	—	—	—	—	१.३	०.७	०.६
	नागरी	०.४	०.२	०.२	—	—	—	—	—	—	०.४	०.२	०.२
४. आर्वी	सकूण	४.६	२.४	२.२	—	—	—	—	—	—	४.६	२.४	२.२
	ग्रामीण	२.९	१.५	१.४	—	—	—	—	—	—	२.९	१.५	१.४
	नागरी	१.७	०.९	०.८	—	—	—	—	—	—	१.७	०.९	०.८
५. कारंजा	सकूण	२.४	१.३	१.१	—	—	—	—	—	—	२.४	१.३	१.१
	ग्रामीण	२.४	१.३	१.१	—	—	—	—	—	—	२.४	१.३	१.१
	नागरी	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

तक्ता क्रमांक १.७ [अ] पुढे चालू

- १० -

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.
६. हिंणघाट	एकूण	३.५	१.८	१.७	—	—	—	—	—	—	३.५	१.८	१.७
	गामिणी	१.९	१.०	०.९	—	—	—	—	—	—	१.९	१.०	०.९
	नागरी	१.६	०.८	०.८	—	—	—	—	—	—	१.६	०.८	०.८
७. समुद्रपूर	एकूण	१.२	०.६	०.६	—	—	—	—	—	—	१.२	०.६	०.६
	गामिणी	१.२	०.६	०.६	—	—	—	—	—	—	१.२	०.६	०.६
	नागरी	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

आधार :- १९७१ जनगणना प्रकाशन .

तक्ता क्रमांक - १.७ [ब]

- ११ -

१९८१ च्या जनगणनेनुसार अनुसूचित जाती व जमाती करिता सुधारित आकडेवारी
जिल्हा- वदर्धा . [आकडे हजारात]

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	एकूण ग्रामीण नागरी	अनुसूचित जाती			अनुसूचित जमाती		
			व्यक्ती	पुरुष	स्त्रिया	व्यक्ती	पुरुष	स्त्रिया
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.
	वदर्धा जिल्हा	एकूण	३६	१९	१८	१४२	७३	७०
		ग्रामीण	२४	१२	१२	१२२	६२	६०
		नागरी	१२	६	६	२०	११	१०
	<u>तालुका</u>							
१.	वदर्धा	एकूण	१७	९	८	५८	३०	२८
		ग्रामीण	१०	५	५	४६	२४	२३
		नागरी	७	४	४	१२	६	६
२.	आर्वी	एकूण	११	६	५	५०	२६	२५
		ग्रामीण	९	५	४	४७	२४	२३
		नागरी	२	१	१	३	१	१
३.	हिंगणघाट	एकूण	८	४	४	३४	१७	१७
		ग्रामीण	५	३	३	२८	१४	१४
		नागरी	३	१	१	६	३	३

टिप :- १] आकडे पुष्कळांत केल्यामुळे बेरजा जुळणार नाहीत.
२] तक्त्यात दाखविलेले तालुके तालुक्याच्या पुर्नरचनेपूर्वीच्या स्थितीनुसार आहेत.

आधार:- १९८१ जनगणना प्रकाशन .

भिंती छपरे यासांठी वापरलेल्या साधन सामुग्रीनुसार घाराचे वग्रीकरण
जिल्हा- वर्धा.

अ. क्र. :	बाब	एकूण गामिणी नागरी	संख्या
१.	२.	३.	४.
	एकूण जनगणना घारे	एकूण गामिणी नागरी	२, १८, ५१५ १, ६२, २३० ४८, ५८५
१]	<u>भिंतीची सामुग्री</u>		
१.	गवत , पाने, वेळू व बांबू	एकूण गामिणी नागरी	३०, ५६५ २३, ००० ७, ५६५
२.	माती	एकूण गामिणी नागरी	१, ३५, ०३५ १, २५, १३५ ९, ९००
३.	कच्चा विटा	एकूण गामिणी नागरी	२, १८० ८२५ १, ३५५
४.	लाकूड	एकूण गामिणी नागरी	२, ६७० १, ८२५ ७७५
५.	पक्का विटा	एकूण गामिणी नागरी	३२, ५६५ १३, ७२० २५, ७७५
६.	गॅलव्हनाइज्ड लोखांडी किंवा इतर धातूचे पत्रे	एकूण गामिणी नागरी	८६० १७० ६९०
७.	दगड	एकूण गामिणी नागरी	६, ५५० ४, ६५० १, ९००
८.	सिमेंट कॉक्रीट	एकूण गामिणी नागरी	८८० ३६५ ५१५
९.	वर उल्लेखिलेल्या व्यतीरिक्त वापरलेली इतर सामुग्री	एकूण गामिणी नागरी	२१० १०० ११०

तक्ता क्रमांक १.८ [पुढे चालू]

१.	२.	३.	४.
२]	१] गवत, पाने, वेळ, माती, कच्या विटा किंवा बांबू	एकूण गामिण नागरी	१३,०४५ १२,५१० ५३५
	२] कौल, तक्ती दगड, कंकर	एकूण गामिण नागरी	१,७३,८०० १,४०,३७० ३३,४३०
	३] पन्हळीचे लोंछांडी पत्रो जस्ताचे किंवा धातूचे पत्रो	एकूण गामिण नागरी	२२,०३० १४,२५० ७,७८०
	४] अँसबेस्टास सिमेंटचे पत्रो	एकूण गामिण नागरी	१,६०५ २९० १,३१५
	५] विटा व चूना	एकूण गामिण नागरी	६०० ४०० २००
	६] दगड	एकूण गामिण नागरी	५० ३० २०
	७] प्रलंबीत सिमेंट कॉक्रीट	एकूण गामिण नागरी	७,०५० १,७८० ५,२७०
	८] इतर वर अल्लेखिलेल्या व्यतिरिक्त वापरलेली सामुग्री	एकूण गामिण नागरी	३३५ ३०० ३५

आधार :- १९७१ जनगणना प्रकाशन [भाग चार] घरबांधणी अहवाल.

आकार व मालकीच्या स्थितीनुसार ग्रामीण/ नागरी क्षेत्रातील
कुटूंबाचे वर्गीकरण १९७१ जनगणनेनुसार
जिल्हा- वर्धा.

अ. क्र. :	बाब	ग्रामीण	नागरी	एकूण
१.	२.	३.	४.	५.
१.	१] एकूण कुटूंबे	११७, ३७०	३६, ४३५	१, ५३, ८०५
	२] घारांच्या मालकीबाबतची स्थिती			
	अ] स्वतःची घारे असलेली	१०५, ४३०	१९, ७९०	१, २५, २२०
	ब] भाड्याच्या घारात राहणारी	११, ९४०	१६, ६४५	२८, ५८५
२.	एक व्यक्ती कुटूंबे			
	१] एकूण कुटूंबे	८, १६५	३, २२५	११, ३९०
	२] घारांच्या मालकी बाबतची स्थिती			
	अ] स्वतःची घारे असलेली	५, ८७०	१, १५०	७०२०
	ब] भाड्यांच्या घारात राहणारी	२२९५	२०७५	४३७०
३.	दोन व्यक्तीची कुटूंबे			
	१] एकूण कुटूंबे	१२, १७५	३, ७४०	१५, ९१५
	२] घारांच्या मालकी बाबतची स्थिती			
	अ] स्वतःची घारे असलेली	१०, ४५५	१५७०	१२, ०२५
	ब] भाड्यांच्या घारात राहणारी	१, ७२०	२१७०	३८९०
४.	तीन व्यक्तीची कुटूंबे			
	१] एकूण कुटूंबे	१४, ६०५	४२८०	१८, ८८५
	२] घारांच्या मालकी बाबतची स्थिती			
	अ] स्वतःची घारे असलेली	१२, ९६०	१९४५	१४, ९०५
	ब] भाड्याच्या घारात राहणारी	१६४५	२३३५	३९८०
५.	चार व्यक्तीची कुटूंबे			
	१] एकूण कुटूंबे	१८, २८५	४९५०	२३, २३५
	२] घारांच्या मालकी बाबतची स्थिती			
	अ] स्वतःची घारे असलेली	१, ६३२०	२४२०	१८, ७४०
	ब] भाड्याच्या घारात राहणारी	१९६५	२५३०	४४९५
६.	पाच व्यक्तीची कुटूंबे			
	१] एकूण कुटूंबे	१९, ६६०	५११५	२४, ७७५
	२] घारांच्या मालकीची स्थिती			
	अ] स्वतःची घारे असलेली	१७९१५	२६५५	२०५७०
	ब] भाड्याच्या घारात राहणारी	१७४५	२४६०	४२०५

तक्ता क्रमांक १.२ [पुढे चालू]

१.	२.	३.	४.	५.
७]	<u>सहा किंवा अधिक व्यक्तीची कुटूंबे</u>			
	१] एकूण कुटूंबे	४४, ४८०	१५, १०५	५२, ५८५
	<u>२] घरांच्या मालकीची स्थिती</u>			
	अ] स्वतःची घारे असलेली	४१, २१०	१०, ०५०	५१, २६०
	ब] भाड्याच्या घारात राहणारी	२, ५७०	५, ०५५	७, ६२५
८]	<u>निर्देशित न केलेल्या व्यक्तीची कुटूंबे</u>			
	१] एकूण कुटूंबे	—	२०	२०
	<u>२] घाराच्या मालकीबाबतची स्थिती</u>			
	अ] स्वतःची घारे असलेली	—	—	—
	ब] भाड्याच्या घारात राहणारी	—	२०	२०

आधार :- १९७१ जनगणना प्रकाशन [भाग दोन] घरबांधणी अहवाल,

तक्ता क्रमांक १.१०

- १६ -

अपंगतेनुसार जिल्ह्यातील अपंगांची संख्या [१९८१ ची जनगणना]
जिल्हा-वर्धा.

क्र. क्र. :	तालुका	: पूर्णतः अंधा	: पूर्णतः पांगळे	: पूर्णतः मूक	: एकूण
१.	२.	३.	४.	५.	६.
	वर्धा जिल्हा एकूण	६७१	३९२	३१४	१३७७
१.	वर्धा	२२४	१४६	१२१	४९१
२.	आर्वी	२५९	१२९	९९	४८७
३.	हिंगणघाट	१८८	११७	९४	३९९

टीप :- तक्त्यात वर्धा विलेले तालुके तालुक्यांच्या पूर्णरचनेपूर्वीच्या स्थितीनुसार आहेत.

आधार :- १९८१ जनगणना प्रकाशन, मालिका १२, भाग ७.

जनगणना घारे आणि त्यांचा वापर [१९८१ ची जनगणना]
जिल्हा- वर्धा.

अ. क्र.	सकूण ग्रामीण नागरी	सकूण जनगणना घारे	जनगणने- च्या सुखाती- ला रिफरमी असलेली घारे	जनगणना घारांचा वापर.						कारखाने यंत्राशाळा कार्यशाळा मिठाई घारे इत्यादी	रेस्टा रटस मिठाई घारे दुकाने आणि उपहार गृहे	करमणू- क पंचायत घारे सांस्कृती क केंद्रे इत्यादी पजा स्थाने सोडून	पुजास्था ने देवळे घरे मशादी गुरुद- वार इत्यादी	ईतर
				राहणे	दुकान आणि राहणे	यंत्राशाळा कुटीर उद्योगासह आणि राहणे	हॉटेल धामशा- ळा पर्यटन घारे इत्यादी	उपहार घारे सोडून दुकाने	व्यवसा- या नी घारे आणि कार्यालये					
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.	१५.
१.	सकूण	२३४४२५	११४६०	१६४२४५	२४५५	५१७५	१३०	४१७५	१७६०	३६०५	५२५	१८५	२५८०	३७४३०
२.	ग्रामीण	१८०८९०	७५५५	१२५४६५	१६०५	४३४०	६५	१५४५	१०३०	२३०५	२५३	१३५	२१२५	३३३२५
३.	नागरी	५३६०५	३९०५	३९४८०	८५०	८३५	६५	२६३०	७३०	१३००	३४०	५०	३८५	३०३५

आधार :- १९८१ जनगणना

निवडक केंद्रातील पर्जन्य दिवसांची संख्या व एकूण पर्जन्य १९८६ या वर्षाकरीता
जिल्हा- वर्धा [मीलीमीटर मध्ये]

अ. क्र.	महीना	१ केंद्र - वर्धा			२ केंद्र - आर्वी			३ केंद्र - हिंगणघाट		
		सरासरी	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य	सरासरी	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य	सरासरी	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.
१.	जानेवारी, ८६	१२.५	१	१२.४	१२.२	१	३.८	१२.२	१	१८.०
२.	फरवरी, ८६	१८.८	७	३३.६	१७.०	६	७१.६	१२.६	६	६०.२
३.	मार्च, ८६	११.४	१	८.८	२.४	४	२७.१	१२.२	२	२.२
४.	एप्रिल, ८६	१३.२	—	—	२.२	—	—	१२.२	—	—
५.	मे, ८६	१५.७	२	८.०	१२.५	१	१३.०	१५.५	—	—
६.	जून, ८६	१२२.३	१३	२३१.४	१८१.४	१४	१४४.२	१८२.२	१५	१८४.०
७.	जुलै, ८६	३३७.८	११	२९४.४	३०४.८	१४	२५५.२	३८१.०	११	४६२.६
८.	ऑगस्ट, ८६	२३१.२	१०	३०५.०	२१२.३	१३	२७२.५	२३२.५	१०	५३८.४
९.	सप्टेंबर, ८६	२१३.४	४	२१.२	१६५.३	३	३१.८	१८१.४	५	२६.२
१०.	ऑक्टोबर, ८६	५८.७	—	—	४१.४	१	५.०	४८.३	१	१५.२
११.	नोव्हेंबर, ८६	१२.८	१	३२.०	१२.३	१	८.०	२०.६	१	८२.०
१२.	डिसेंबर, ८६	८.२	५	५८.६	८.५	४	४२.८	२.१	५	८२.२
एकूण		११३४.४	५५	१०१२.४०	२२४.७	६४	८७६.४०	११४१.५	५७	१४७८.०

आधार :- जिल्हाधिकारी कार्यालय, वर्धा.

तक्ता क्रमांक २.२

निम्नलिखित केंद्रातील क्माल व किमान तापमान १९८६ या वर्षाकरिता .
जिल्हा- वर्धा [आकडे सेल्सीयसमध्ये]

अ. क्र.	महिना	केंद्र वर्धा.	
		क्माल	किमान
१.	२.	३.	४.
१.	जानेवारी	३०.६	५.०
२.	फेब्रुवारी	३२.२	११.२
३.	मार्च	४१.८	१३.४
४.	एप्रिल	४३.१	१५.८
५.	मे	४४.०	२१.०
६.	जून	४६.०	१८.४
७.	जुलै	३६.०	१९.०
८.	ऑगस्ट	३३.२	१८.८
९.	सप्टेंबर	३९.६	१९.४
१०.	ऑक्टोबर	३५.६	११.८
११.	नोव्हेंबर	३१.८	९.६
१२.	डिसेंबर	३०.०	९.२
वर्ष		४६.०	५.०

आधार :- विभागीय हवामान शास्त्रा कार्यालय , भारत
सरकार , नागपूर .

जमीनीचा वापर सन १९८१-८२ व १९८५-८६ या वर्षांकरिता
जिल्हा- वर्धा.

[क्षेत्राफळ शंभर हेक्टरमध्ये]

जिल्हा तालुका	वर्षा	एकूण भौगोलिक क्षेत्रा	जंगल व्याप्त क्षेत्रा	शेतील उपलब्ध नसलेले क्षेत्रा			पडीत जमीन व्यतिरीक्त लागवड केलेली इतर जमीन			एकूण स्तंभ ८, ९ व १०
				बिगर शेती वापरा खालील क्षेत्रा	पडीत आणि लागवडी लायक नसलेली जमीन	एकूण स्तंभ [५ व ६]	लागवडी लायक पण वापरांत नसलेली	कायम गुरे चरण व इतर चारण्याची जमीन	कसलेल्या जमीनीमध्ये समाविष्ट न झालेली झाडे झाडपे व फळबागी खालील जमीन	
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.
जिल्हा	१९८१-८२	६२८२	६७१	४०३	६७	४७०	१४२	४६३	७५	६८०
एकूण	१९८५-८६	६२८२	७७०	२७२	१३६	४१५	१९४	४६२	३५	६२१
तालुके										
१. वर्धा	१९८१-८२	८१६	—	७४	७	८१	९	४३	—	५२
	१९८५-८६	७८६	२८	२८	—	२८	३७	६१	९	१०७
२. देवळी	१९८१-८२	६२७	—	४७	१३	६०	१२	२०	२	३४
	१९८५-८६	६७५	—	५२	—	५२	२२	२८	—	५०
३. सैलू	१९८१-८२	७०६	२०८	६३	८	४१	१०	४८	१	५२
	१९८५-८६	७५८	१३६	८०	११	९१	११	६३	१	७५
४. आर्वी	१९८१-८२	१११०	२७५	६०	१०	७०	४०	९०	२६	१५६
	१९८५-८६	९५४	२३२	२९	३१	६०	४१	७१	१	११३

[पुढे चालू].....

तक्ता क्रमांक ३.१ [मुढे घालू]

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.
५. गाडडी	१९८१-८२	--	--	--	--	--	--	--	--	--
	१९८५-८६	४५५	६२	२	३४	३६	८	६०	१०	७८
६. का रंजा	१९८१-८२	१०६४	१३४	५१	१०	६१	३४	१२५	४०	१९९
	१९८५-८६	७६५	१८५	४	२८	३२	४०	४९	८	९७
७. हिंमना- जाट	१९८१-८२	८९९	१	६१	७	६८	१६	७६	२	९४
	१९८५-८६	८७४	१	३२	१२	४४	१७	५५	१	७२
८. मयुद्रपुर	१९८१-८२	९९७	५२	४७	१२	५९	२१	६१	४	८६
	१९८५-८६	१०२२	१२६	४५	२०	६५	१८	७५	५	९८

[मुढे घालू].....

तक्ता क्रमांक ३.१ [पुढे चालू]

- २२ -

जिल्हा / तालुका	वर्ग	पडीत जमीन			निव्वळ कसलेले क्षेत्र	एकापेक्षा अधिक वेळा लागवड केलेले क्षेत्र	लागवडी खालील एकूण क्षेत्र	लागवडी लायक क्षेत्र ८/१०/१४/१५
		चालू पड	इतर पड	एकूण स्तंभा १२ / १३				
१.	२.	१२.	१३.	१४.	१५.	१६.	१७.	१८.
जिल्हा एकूण	१९८१-८२	१२७	२०२	३२९	४१३९	२६७	४४०६	४६८५
	१९८५-८६	१०५	१५०	२५५	४१५८	१७३	४३३१	४६४२
<u>तालुके</u>								
१. वधार्ज	१९८१-८२	२४	६१	८५	५९८	१६	६१४	६२२
	१९८५-८६	२१	१८	३९	५८४	२८	६१२	६६२
२. देवळी	१९८१-८२	४७	५२	९९	५०४	११	५१५	६१७
	१९८५-८६	१८	२३	४१	५२५	१५	५४०	५८८
३. मेलू	१९८१-८२	२	३	५	३६३	१५२	५२२	३७९
	१९८५-८६	१३	४	१७	४३९	४६	४८५	४६८
४. आर्वी	१९८१-८२	७	१५	२२	५८७	४५	६३२	६७५
	१९८५-८६	१५	३१	४६	५०३	१६	५१९	५९१

[पुढे चालू] .....

तक्का क्रमांक ३.१ [पुढे चालू]

- २३ -

१.	२.	१३.	१३.	१४.	१५.	१६.	१७.	१८.
५. आष्टी	१९८१-८२	—	—	—	—	—	—	—
	१९८५-८६	७	१६	२३	२५६	१०	२६६	२९७
६. कारंजा	१९८१-८२	२३	४३	६६	६०४	१०	६१४	७४४
	१९८५-८६	१३	२८	४१	४१०	२९	४३९	४९९
७. हिंगणघाट	१९८१-८२	१०	९	१९	७१९	१४	७३३	७५६
	१९८५-८६	८	१५	२३	७३३	१८	७५१	७७४
८. समुद्रपूर	१९८१-८२	१४	१९	३३	७६४	१२	७७६	८२२
	१९८५-८६	१०	१५	२५	७०८	११	७१९	७५६

- टीप :- १] आकडे पूर्णाकांत केल्याने बेरजा जुळणार नाहीत.
 २] आष्टी तहसिली करीता १९८१-८२ ची माहिती आर्वी तहसिली मध्ये समाविष्ट आहे.
 ३] १९८२-८३ ते १९८४-८५ ची माहिती समालोचनात समाविष्ट केल्याने यांत दिलेली नाही.
 ४] १९८१-८२ ची माहिती पूर्ण सुधारीत आहे.
 ५] १९८५-८६ ची माहिती अस्थाई आहे.

आधार :- १] कृषी संचालनालय, पुणे . २] जिल्हा व शेतू व पिके अहवाल , वर्धा .

तक्ता क्रमांक ३.२

- २४ -

तालुकावार निरनिराळ्या पिकांखालील क्षेत्रा तन १९८१-८२ व १९८५-८६ या वर्षांकरिता
जिल्हा- वर्धा [क्षेत्रां-देवठराध्ये]

अ. क्र.	जिल्हा / तालुका	वर्ष	तांदूळ	गहू	खारीप ज्वारी	रब्बी ज्वारी	ज्वारी एकूण	बाजरी	सका	परि	इतर धान्य	एकूण धान्य	हरभारा	तूर	मुंग
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.	१५.	१६.
	जिल्हा एकूण	१९८१-८२	६९०१	३४४०१	१३२५१६	१८६०	१३४३७६	९५३	१४	—	२१	१७६६६६	४३६८	२३८२६	७२१३
		१९८५-८६	५१६०	२४४०९	१२०१३९	११२४	१२१३५३	५७५	१४	—	१	१५१४१२	४२२२	२८६०६	३९११
१.	वर्धा	१९८१-८२	६८१	२९४१	२१३०८	—	२१३०८	४	—	—	१	२४९३४	२५७	३६४८	१४९६
		१९८५-८६	३८०	२५४८	१८८९८	—	१८८९८	९	२	—	—	२१८३६	२७४	४४२९	४४४
२.	देवळी	१९८१-८२	४५८	३४८१	१४५८२	—	१४५८२	१०८	६	—	६	१८६३६	४७०	३११७	१२८५
		१९८५-८६	३३३	१८८०	१३९१५	—	१३९१५	१०३	२	—	—	१६२३४	४९७	३७४१	५३२
३.	सेलू	१९८१-८२	६३७	६०८०	१६३५९	—	१६३५९	२५	२	—	२	२३१०९	१२५	२४११	४८०
		१९८५-८६	१४७	४१८४	१४०१८	—	१४०१८	२	३	—	—	१८३५३	२२८	३४६७	१४७
४.	आर्वी	१९८१-८२	८०३	२३३५	२०३१२	११	२०३२३	६१२	१	—	—	२४०७६	५१३	३८७८	११३४
		१९८५-८६	५८४	१३४०	१६१२१	—	१६१२१	२३८	२	—	—	१८३८७	३६३	३६६८	५७८

पुढे चालू .....

तक्ता क्रमांक ३.२ [पुढे चालू]

- २५ -

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.	१५.	१६.
५.	आष्टी	१९८१-८२	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		१९८५-८६	१६५	६३१	८४५६	—	८४५६	१६४	१	—	१	९४१८	३१२	१७५४	४२८
६.	कारंजा	१९८१-८२	२२१६	२५८३	२२०६५	—	२२०६५	१९१	४	—	१२	२७०७१	१५०८	२८५८	७५२
		१९८५-८६	१८४२	१६९९	१५१२१	—	१५१२१	५०	३	—	—	१८७१६	१०५७	१९८९	३६२
७.	हिंगणघाट	१९८१-८२	८४१	६४२५	२०४४७	२१७	२०६६४	१३	१	—	—	२७९४४	६४१	४२८३	१११२
		१९८५-८६	५९०	५१९२	१९१७७	३२	१९२०९	९	१	—	—	२५०००	७१६	५२००	८५५
८.	समुद्रपुर	१९८१-८२	१२६५	१०५५६	१७४४३	१६३२	१९०७५	—	—	—	—	३०८९६	८५४	३६३१	९५४
		१९८५-८६	१११९	६९३५	१४४२३	१०९२	१५५१५	—	—	—	—	२३५६८	७७५	४३५८	५६५

पुढे चालू .....

तक्ता क्रमांक ३.२ [पुढे चालू]

- २६ -

अ. क्र.	जिल्हा / तालुका	वर्ग	उडीद	कुठ्यानी	इतर कडेधान्य	एकूण कडेधान्य	एकूण अन्नधान्य	ऊस	मिरची	हळद	इतर मसाले पदार्थ	एकूण मसाले पदार्थ	एकूण फळे	एकूण भाजीपाला
१.	२.	३.	१७.	१८.	१९.	२०.	२१.	२२.	२३.	२४.	२५.	२६.	२७.	२८.
	जिल्हा एकूण	१९८१-८२	—	—	६७०७	४२११४	२१८७८०	९२	—	—	—	१३८८	३३२४	२०८६
		१९८५-८६	१००९	२५९५	३९८२	४४३२५	१९५७३७	४१	१४४०	३७	८३	१५६०	३८९२	२६९८
१.	वर्धा	१९८१-८२	—	—	१२७४	६६७५	३१६०९	१५	—	—	—	२००	१९३	६६१
		१९८५-८६	१३	९३	११४७	६४००	२८२३६	—	२११	—	१८	२२९	३२८	८९४
२.	देवळी	१९८१-८२	—	—	३९८	५२७०	२३९०६	३७	—	—	—	१३३	८४	३१९
		१९८५-८६	२	७५	४०५	५२५२	२१४८६	—	१९६	—	१७	२१३	१०८	२८८
३.	सेलू	१९८१-८२	—	—	७९४	३८१०	२६९१९	३७	—	—	—	८९	१०१७	३३४
		१९८५-८६	३	५९	३४७	४२५१	२३६०४	३१	१३८	—	३	१४१	१०३२	४७०
४.	आर्ची	१९८१-८२	—	—	७८८	६३१३	३०३८९	९	—	—	—	१६०	५७४	२४७
		१९८५-८६	११७	१	४१९	५१४६	२३४३३	—	१२४	—	५	१२९	६३४	२११

पुढे चालू .....

तक्ता क्रमांक ३.२ [पुढे चालू]

- २७ -

१.	२.	३.	१७.	१८.	१९.	२०.	२१.	२२.	२३.	२४.	२५.	२६.	२७.	२८.
५.	आजटी	१९८१-८२	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		१९८५-८६	११८	—	१२०	२८०२	१२२२०	—	६०	—	७	६७	७०८	१४२
६.	कारंजा	१९८१-८२	—	—	२११२	७२३०	३४३०१	४	—	—	—	१८०	१३८९	२०२
		१९८५-८६	६४५	५	१२०	४२४८	२२९६४	—	११४	—	२	११६	९९९	१०६
७.	हिंगणघाट	१९८१-८२	—	—	२२२	६३२८	३४२७२	५	—	—	—	१५४	५२	२०१
		१९८५-८६	५७	५८८	६५५	८०७१	३३०७१	९	२१७	९	१६	२४२	७३	४२२
८.	समुद्रपूर	१९८१-८२	—	—	१०४९	६४८८	३७३८४	२	—	—	—	४७२	१२	१३२
		१९८५-८६	५४	१७७४	६२९	८१५५	३१७२३	१	३८०	२८	१५	४२३	१०	१६५

पुढे चालू .....

तक्ता क्रमांक ३.२ [पुढे चालू]

- २८ -

अ. क्र.	जिल्हा / तालुका	वर्षा.	इतर खाद्या पिके	एकूण खाद्या पिके	कापूस	इतर तंतुमय पिके	एकूण तंतुमय पिके	शुईमुग	तिळ	जवस	सुर्यफुल	करडई	इतर तेल पिके	एकूण गळीताचे पिके
१.	२.	३.	२९.	३०.	३१.	३२.	३३.	३४.	३५.	३६.	३७.	३८.	३९.	४०.
	जिल्हा एकूण	१९८१-८२	३	२२५६८०	१९०१४०	५५२	१९०६९२	५५६४	—	१११७६	—	१८	७३३२	२४०९०
		१९८५-८६	२८७३	२०६८०१	१९८०९३	३७१	१९८४६४	६२८७	८८५७	११८६४	२९	—	६८६	२७७२३
१.	वर्धा	१९८१-८२	—	३२६७८	२७५११	४०	२७५५१	२१३	—	७२०	—	—	१८६	१११९
		१९८५-८६	२१	२९७०८	२९९५८	५७	३००१५	३४६	३६८	६९२	३	—	४५	१४५४
२.	देवळी	१९८१-८२	१	२४४७२	२४६०५	४	२४६०९	८११	—	१४८६	—	५	१३९	२४४१
		१९८५-८६	३	२२०९८	२८६४८	५६	२८७०४	७५४	३१५	२०८८	९	—	१०	३१७६
३.	तेलु	१९८१-८२	—	२८३८७	२२१७६	८७	२२२६३	९९०	—	४६४	—	—	१०२	१५५६
		१९८५-८६	—	२४२७८	२३१८५	५३	२३२३८	३२८	१५८	४२८	६	—	४९	९६२
४.	आर्वी	१९८१-८२	२	३१३८१	३०५५२	२१९	३०७७१	९००	—	२४	—	—	१४५	१०६९
		१९८५-८६	—	२४४०७	२६१२५	१२८	२६२५३	९८९	१२९	८	६	—	११४	१२४६

पुढे चालू .....

तक्ता क्रमांक ३.२ [पुढे चालू]

- २९ -

१.	२.	३.	२९.	३०.	३१.	३२.	३३.	३४.	३५.	३६.	३७.	३८.	३९.	४०.
५.	आष्टी	१९८१-८२	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		१९८५-८६	२	१३१३९	१२०२६	-	१३६९६	१३६८	५०	४	-	-	१	१४२३
६.	कारंजा	१९८१-८२	-	३६०७६	२२३१५	१७९	२२४९४	२५२६	-	५४	-	१३	१३७	२७३०
		१९८५-८६	२८३९	२७०२४	१३९३९	-	१३९३९	२३९४	९६	३९	२	-	३४२	२८७३
७.	हिंगणघाट	१९८१-८२	-	३४६८४	३३३२१	१५	३३३३६	९०	-	३४३७	-	-	१७२४	५२५१
		१९८५-८६	१	३३८१८	३४०५७	६७	३४१२४	६५	२८२३	४२५१	१	-	६८	७२०८
८.	समुद्रपूर	१९८१-८२	-	३८००२	२९६६०	८	२९६६८	३४	-	४९९१	-	-	४८९९	९९२४
		१९८५-८६	७	३२३२९	३०१५५	१०	३०१६५	४३	४९१८	४३५४	२	-	५७	९३७४

पुढे चालू .....

तक्ता क्रमांक ३.२ [पुढे चालू]

अ. क्र.	जिल्हा / तालुका	वर्ष	तंबाखू	इतर औषाधी व मादक द्रवे	स्कण औषाधी व मादक द्रवे	स्कण चा-याची पिके	सकिर्ण अखाघा पिके	स्कण अखाघा पिके	स्कण पिकांखालील क्षेत्र	होटा तिसोटा क्षेत्र	पिकांखालील निव्वळ क्षेत्र
१.	२.	३.	४१.	४२.	४३.	४४.	४५.	४६.	४७.	४८.	४९.
	जिल्हा स्कण	१९८१-८२	४	१	५	१२२	२	२१४९११	४४०५९१	२६७३२	४१३८५९
		१९८५-८६	—	२	२	१४९	—	२२६३३८	४३३१३९	१७३३५	४१५८०४
१.	वर्धा	१९८१-८२	—	—	—	४३	—	२८७१३	६१३९१	१५७५	५९८१६
		१९८५-८६	—	—	—	४७	—	३१५१६	६१२२४	२७९३	५८४३१
२.	देवळी	१९८१-८२	—	—	—	—	—	२७०५०	५१५२२	११०३	५०४१९
		१९८५-८६	—	—	—	१७	—	३१८९७	५३९९५	१४८३	५२५१२
३.	तेलु	१९८१-८२	—	—	—	१०	—	२३८२९	५२२१६	१५९२१	३६२९५
		१९८५-८६	—	—	—	३६	—	२४३४३	४८५२१	४६१०	४३९११
४.	आर्वी	१९८१-८२	—	—	—	३	३	३१८४५	६३२२६	४५४५	५८६८१
		१९८५-८६	—	२	२	२३	—	२७५२४	५१९३१	१६१२	५०३१९

पुढे चालू .....

१.	२.	३.	४१.	४२.	४३.	४४.	४५.	४६.	४७.	४८.	४९.
५.	आष्टी	१९८१-८२	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		१९८५-८६	—	—	—	११	—	१३४६०	२६५९९	१०४१	२५५५८
६.	कारंजा	१९८१-८२	—	१	१	६३	—	२५२८८	६१३६४	१०२२	६०३४२
		१९८५-८६	—	—	—	१	—	१६८१३	४३८३७	२८५५	४०९८२
७.	हिंगणघाट	१९८१-८२	४	—	४	३	—	३८५९४	७३२७८	१४०५	७१८७३
		१९८५-८६	—	—	—	१४	—	४१३४६	७५१६४	१८३५	७३३२९
८.	समुद्रपूर	१९८१-८२	—	—	—	—	—	३९५९२	७७५९४	११६१	७६४३३
		१९८५-८६	—	—	—	—	—	३९५३९	७१८६८	११०६	७०७६२

- टीप :- १] १९८१-८२ ची आकडेवारी पुर्ण सुधारीत आहे.
 २] १९८५-८६ ची आकडेवारी अस्थाई स्वरूपाची आहे.
 ३] १९८१-८२ ची आष्टी तहसीलीची आकडेवारी आर्वी तहसीलीमध्ये समाविष्ट आहे.
 ४] १९८२-८३ ते १९८४-८५ ची अस्थाई आकडेवारी १९८५-८६ च्या सवालोजनात समाविष्ट केल्याने ती यात देण्यात आलेली नाही.

- आधार :- १] कृषी संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
 २] जिल्हा भूमी अभिलेखा निरीक्षक [श्रुत व पिक अहवाल], वर्धा.

मुख्य पिकांचे दर हेक्टरी उत्पन्न व एकूण उत्पादन सन १९८६-८७ करिता
[अंतीम अंदाज]
जिल्हा- वर्धा.

अ. क्र.	पिके	दर हेक्टरी उत्पन्न किलो गाँममध्ये	उत्पादन शेजार टनात
१.	२.	३.	४.
१.	भात [तांदूळ]	६७४	६०
२.	गहू	८५७	२२८
३.	ज्वारी	४०१	४२२
४.	बाजरी	३३३	२
५.	बारली	—	—
६.	मका	—	—
७.	रागी [नाचणी]	—	—
८.	इतर तृण धान्य	२५०	१
९.	एकूण तृण धान्य	५०४	७१७
१०.	चना [हरभारा]	३६२	२५
११.	तूर	८२३	३०३
१२.	उडीद	४८७	१९
१३.	मुग	२००	१०
१४.	मसूर	—	—
१५.	इतर कड धान्य	—	—
१६.	एकूण कड धान्य	६५७	३६४
१७.	जवस	२४८	२६
१८.	तीळ	२२३	२९
१९.	झोईमुंग [शोंग]	४७२	१०२
२०.	नोहरी	—	—
२१.	सरंडी	—	—
२२.	झोबरा [नारळ]	—	—
२३.	ऊस [गुळामध्ये]	—	—
२४.	कापूस [गाठीमध्ये]	१०९	१०६१
२५.	ताग	२५०	१
२६.	मेस्टा [अंबाडी]	—	—
२७.	तबांखू	—	—
२८.	एकूण औजाधी व मादक पिके	—	—
२९.	आले	—	—
३०.	मिरची	४५०	९
३१.	हळद	१२८९	५८
३२.	बटाटे	—	—

टीप :- १] कापसाचे उत्पादन लिन्टमध्ये आहे व हे प्रत्येकी १८० कि. ग्रॅ. च्या

गासहया मध्ये आहे.

२] आकडे अस्थाई आहेत.

आधार :- कृषी संचालनालय, पुणे.

तक्ता क्रमांक ३.४

विविधा साधनांनी ओलीताखाली असलेले तालुकावार

क्षेत्र

जिल्हा - वार्धा

[क्षेत्राफळ - हेक्टरमध्ये]

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	वर्ष	ओलीताखालील क्षेत्र		ओलीताखालील	ओलीताखालील
			पृष्ठभागीय	विहीरी	निव्वळ क्षेत्र	एकूण क्षेत्र
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.
	जिल्हा	१९८१-८२	२५२३	१५७२९	१८२५२	२५०६९
	एकूण	१९८५-८६	१९८२	१४६९६	१६६७८	२३०४५
	<u>तालुके</u>					
१.	वार्धा	१९८१-८२	—	३४९८	३४९८	३९६८
		१९८५-८६	—	१५६६	१५६६	४२४१
२.	देवळी	१९८१-८२	२६	१०७९	११०५	२०१६
		१९८५-८६	१०	२२१३	२२२३	२२२३
३.	सेलू	१९८१-८२	१०९८	३५२१	४६१९	७६०२
		१९८५-८६	१२०५	१७६५	२९७०	६२९६
४.	आर्वी	१९८१-८२	५९६	१७४८	२३४४	३६४४
		१९८५-८६	१८	२२४९	२२६७	२४४९
५.	आष्टी	१९८१-८२	—	—	—	—
		१९८५-८६	७२	१५११	१५८३	१५८३
६.	कारंजा	१९८१-८२	२२५	३६५२	३८७७	४५०२
		१९८५-८६	—	२८६२	२८६२	३०४६
७.	हिंगणघाट	१९८१-८२	२४८	१२५७	१५०५	२०३३
		१९८५-८६	५२	१८८८	१९४०	१९४०
८.	समुद्रपूर	१९८१-८२	३३०	९७४	१३०४	१३०४
		१९८५-८६	६२५	६४२	१२६७	१२६७

टीप :- १] आष्टी तालुक्याकरिता १९८१-८२ ची माहिती आर्वी तालुक्यात समाविष्ट आहे.

२] १९८२-८३ ते १९८४-८५ ची माहिती यापूर्वी प्रकाशित केलेल्या १९८५-८६ च्या समालोचनात दिलेली असल्याने यांत अंतर्भूत करण्यात आलेली नाही.

आधार :- १] कृषी संचालनालय, पुणे .

२] श्रुत व पिक अहवाल १९८५-८६, जिल्हा भूमी अभिलेखा निरीक्षक, वार्धा.

तक्ता क्रमांक ३. ५

- ३४ -

निरनिराळ्या पिकाखालील ओलीताचे तालकावार क्षेत्रा सन १९८१-८२ व १९८५-८६
या वर्षाकरिता
जिल्हा - वधा [क्षेत्राफळ हेक्टरमध्ये]

अ. क्र.	जिल्हा / तालुका	वर्षा	तांदूळ	गहू	खारीप ज्वारी	रब्बी ज्वारी	बाजरी	इतर धान्ये	एकण धान्ये	हरभारा	इतर कडधान्ये	एकण कड धान्ये	उत्सा
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.
	जिल्हा एकूण	१९८१-८२	२३	१५६८२	—	१२	—	७	१५७३१	२७२	४३	३२२	२९
		१९८५-८६	१३	१३६३५	१	२	—	५	१३६५६	४५२	६६	५१८	२९
१.	वधा	१९८१-८२	८	२४८६	—	—	—	—	२४२४	५१	१	६६	१५
		१९८५-८६	३	२४०२	१	—	—	—	२४१३	३२	२६	६५	२१
२.	देवळी	१९८१-८२	५	११३९	—	—	—	६	११५०	२५	१	२६	२७
		१९८५-८६	—	१२४७	—	—	—	२	१२४२	४६	१७	६३	२
३.	तेलु	१९८१-८२	१०	४८३२	—	१२	—	१	४८४३	५२	६	६५	३७
		१९८५-८६	—	४१४८	—	—	—	३	४१५१	१६८	१७	१८५	५१
४.	आर्वी	१९८१-८२	—	२२५४	—	—	—	—	२२६६	३५	५	४०	९
		१९८५-८६	—	१३३६	—	—	—	—	१३३६	२८	—	२८	१०

[पुढे चालू] .....

तक्ता क्रमांक ३.५ [पुढे चालू]

- ३५ -

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.
५. आष्टी	१९८१-८२	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	१९८५-८६	—	६२७	—	—	—	—	—	६२७	२३	—	२३	२
६. कारंजा	१९८१-८२	—	२३९८	—	—	—	—	—	२३९८	९२	१२	१०४	४
	१९८५-८६	—	१६१९	—	—	—	—	—	१६१९	११६	४	१२०	३
७. हिंगणघाट	१९८१-८२	—	१५११	—	—	—	—	—	१५११	९	४	१३	५
	१९८५-८६	१०	१२८०	—	२	—	—	—	१२९२	२१	२	२३	९
८. समुद्रपूर	१९८१-८२	—	१०६९	—	—	—	—	—	१०६९	८	—	८	२
	१९८५-८६	—	९६९	—	—	—	—	—	९६९	११	—	११	१

[पुढे चालू] .....

तक्ता क्रमांक ३.५ [पुढे चालू]

- ३६ -

अ. क्र.	जिल्हा / तालुका	वर्ष	मीरची	हळद	एकूण मसाले व मसाल्याचे पदार्थ	बटाटे	एकूण फळे व भाजीपाला	एकूण खीरपिके	कापूस	एकूण तेलपिके	भुईमुंग	करडई	एकूण गळीताचे धान्ये	एकूण अडाघापिके	एकूण आलीता खालील क्षेत्र
१.	२.	३.	१५.	१६.	१७.	१८.	१९.	२०.	२१.	२२.	२३.	२४.	२५.	२६.	२७.
	जिल्हा एकूण	१९८१-८२	—	—	७२८	—	४८५४	२१७३४	१८९२	१८९२	१४१२	—	१४१४	३३३५	२५०६२
		१९८५-८६	८८८	९	९५०	४	५७७४	२०९९७	१५०२	१५०४	४७३	—	४७७	२०४८	२३०४५
१.	वर्धा	१९८१-८२	—	—	१७१	—	७२१	३४३७	४०९	४०९	९९	—	९९	५३१	३९६८
		१९८५-८६	१८५	—	१९७	—	९८१	३६७७	४८३	४८५	५९	—	५९	५६४	४२४१
२.	देवळी	१९८१-८२	—	—	१०४	—	३५४	१६६१	२१४	२१४	१४१	—	१४१	३५५	२०१६
		१९८५-८६	१५०	—	१६०	—	३७४	१८४८	२९५	२९५	७७	—	७७	३७५	२२२३
३.	सेलू	१९८१-८२	—	—	७३	—	१२३५	६२५३	३९३	३९३	९५२	—	९५२	१३४९	७६०२
		१९८५-८६	१२१	—	१२४	३	१४०१	५९१२	१४७	१४७	२२३	—	२२३	३८४	६२९६
४.	आर्वी	१९८१-८२	—	—	१४९	—	७५६	३२३०	३१८	३१८	१०६	—	१०६	४२४	३६४४
		१९८५-८६	११९	—	११८	—	७८४	२२७६	१०७	१०७	६६	—	६६	१७३	२४४९

[पुढे चालू] .....

१.	२.	३.	१५.	१६.	१७.	१८.	१९.	२०.	२१.	२२.	२३.	२४.	२५.	२६.	२७.
५.	आष्टी	१९८१-८२	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		१९८५-८६	५८	—	६५	—	८०६	१५२३	३०	३०	३०	—	३०	६०	१५८३
६.	कारंजा	१९८१-८२	—	—	१६९	—	१५५२	४२२७	२३३	२३३	३९	—	४१	२७५	४५०२
		१९८५-८६	१०९	—	१११	१	१०८४	२९३७	९९	९९	६	—	९	१०९	३०४६
७.	हिंणगाघाट	१९८१-८२	—	—	४९	—	१७३	१७५१	२२४	२२४	५७	—	५७	२८२	२०३३
		१९८५-८६	७६	८	९०	—	२८६	१७००	२०९	२०९	११	—	१२	२४०	१९४०
८.	समुद्रपूर	१९८१-८२	—	—	४३	—	६३	११८५	१०१	१०१	१८	—	१८	११९	१३०४
		१९८५-८६	७०	१	८५	—	५८	११२४	१३२	१३२	१	—	१	१४३	१२६७

टीप :- १] १९८१-८२ ची आष्टी तालुक्याची माहिती आर्वी तालुक्यामध्ये समाविष्ट आहे.

२] १९८२-८३ ते १९८४-८५ ची माहिती यापूर्वी प्रकाशित केलेल्या १९८५-८६ च्या समालोचनात समाविष्ट करण्यात आल्यामुळे ती यात पुन्हा अंतर्भूत करण्यात आलेली नाही.

३] १९८१-८२ ची माहिती पूर्ण सुधारित असून १९८५-८६ ची माहिती अस्थाई आहे .

आधार :- १] कृषी संचालनालय , पुणे .

२] जिल्हा भूमी अभिलेख निरीक्षक [श्रुत व पिक अहवाल १९८५-८६] . वर्धा .

तालुकावार मिंचन विहीरी व इतर विहीरी १९८१-८२ व १९८५-८६ या वर्षाकरिता
जिल्हा - वार्धा

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	मिंचन विहीरीची सकूण संख्या		वापरात असलेल्या विहीरीवर बसविलेले				वापरात नसलेल्या मिंचन विहीरी		यशास्वी कूप नलीकांची संख्या	
		१९८१-८२	१९८५-८६	विजेचे पंप		डिझेल पंप		१९८१-८२	१९८५-८६	१९८१-८२	१९८५-८६
				१९८१-८२	१९८५-८६	१९८१-८२	१९८५-८६				
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.
	जिल्हा सकूण	२६४७९	३४४४८	११८९९	१३०२७	१७१५	३०६०	१०१३६	१३०१४	—	१२४८
१.	वार्धा	३१६७	४११३	२४७५	१९७२	८८	१९७२	५३४	८८६	—	१६३
२.	देवळी	२६६६	३०४९	१२५०	१३७१	१०२	८१	८९३	८७१	—	१५०
३.	सेलू	३७५१	४२८९	२१६०	२११५	७८	२३	१११३	१२९१	—	१३२
४.	आर्वी	४१५६	३९१३	२१०१	२१५३	३३१	१००	१५५६	१२९९	—	१८३
५.	आष्टी	—	३४०१	—	१४५०	—	२५	—	९२४	—	—
६.	कारंजा	५९३७	८८८३	२२२६	१८९५	३४२	१०६	२१४५	५२६६	—	२१०
७.	हिंगणघाट	३६५१	३९५६	१२२४	१४०६	४३०	२४०	२००५	२००५	—	२४०
८.	समुद्रपूर	३१५१	२८४४	४६३	६६५	३४४	५१३	१६२०	४७२	—	१७०

अ. क्र.	जिल्हा / तालुका	बसविलेल्या हात पंपाची संख्या		इतर विहीरीची संख्या	
		१९८१-८२	१९८५-८६	१९८१-८२	१९८५-८६
१.	२.	३.	४.	५.	६.
	जिल्हा स्कूण	—	११२७	९५०१	६७८१
१.	वर्धा	—	१२९	१९००	७१७
२.	देवळी	—	१३१	९९४	७२६
३.	सेलू	—	१२५	१०२३	८६०
४.	आर्वी	—	१६९	२०६४	३६१
५.	आष्टी	—	—	—	१००२
६.	कारंजा	—	१९३	१५०६	१६१६
७.	हिंगणघाट	—	२१८	१२१६	३०५
८.	समुद्रपूर	—	१६२	७९८	११९४

टीप :- १] १९८१-८२ ची आष्टी तालुक्याकरिता माहिती आर्वी तालुक्यामध्ये समाविष्ट आहे.

२] १९८२-८३ ते १९८४-८५ करिता अस्थाई माहिती यापूर्वी प्रकाशित केलेल्या १९८५-८६ चे समालोचनात अंतर्भूत केल्याने ती यात पुन्हा देण्यात आली नाही.

३] १९८१-८२ ची माहिती पूर्ण सुधारित असून १९८५-८६ ची माहिती अस्थाई आहे.

४] स्तंभ ११ व १३ मधील सन १९८१-८२ ची माहिती उपलब्ध नाही.

आधार :- १] कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

३] जिल्हा तृ तू व पीक अहवाल, वर्धा.

विहीरी-खोरीज लघु पाटबंधाऱ्याची कामे १९८६-८७ या वर्षाकरिता
जिल्हा- वार्धा.

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	उपयोगात नसलेली कामे				उपयोगात असलेली कामे				ओलीताखालील निव्वळ क्षेत्रा [हेक्टर]				वापरातील कामाचे लाभ क्षेत्रा			
		जिल्हा परिषाद	राज्य	खाजगी व सहकारी	एकूण	जिल्हा परिषाद	राज्य	खाजगी व सहकारी	एकूण	जिल्हा परिषाद	राज्य	खाजगी व सहकारी	एकूण	जिल्हा परिषाद	राज्य	खाजगी व सहकारी	एकूण
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.	१५.	१६.	१७.	१८.
	जिल्हा एकूण तालुका	२	४	-	६	१२	१२	-	३१	१०२	१०८४	-	११२३	१०२७	६७३८	-	७७६५
१.	वार्धा	१	२	-	३	१	-	-	१	-	-	-	-	५५	-	-	५५
२.	देवळी	-	-	-	-	२	-	-	२	-	-	-	-	१५१	-	-	१५१
३.	सेलू	-	-	-	-	-	२	-	२	-	२६२	-	१६२	-	१०४३	-	१०४३
४.	आर्वी	-	१	-	१	२	११	-	१३	२	५७०	-	५७२	२०२	४१७८	-	४३८०
५.	आब्दी	-	-	-	-	-	४	-	४	-	२५	-	२५	-	२२५	-	२२५
६.	कारंजा	१	-	-	१	७	२	-	९	१००	१५७	-	२५७	६१२	५२२	-	११४१
७.	हिंगणघाट	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
८.	समुद्रपूर	-	१	-	१	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

- आधार :- १] कार्यकारी अभियंता लघु सिंचन विभाग, जि. प. वार्धा.
२] कार्यकारी अभियंता लहान पाटबंधाऱ्यांचे विभाग, वार्धा.
३] कार्यकारी अभियंता, वार्धा पाटबंधाऱ्यांचे विभाग, वार्धा. [पिंपरी]
४] जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, वार्धा.

मोठे व मध्यम पाटबंधारे प्रकल्प [३० जून, १९८७ चे]
जिल्हा- वर्धा.

अ. क्र.	बाव	मोठे प्रकल्प	मध्यम प्रकल्प				
१.	२.	३.	४.				
१.	प्रकल्पाचे नांव	१ बोर प्रकल्प	२ धाम प्रकल्प	३ पंचधारा प्रकल्प	४ डोंगरगाव प्रकल्प	५ मदना प्रकल्प	६ पोथारा प्रकल्प
२.	प्रकल्पाचे स्थान	बोरी ता. सेलू	महाकाळी ता. आर्वी	रिघोरा ता. सेलू	जनवाडी ता. सेलू	मदना ता. आर्वी	इानका ता. तिमूरपूर
३.	अ) काम पूर्ण होण्याचे वर्ष	१९८६	१९७७ मुख्य धारणा	१९७६	१९७९	—	१९८४
	ब) अपूर्ण असल्यास पूर्ण होण्याचे संभाव्य वर्ष	—	१९९२	—	—	—	—
	क) प्रकल्पाचा अदाजे खर्च [लाखा रमये]	३५८.९	३१३२	१०१.८८	३७.८७	४८०.९०	१६०३.०६
४.	धारणा						
	अ) मजूर झालेली उंची [मीटर मध्ये]	३६.२८	३२.०५	१८.८५	१६.९८	३६.५५	१४.२९
	ब) पूर्ण झालेली उंची [मीटर मध्ये]	३६.२८	३२.०५	१८.८५	१६.९८	—	१४.२९
५.	कालवा						
	अ) स्कूपा लांबी [कि.मी.]	२१.६०	३९.००	१९.२०	३.५२	२१.७०	४६
	ब) पूर्ण लांबी [कि.मी.]	२१.६०	२५.००	१९.२०	३.५२	—	३६
६.	कमाल झमता [द्या लक्षा घा.मी]	१३८.७०	६२.५१	८.७५	४.४४	५०.५६	३८.४२
७.	प्रत्यक्षा साठा [द्या लक्षा घा.मी] ३०-६-८७	२२.९२	१८.४२	०.९२	०.५०	—	२३.४७

पुढे चालू .....

१.	२.	३.	४.		५.		
८. एकूण लाभक्षेत्र [हेक्टर]		३२५८०	१५७८२	३३६०	१९२०	५१७७	७४५६
९. लाभक्षेत्राखालील लागवडी लायक क्षेत्र [हेक्टर]		२४०००	१०५७५	२२२७	९६०	४०६८	५९१३
१०. प्रकल्प पुर्ण झाल्यावर ओलीता खाली येणारे क्षेत्र [हेक्टर]	नाहीत	१३३६०	७९१६	१६४०	६३०	२५४३	४८५८
११. सध्या [१९८६-८७] ओलीता खालील असलेले क्षेत्र [हेक्टर]							
अ) बारमाही		३४	—	—	१	—	—
व) हंगामी		६३९७	—	३४४	२५७	—	४८५८

टीप:- १] मदना प्रकल्पाचे काम वनजमीनीच्या हस्तांतरणा अभावी थांबलेले आहे.

२] घातम प्रकल्पाचे पाणी १९८६-८७ मध्ये ओलीता करिता सोडले नाही.

आधार:- १] कार्यकारी अभियंता वार्ड पाटवंधारे विभाग, वार्ड.

२] कार्यकारी अभियंता, लहान पाटवंधारे विभाग, वार्ड.

वहीत धारण जमीनीची संख्या व त्याचे क्षेत्रफळ, ओलीताखाली असलेली वहीत धारण जमीन आणि ओलीत खालील निव्वळ क्षेत्र व वहीतीच्या प्रकारानुसार आकृष्ट क्षेत्रफळ श्रेणीनुसार वहीत धारण जमीनीची संख्या
जिल्हा- वर्धा [क्षेत्रफळ - हेक्टरमध्ये]

अ. क्र.	क्षेत्रफळ श्रेणी	वैयक्तिक धारण		संयुक्त धारण		संस्थांचे धारण		एकूण धारण		पूर्णपणे ओलीत खाली		पूर्णपणे जिराईत	
		संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	क्षेत्रफळ
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.
१.	०.५ पेक्षा कमी	१५८९	५३६	४८३	१४९	६६	२२	२१३८	७०७	४०	१७	१९२९	५३१
२.	०.५ ते १.०	६९६२	७२८२	८१९	६४३	५४	४०	९८३५	७९६५	१४६	११२	९१२३	६८९७
३.	१.० ते २.०	३१६६२	४४६२३	२६६०	३८४८	६१	९३	३४३८३	४८५६३	१६५	२४७	३१६१७	४२४५२
४.	२.० ते ३.०	२०३२०	४८४३८	२१२६	५२०६	८२	१९९	२२५२८	५३८४३	८१	१६७	१९७५९	४५८९९
५.	३.० ते ४.०	१२२२८	४२३५९	१५११	५२४३	५४	१८४	१३७९३	४७७८६	६७	२२४	११५२९	३७५०५
६.	४.० ते ५.०	९४२६	४१७२८	११४५	४९८२	४८	२०८	१०६१९	४६९१८	११	४८	८६१६	३४७३५
७.	५.० ते ६.०	६४३२	३५४७१	७५७	४१०८	१३	७१	७२०२	३९६५०	१३	६६	५६२३	२८१४७
८.	६.० ते ७.५	६२०४	४५५०४	७४९	४९९०	३८	२५०	७६९१	५०७४४	१७	११४	५८५१	३३९०१
९.	७.५ ते १०.०	६१३१	५२५२५	८०१	६८४४	४४	३७३	६९७६	५९७४२	१६	१४७	४९८१	३६७१४
१०.	१०.० ते २०.०	५४६०	६९७८९	७२७	९५८५	५४	७०४	६२४१	८००७८	६	३९	४१७२	४६५८८
११.	२०.० ते ३०.०	४३१	९८००	५७	१३८२	२०	४७५	५०८	११६५७	—	—	३०५	४९५५
१२.	३०.० ते ४०.०	५२	१७३६	७	२२४	४	१३७	६३	२०९७	—	—	४१	८९३
१३.	४०.० ते ५०.०	८	३६०	२	८३	६	२५७	१६	७००	—	—	१०	२३५
१४.	५०.० पेक्षा जास्त	१२	१०३९	३	३६४	११	८०६	२६	२२०९	—	—	१५	४७६
एकूण		१०९६१७	४०११९०	११८४७	४७६५१	५५५	३८१८	१२२०१९	४५२६५९	५६२	११८१	१०३५७१	३१९९२८

पुढे चालू .....

अ. क्र.	क्षेत्रफल श्रेणी	अंशातः ओलीता खालील			संपूर्ण मालकीचे		पूर्णपणे भाडेपट्टीने		अंशातः मालकीचे		अंशातः भाडे पट्टीने	
		संख्या	एकूण	ओलीता खालील क्षेत्र	संख्या	क्षेत्रफल	संख्या	क्षेत्रफल	संख्या	क्षेत्रफल	संख्या	क्षेत्रफल
१.	२.	१५.	१६.	१७.	१८.	१९.	२०.	२१.	२२.	२३.	२४.	२५.
१.	०.५ पेक्षा कमी	१६२	६६	४४	२११३	७०१	४	१	२१	४	१	५
२.	०.५ ते १.०	५६६	४३७	२४१	९८१०	७२४७	६	३	१९	७	८	१५
३.	१.० ते २.०	२६०१	३७२६	१४६६	३४२९२	४८४४१	३८	५३	४६	३७	३२	६२
४.	२.० ते ३.०	२६८८	६१३२	१९६५	२२४६२	५३६७९	२८	६२	३८	४९	४६	९५
५.	३.० ते ४.०	२१९७	७६७८	१७३३	१३७३४	४७५८४	१९	६४	४०	७०	६८	१३८
६.	४.० ते ५.०	१९९२	८८३९	१८४०	१०५६५	४६६७८	१७	७६	३७	५७	१०७	१६४
७.	५.० ते ६.०	१५६६	८३५२	१५४०	७१५५	३९३९२	४	२१	४३	१२०	११७	२३७
८.	६.० ते ७.५	१८२३	१२१०२	१९५८	७६२७	५०३१३	८	५५	५६	१६९	२०७	३७६
९.	७.५ ते १०.०	१९७९	१६८५१	२२१८	६९०५	५९१२३	९	८१	६२	२९२	२४६	५३८
१०.	१०.० ते २०.०	२०६३	२३९९८	३०३५	६१३७	७८५५४	१६	१९५	८८	७७४	५५५	१३२९
११.	२०.० ते ३०.०	२०३	४८३३	४२९	४९८	११४३३	—	—	१०	११९	१०५	२२४
१२.	३०.० ते ४०.०	२२	६९३	६५	५९	१९६१	—	—	४	७३	६३	१३६
१३.	४०.० ते ५०.०	६	२७२	२४	१६	७००	—	—	—	—	—	—
१४.	५०.० पेक्षा जास्त	११	७८३	८७	२६	२२०९	—	—	—	—	—	—
एकूण		१७८८६	२४७६१	१६६४५	१२१४०६	४४८७१५	१४२	६१८	४६४	१७७१	१५५५	३३२६

टीप :- माहिती अत्याई आहे.
 आधार :- कृषी गणना १९८०-८१ या संवधीचे तक्ते.

तालुकावार कृषी विषयक अवजारे, वर्ष १९८२

जिल्हा- वर्धा.

अ. क्र.	जिल्हा / तालुका	नागरांची संख्या		गाड्यांची संख्या	ऊसाचे चरक		ओलीता-साठी तेलार चालणारे पंप	ओलीता-साठी विद्युत पंप	टॅक्टर्स	तेलघाणी	
		लाकडी	लोखंडी		शक्ती वर चालणारे	बैलाच्या मदतीने चालणारे				५ किलो व त्यापेक्षा अधिक	५ किलो पेक्षा कमी
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.
	जिल्हा एकूण	३५३३३	२६०६	३८१३७	७	११	१४३७	१०४७८	६०	१६	—
१.	वर्धा	३५३३	१२८७	५०८८	४	५	११६	२३८३	२	१	—
२.	देवळी	३३७७	१३२८	४१८५	—	१	१३१	१३६४	६	५	—
३.	सेलू	४०४०	११५८	४४८७	१	५	५४	१६०२	७	३	—
४.	आर्वी	३९७८	१२५१	४१४१	२	—	१८३	१३०८	२०	६	—
५.	आष्टी	५६४४	१६६२	५४१८	—	—	३८०	२००२	५	१	—
६.	कारंजा	६८८९	१८२०	७५३१	—	—	४४५	१०४४	२	—	—
७.	हिंगणघाट	७८७२	२५३	७२८७	—	—	१२८	७७५	४	—	—

आधार :- पशुगणना, वर्ष, १९८२.

दुष्काळ, टंचाई, टंचाई सड्डय परिस्थीतीची माहिती सन १९८६-८७ वर्षाकरिता
जिल्हा - वर्धा.

अ. क्र.	बाब	जिल्ह्याची सकूण	तालुका							
			वर्धा	देवळी	सेलू	आर्वी	आष्टी	कारंजा	हिंगणघाट	समुद्रपूर
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.
अ) दुष्काळ व तिव्र टंचाई										
१.	तालुक्यातील सकूण गावांची संख्या	१३७९	१५२	१५०	१७७	२२१	१५३	११८	१८८	२२०
२.	ग्रस्त गावांची संख्या	११२२	१००	११६	११२	१८७	१२८	११२	१६९	१९८
३.	ग्रस्त लोकसंख्या									
४.	जमीन महसुलामध्ये पूर्ण निलबण दिलेल्या गावांची संख्या									
५.	अंदाजीत हानी [रुपयामध्ये]									
	अ) पीक न येणे									
	ब) पशुधान-मालम-ता इत्यादीची हानी									
६.	मदतीसाठी हाती घेतलेली कामे									
७.	कामावर घेतलेल्यांची संख्या									
८.	केलेला खर्च [रुपयात]									
९.	शेत जमीन व अधि नियमाखाली दिलेल्या तगाईची रक्कम [रुपयामध्ये]									
ब) अवर्षाण सड्डय परिस्थीती										
१.	तालुक्यातील सकूण गावांची संख्या	१३७९	१५२	१५०	१७७	२२१	१५३	११८	१८८	२२०
२.	ग्रस्त गावांची संख्या	११२२	१००	११६	११२	१८७	१२८	११२	१६९	१९८

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.
३. ग्रस्त लोकसंख्या										
४. जमीन महसुलामध्ये पूर्ण निलंबण दिलेल्या गावांची संख्या										
५. अंदाजीत हानी [स्वयामध्ये] अ) पिक न देणे ब) पशुधान मालम-ता इत्यादीची हानी										
६. मदतीसाठी हाती घेतलेली कामे										
७. कामावर घेतलेल्यांची संख्या										
८. केलेला खर्च [स्वयामध्ये]										
९. शेत जमीन अधिनियमाखाली दिलेल्या तगाईची रक्कम [स्वयामध्ये] क) पुर										
१. तालुक्यातील गावांची संख्या		१३४९	१५२	१५०	१७७	२२१	१५३	११८	१८८	२२०
२. ग्रस्त गावांची संख्या										
३. ग्रस्त लोकसंख्या										
४. जमीन महसुलामध्ये पूर्ण निलंबण दिलेल्या ची संख्या										
५. अंदाजीत हानी [स्वयामध्ये] अ) पिक न देणे ब) पशुधान मालम-ताची हानी										
६. मदतीसाठी हाती घेतलेली कामे.										

निरंक

निरंक

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.
७.	कामावर घेतलेल्यांची संख्या									
८.	केलेला खर्च [रुपयामध्ये]									
९]	शेतजमीन अधिनियमाखाली दिलेल्या तगाईची रक्कम रुपयामध्ये									

निरंक

आधार :- जिल्हाधिकारी कार्यालय, वर्धा.

टीप :- जिल्ह्याच्या एकूण बेरजेत शहरांची संख्या सुधदा समाविष्ट आहे. व काही वन विभागातील गावे सुधदा समाविष्ट केल्यामुळे ग्रामीण सुविधा पत्रकांशी ही संख्या जुळणान नाही.

तक्ता क्रमांक ३.१२

टंचाईच्या पूर्वहतिहासानुसार कठीण व इतर टंचाईग्रस्त भाग ठरविण्याबाबत
माहिती .
जिल्हा-वर्धा.

अ. क्र.	जिल्हा / तालुका	मंडळ	मंडळातील गावांची संख्या	ग्रस्त गावांची संख्या १९८६-८७
१.	२.	३.	४.	५.
	जिल्हा एकूण		१३७२	११२२
	तालुका			
१.	वर्धा	वर्धा	६२	
२.	देवळी	देवळी	९०	२१६
		पुलगाव	८२	
३.	सेलू	सेलू	१४०	११२
		सिंदी	१०२	
४.	आर्वी	आर्वी	९५	१८७
		रोहणा	९२	
५.	आष्टी	खारांगणा	७२	
		आष्टी	१४९	१६०
६.	कारंजा	कारंजा	८४	८०
७.	हिंगणघाट	हिंगणघाट	७१	
		अलीपूर	८५	१८७
		वडनेर	६९	
८.	समुद्रपूर	समुद्रपूर	९४	१८०
		गीरड	९२	

आधार :- जिल्हाधिकारी कार्यालय, वर्धा.

तक्ता क्रमांक ४.१

- ५० -

तालुकावार पशुधान [१९८२ च्या गणनेप्रमाणे]
जिल्हा- वर्धा.

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	विदेशी / संकरीत गायी व बैल							विदेशी/ संकरीत अडीच वर्षांपर्यन्तची वासरे	एकूण विदेशी संकरीत गायी व बैल
		अडीच वर्षांवरील बैल			अडीच वर्षांवरील गायी					
		खाच्यी केलेले	खाच्यी न केलेले	एकूण बैल	दुधात्या	एकदाही न व्यालेल्या व आटलेल्या	इतर	एकूण		
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.
	जिल्हा एकूण	३६८	१७४	५४२	११११	८२९	९२	२०३२	२७६४	५३३८
१.	वर्धा	६८	५२	१२०	२९५	१९१	४१	५२७	७४३	१३९०
२.	देवळी	३३	१५	४८	१२०	९४	३	२१७	२६०	५२५
३.	तेलू	१११	३८	१४९	२७३	२५५	२२	५५०	५८०	१२७९
४.	आर्वी	६०	४३	१०३	१८५	१६८	१९	३७२	६१९	१०९४
५.	आष्टी									
६.	कारंजा	२७	८	३५	७५	३४	५	११४	१८२	३३१
७.	हिंगणघाट	५१	१८	६९	१४४	६५	२	३११	२८०	५६०
८.	समुद्रपूर	१८	—	१८	१९	२२	—	४१	१००	१५९

पुढे चालू .....

अ. क्र.	जिल्हा / तालुका	देशी गाई व बैल								
		तीन वर्गावरील बैल					तीन वर्गावरील गायी			
		केवळ पैदासी करिता लेंले वळू वैल	पैदासी करिता व कामाकरिता उपयोगात आणलेले वैल	केवळ कामाकरिता वापरलेले वैल	इतर वैल	एकूण तीन वर्गावरील वैल	दुधात्या	आटलेल्या व एकदाही नु व्यालेल्या	फक्त कामासाठी	इतर गायी
१.	२.	१२.	१३.	१४.	१५.	१६.	१७.	१८.	१९.	२०.
	जिल्हा एकूण	७८२	१९०१	१२२६६६	१२७१	१२६६२०	३९६३२	९७४३७	४३४	६१७
१.	वर्धा	८१	१६५	१५९६५	१३५	१६३४६	५५०२	१२२५८	१२४	१४०
२.	देवळी	५१	३१	१३९३५	८२	१४०८९	४१२६	१००९०	१९	३३
३.	तेलु	११२	२२१	१५३०१	२५९	१५८९३	५४९०	१२११५	१७	३३
४.	आर्वी	१९३	२६१	१४८९०	२८३	१५६२७	६५३७	१५७५२	३०	२४२
५.	आष्टी									
६.	कारंजा	१३०	७	१६७५३	७३	१६९६३	५५७१	१८३९४	११	१६
७.	हिंगणघाट	१८३	५३५	२२३००	२०४	२३१२२	६५४२	१३४३६	—	७
८.	सायदपूर	३३	६८१	२३६३३	२३५	२४५८०	५८६४	१५३९२	२३३	१४६

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	एकूण गाथी	तीन वर्षांच्या खालील देशी गाथी वासर	एकूण देशी गाथी व वैल	विदेशी संकरीत व देशी एकूण गाई व वैल	महानि. व रेडे				
						केवळ पैदाशी साठी ठेवलेले	पैदाशी साठी व कामासाठी ठेवलेले	फक्त कामासाठी	इतर	एकूण रेडे
१.	२.	२१.	२२.	२३.	२४.	२५.	२६.	२७.	२८.	२९.
जिल्हा एकूण		१३८१२०	१०३१३२	३६७८७२	३७३२१७	७२२	७१	३४३	६६	१२०२
१. वर्धा		१८०२४	१३१०१	४७४७१	४८८६१	७६	११	६६	१४	१६७
२. देवळी		१४२६८	१०३११	३८६६८	३९१९३	६२	६	३६	२	१०६
३. रेलू		१७६५५	१२२५८	४५८०६	४७०८५	८८	५	३७	८	१३८
४. आर्वी		२२५६१	१५०९३	५३२८१	५४३७५	१३३	१३	९६	९	२५१
५. आष्टी										
६. कारंजा		२३९९२	१६३१३	५७२६८	५७५९२	२३२	४	१४	३	२५३
७. हिंगणघाट		१९९८५	१६२२४	६००३१	६०५९१	८४	५	४३	१०	१४२
८. समुद्रपूर		२१६३५	१९१३२	६५३५४	६५५१३	५४	२७	५१	२०	१५२

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	तीन वर्षांवरील म्हसी					रेडके ३ वर्षा व त्याखालील	एकूण म्हसी व रेडे	एकूण गोजीतीय
		दुभात्या	पैदाशी- साठी आटलेल्या व न व्यालेल्या	फक्त कामासाठी	इतर	एकूण म्हसी			
१.	२.	३०	३१.	३२.	३३.	३४.	३५.	३६.	३७.
	जिल्हा एकूण	१०७१०	१५३०४	१८३	१६२	२६३५९	१४१२२	४१६९७	४१४९१४
१.	वर्धा	१५४५	२१३५	५१	३८	३७६९	१९९७	५९३३	५४७९४
२.	देवळी	८६७	१२०४	८	१	२०८०	१०९७	३२८३	४२४७६
३.	सेलू	११४६	१६३०	१	४	२७८१	१३८२	४३०१	५१३८६
४.	आर्वी	२४०४	३१९५	५६	६२	५७१७	२५३६	८५०४	६२८७९
५.	आष्टी								
६.	कारंजा	२१०४	३५६०	१	—	५६६५	२७३५	८६५३	६६२५२
७.	हिंगणघाट	१६५०	१९३७	५	५	३५९७	२३३२	६०७१	६६६६२
८.	समुद्रपूर	९९४	१६४३	६१	५२	२७५०	२०५०	४९५२	७०४६५

तक्ता क्रमांक ४.१ [पुढे चालू]

- ५४ -

अ. क्र.	जिल्हा / तालुका	मेढ्या	बक-या	घाडे व शिंगरे	इतर पशुधान	एकूण पशुधान	एकूण कोवड्या	एकूण कूवकूट आदि पक्षी
१.	२.	३८	३९	४०.	४१.	४२.	४३.	४४.
	जिल्हा एकूण	८०६०	१४६१८२	१३८४	५७०५४०	५९६७५७	१६४८४२	१६६१५७
१.	वर्धा	४९५	२१९४८	९८	७७३३५	८१२७९	२१६५१	२१८२५
२.	देवळी	९४	१६९२५	२१०	५९७०५	६३०८६	२०६०६	२०७०३
३.	तेलू	६७४	१७६२२	२०६	६९८८८	७३३३१	२१८१६	२२०९१
४.	आर्वी	२३४७	२३०१७	८४	८८३२७	९१९१५	२४७०३	२५०९०
५.	आष्टी							
६.	कारंजा	२३२०	२०९४१	७६	८९५८९	९४५६६	१८५६५	१८७४५
७.	हिंगणघाट	४६०	२५९०४	१८२	९३२०८	९७७९१	३०५८०	३०७८२
८.	समुद्रपूर	१६७०	१९८२५	५२८	९२४८८	९४७८९	२६९२१	२६९२१

आधार : ५ १९८२ ची पशुगणना .

जिल्ह्यातील पशुवैद्यकीय संस्थांची तालूकावार संख्या वर्ष १९८६-८७ .

जिल्हा- वर्धा.

अ. क्र.	जिल्हा / तालूका	पशुवैद्यकीय संस्थांचा प्रकार									
		पशुवैद्यकीय सर्व चिकीत्सालय	पशुवैद्यकीय दवाखाने राज्यस्तर	पशुवैद्यकीय दवाखाने स्थानीक स्तर	पशुवैद्यकीय प्रथमोपचार केंद्रे	पशुरोग अन्वेषण प्रयोगशाळा राज्य	पशुरोग अन्वेषण प्रयोगशाळा विभागीय	फिरती पशुरोग नियंत्रक पथके	फिरते पशुवैद्यकीय दवाखाने	पशुदक्षता पथके	कृत्रीम रतन प्रशिक्षण केंद्रे
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.
	जिल्हा एकूण	१	१	१८	३४	—	—	१	१	—	—
	तालूका										
१.	वर्धा	१	१	२	३	—	—	१	१	—	—
२.	देवळी	—	—	२	६	—	—	—	—	—	—
३.	सेलू	—	—	२	३	—	—	—	—	—	—
४.	आर्वी	—	—	३	६	—	—	—	—	—	—
५.	आष्टी	—	—	२	२	—	—	—	—	—	—
६.	कारंजा	—	—	२	४	—	—	—	—	—	—
७.	हिंगणघाट	—	—	३	५	—	—	—	—	—	—
८.	समुद्रपूर	—	—	२	५	—	—	—	—	—	—

पुढे चालू .....

अ. क्र.	तालुका / जिल्हा	विभागीय	जिल्हा	आधारभूत	कृषीम रेतन केंद्रे			पशुपैदास	सदन	मेडा	शोबी
		कृषीम रेतन केंद्रे	कृषीम रेतन केंद्रे [स्थानीक]	ग्राम केंद्रे	जिल्हा परिषदा कडील	आधारभूत ग्राम केंद्रे खालील	विभागीय कृषीम रेतन केंद्रा- खालील	क्षेत्र	कुकुट विकीस गट	पैदास क्षेत्र	क्षेत्र
१.	२.	१३.	१४.	१५.	१६.	१७.	१८.	१९.	२०.	२१.	२२.
	जिल्हा एकूण तालुका	—	—	२	३९	१४	१५	१	—	—	—
१.	वर्धा	—	—	—	६	—	१	—	—	—	—
२.	देवळी	—	—	—	७	—	—	—	—	—	—
३.	तेलू	—	—	—	४	—	७	—	—	—	—
४.	आर्वी	—	—	२	४	१४	—	—	—	—	—
५.	आष्टी	—	—	—	२	—	—	—	—	—	—
६.	कारंजा	—	—	—	२	—	६	१	—	—	—
७.	हिंगणघाट	—	—	—	६	—	१	—	—	—	—
८.	समुद्रपूर	—	—	—	६	—	—	—	—	—	—

आधार :- १] जिल्हा पशुसंवर्धन उपसंचालक, वर्धा.

२] जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जिल्हा परिषदा, वर्धा.

विविधा पशुवैद्यकीय संस्थांचे कार्य - १९८६-८७ .
जिल्हा - वर्धा .

अ. क्र. :	तालुका / जिल्हा	उपचार केलेल्या जनावरांची संख्या	खाचीकरण केलेल्या गुरांची संख्या	कृत्रिम गर्भा धारणा केलेल्या जनावरांची संख्या	कृत्रिम गर्भाधारणेतर्गत जन्मास आलेल्या वासरांची संख्या	लस टोचलेल्या जनावरांची संख्या	
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.
१.	वर्धा [x]	४२५७२	१७३४	२७२३	८४६	८४६	१५०५८७
२.	देवळी	२४८४६	१५५७	८३४	२६२	२५८	८२२३७
३.	सेलू	२४५१७	२१२५	३७४८	८२७	८२४	९८४५३
४.	आर्वी	४३२११	२६७६	२७३५	६४१	६३७	१४०७३७
५.	आष्टी	१५५०१	७८३	२३०	५७	५७	३८०१४
६.	कारंजा	१८७६५	१३११	१३८३	४२२	४२२	७३५२९
७.	हिंगणघाट	२६४५२	१८६२	१२२६	३५१	३४८	८२२२९
८.	समुद्रपूर	२०१५८	१४०६	६२६	१४२	१४०	६६५५८
जिल्हा एकूण		२१६०२९	१३५२४	१३५७५	३६२५	३६७२	७३२४१७

टीप :- [x] यामध्ये जिल्हास्तरावरील फिरते पशुरोग नियंत्रक पथाचे कार्य समाविष्ट आहे.

आधार :- १] जिल्हा पशुसंवर्धन उपसंचालक, वर्धा .

२] जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जिल्हा परिषद, वर्धा .

तक्ता क्रमांक ४.४

रोगाच्या प्रकारानुसार पशूंच्या मृत्युंची संख्या सन १९८६-८७ वर्गाकरिता .
जिल्हा-वर्धा.

अ. क्र. : संसर्जन्य व बीडगुळजन्य रोग		लागण	मृत्यु
१.	२.	३.	४.
<u>एकूण पशुधनाची मृत्यु संख्या</u>		५८	३०
<u>१] गार्ड व म्हशी</u>			
१.	घाटसर्प	१८	—
२.	लाल्या	१८	—
३.	फ-या [एकटांग्या]	२२	१७
४.	फासा	—	—
५.	स-या [सर्प]	—	—
६.	इतर	—	—
<u>एकूण</u>		४०	१७
<u>२] मेंढया व बक-या</u>			
१.	फ-या	—	—
२.	न्युमोनिया	—	—
३.	पायलाग व लाल्या	—	—
४.	इतर [शोब्या मेंढयाची देवी]	१८	१३
<u>एकूण</u>		१८	१३
<u>३] कोंबडया</u>			
१.	राणी छोट [मानमोडी]	—	—
२.	देवी	—	—
३.	बोळकांडी	—	—
४.	स्वाईन फीवर [डूकराचा रोग]	—	—
५.	इतर	—	—
<u>एकूण</u>		—	—

टीप :- लसीकरण आधीच होत असल्यामुळे पशूंच्या मृत्युंची संख्या कमी झाली.

आधार :- १] उपसंचालक , पशुसंवर्धन , वर्धा.

२] जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी , जि. प. वर्धा.

तक्ता क्रमांक ४०५

नान्यता प्राप्त पशुवध-घृहे व इत्येव पशुवध घृहान कृतान केनेत्या
पशुघी तंख्या [वर्ष १९८३-८४]
जिल्हा-वर्धा.

क्र. क्र.	जिल्हा/ तालुका	पशुवध घृहाची तंख्या	सकूपा कृतान केनेती जनादरे					इतर	सकूपा
			गाई दल	म्हती रेडे	मेंढया	गोव्या	डुकरे		
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	
	जिल्हा	६	—	—	३१	१५६१६	५	—	१५६५२
	सकूपा तालुका								
१.	वर्धा	१			—	६५४५	—	—	६५४५
२.	वेवणी	२			—	६६१	—	—	६६१
३.	तें	१	निरंक	निरंक	३	१४१३	५	—	१४२१
४.	आर्वी	१			२८	२४८९	—	—	२८१७
५.	आष्टी	—			—	—	—	—	—
६.	वारंवा	—			—	—	—	—	—
७.	विंगणघाट	१			—	४२०८	—	—	४२०८
८.	तुळजूर	—			—	—	—	—	—

आधार :- १] उपलंभातक , जिल्हा पशुतंर्धान , वर्धा.

२] जिल्हा पशुतंर्धान अधिकारी , जिल्हा परीषाद , वर्धा.

तक्ता क्रमांक ४. ६

- ६० -

वर्धा जिल्ह्यांतील वनक्षेत्र
[वर्ष १९८६-८७] [क्षेत्र- चौ. की.मी.]
जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	विभाग	राखीव	सुरक्षीत	अवर्गीकृत	एकूण
१.	२.	३.	४.	५.	६.
१.	एकूण	५२७.८८	३१९.०३	२७.७९	८७४.७०
२.	महसुली	—	—	२७.७९	२७.७९
३.	वन	५२७.८८	३१९.०३	—	८४६.९१

आधार :- मुख्य वन सांख्यिकी, महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.

जिल्ह्यातील मुख्य व गौण वन उत्पादने , १९८६-८७ या वर्षाकरिता
जिल्हा- वर्धा.

अ. क्र. :	वन उत्पादन	उत्पादन हजार :	मुल्य
१. :	२. :	घान मिटर	हजार रुपयात
१. :	२. :	३. :	४. :
१.	इमारतीचे लाकूड	१२.०७०	४१२०३
२.	जकायू लाकूड	६.८४९	३३९
३.	चंदन	—	—
<u>गौण वन उत्पादने किंमत</u>			
	अ) बांबू	—	३७
	ब) गवत इत्यादी	—	८७
	क) विडी पाने	—	२१०७
	ड) डिक	—	६८
	ई) इतर	—	१८५
	१) आपटा पाने	—	—
	२) मोहाची फळे	—	—
	३) खानी व खानीजे	—	—
	४) हिरडा	—	—
	५) आंबा	—	—
	६) इतर	—	—
क)	रूग्ण गौण वन उत्पादने	—	२४८४
४.	रूग्ण किंमत	—	४४०२६

टीप :- जंगल कटाईचे प्रमाण कमी झाल्यामुळे उत्पादनात सुल्यांत घाट आढळून येते.

आधार :- विभागातील वन अधिकारी , वर्धा.

जिल्ह्यातील भूजल मत्स्यव्यवसाय सन १९८६-८७ करीता
जिल्हा-वर्धा.

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	नदीची लांबी [कि. मी.]	मत्स्यव्यवसाया साठी अनुकूल तळी, सरावर जलाशय यांचे एकूण क्षेत्र [हेक्टर]	मत्स्यव्यवसाया साठी उपयोगात आणलेले जलक्षेत्र [हेक्टर]	भूजल मत्स्यउत्पादन [मे. टन]	पकडलेल्या माशांची उत्पादकाला मिळालेली किंमत स्वये [लाखात]	मत्स्यव्यवसायासाठी वापरलेले मास्य बिज [लाखात]
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.
	जिल्हा एकूण	४६०	३३००	२६४५	४३०	४३	३५.००
	तालुका						
१.	वर्धा	३६	१५०	४५	५०	५	५.२५
२.	देवळी	४६	२५०	१५०	३०	३	३.२०
३.	सेलू	३७	१३००	१३००	१२०	१२	२.३५
४.	आर्वी	२०	२५०	१२०	५०	५	५.१५
५.	आष्टी	७२	७५	७०	४०	४	५.३०
६.	कारंजा	४०	२५०	५०	२०	२	३.१५
७.	हिंगणघाट	४२	२५	१०	१०	१	—
८.	समुद्रपूर	२०	१०००	२००	४०	४	४.६०

आधार :- जिल्हा मत्स्यव्यवसाय विकास अधिकारी, वर्धा.

तक्ता क्रमांक ५.१

६३

कारखाण्यातील कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या वर्ष १९८६
जिल्हा- वर्धा.

अ. क्र. उद्योग गट व त्याचा संकेतांक	संख्या			स्तंभ ५ मधील कामगार			काम केलेल्या श्रम दिनांची संख्या		संख्या	स्तंभ १० मधील कारखान्यातील कामगार
	नोंदणी झालेले कारखाने	बंद कारखाने	पत्रा विणारे चालू कारखाने	एकूण	पुरूष	स्त्रिया	एकूण संख्या	पत्रा नोंदणी चालू कारखाने		
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.
१. ००८ शेतमाल प्रक्रिया	१	—	१	००८	१	२६	८९०७	—	—	—
२. २०४ धान्य गिरणी	४	१	२	२०४	३८	३	९६८३	१	१०	—
३. २०७ साखर गुळ खांडसरी तयार करणे	१	१	३	२०७	—	—	—	—	—	—
४. २१० वनस्पती जन्य तेल व वनस्पतीजन्य तूप	१	—	१	२१०	४२	४२	१५०९२	—	—	—
५. २११ इतर खाद्यातेल चरबी, राईचे तेल, भाईमुंगतेल, तीळाचे तेल	८	१	५	२११	२३७	५५	३७०५२	३	२७	—
६. २३० कापसाची सरकी काढणे, स्वच्छ करणे व गामड्या बांधणे	३८	२	६	२३०	८९५	११२५	३०८२१३	११	६७२	—
७. २३१ सुती कापडाचे गिरण्यात सुत काढणे विणणे आखाडणे सन्फराईज करणे आणि परिष्करण करणे.	३	—	—	२३१	४८३१	४७५०	१६०३०२३	—	—	—
८. २३२ सुती कापडाची छपाई करणे	१	—	—	२३२	—	—	—	१	१४	—
९. २३६ यंत्रामागात सुतीकापड विणणे व त्याचे जाळटीकरण	७	२	९	२३६	—	—	८०६१	—	—	—
१०. २४५ सिल्क कापडाचे सुत काढणे, विणणे आणि तयार करणे.	१	—	—	२४५	२६	२६	७९९९	—	—	—

पुढे चालू .....

तक्ता क्रमांक ५.१ [पुढे चालू]

- ६४ -

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.
११.	२६१ सर्वत-हेवे धागेदोरे व तयार करणे	१	—	१	५८	५८	—	२०३५८	—	—
१२.	२७१ लाकूड घिरणी [प्लायवुड शिवाय]	२७	—	१९	५९	५९	—	१५४४५	८	३०
१३.	३११ खाते व क्लिक नाशके	१	—	—	—	—	—	—	१	१४
१४.	३१५ खाद्या तेल	१	—	—	—	—	—	—	१	१५
१५.	३१८ स्पोर्टक प्रव्य तयार करणे	१	—	१	९७	९५	२	२९३०३	—	—
१६.	३२४ सिमेंट चुना व प्लास्टर	१	—	१	१५	१५	—	४५१८	—	—
१७.	३२६ दगडाच्या वस्त तयार करणे आकार देणे बारीक करणे	२	१	—	—	—	—	—	१	४२
१८.	३२९ अधातू खानीज पदार्थांचे उत्पादन उदा. स्लेट, आब्रासीव्ह, ग्राफाईट, खान्निज उलतिलीका जे इतर ठिकाणी समाविष्ट नाहीत.	२	—	२	४३	४३	—	८२०८	—	—
१९.	३३१ लोखांड पोलाद तपविणे व वितळविणे [गटाई व टलाई]	३	—	१	९	९	—	२७६९	२	३७
२०.	३४५ धातूची भांडी कटलरी व स्वयंपाकाची भांडी तयार करणे	१	—	१	६	६	—	१४०४	—	—
२१.	३५३ अन्न वस्त्र उद्योगासाठी लागणारी औद्योगिक यंत्र सामुग्री	१	—	१	२४	२३	१	७२९०	—	—
२२.	९३२ संशोधन व शास्त्रीय सेवेला इतर ठिकाणी नमूद नाही.	१	—	—	—	—	—	—	१	१३४
२३.	९७३ मोटार वाहन व मोटार सायकल दुरुस्ती	४	—	४	२११	२११	—	७०७७३	—	—
एकूण		१११	८	७३	७७९७	६५५४	१२४३	२१५८१०५	३०	१००२

आधार :- मुख्य निरीक्षक, कारखाने महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

घालू कारखान्याचे कामगारांच्या संख्येनुसार उद्योग निहाय वर्गीकरण १९८६ वर्गाकरिता
जिल्हा - वार्धा.

अ. क्र.	प्रमुख उद्योग समूह व त्याचे संकेतांक	१० कामगारा- पेक्षा कमी		१० ते १९ कामगार		२० ते ४९ कामगार		५० ते ९९ कामगार		१०० ते ४९९ कामगार		५०० ते ९९९ कामगार		१००० ते ४९९९ कामगार		५००० व त्याहून अधिक		एकूण	
		अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.	१५.	१६.	१७.	१८.	१९.	२०.
१.	०० शेतमाल प्रक्रिया	-	-	-	-	१	३५	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१	३५
२.	२०. २१ खाद्य वस्तू	२	१२	३	४०	४	१४९	२	१६८	-	-	-	-	-	-	-	-	११	३६९
३.	२३. सुती कापड	५	३१	२	३१	९	२९८	१९	१४३३	७	२५१	-	-	३	४८३१	-	-	४५	७५७५
४.	२४ लोकर रेशीम व कृत्रीम तंतूच्या कापडाचे उत्पादन	-	-	-	-	१	२६	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१	२६
५.	२६ कापडाच्या वस्तू	-	-	-	-	-	-	१	५८	-	-	-	-	-	-	-	-	१	५८
६.	२७ लाकडाच्या वस्तू फर्नियर	२७	८९	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	२७	८९
७.	३१ रसायने व रासायनिक पदार्थ [पेट्रोलियम व कोळसा सोडून]	-	-	२	२९	-	-	१	९७	-	-	-	-	-	-	-	-	३	१२६
८.	३२. अधातू खनिज पदार्थ	-	-	२	२७	२	७३	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	४	१००
९.	३३. मुलभूत धातू व मिश्र धातू	१	९	१	१७	१	२०	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	३	४६
१०.	३४. धातूच्या वस्तू व सुटेभाग [यंत्रे व परिवहन सोडून]	१	६	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१	६
११.	३५. यंत्रासामुग्री यांत्रिक-अवजारे व सुटेभाग [यंत्रे सोडून]	-	-	-	-	१	२४	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१	२४

[पुढे घालू] .....

तक्रार क्रमांक ५२ [पुढे चालू]

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.	१५.	१६.	१७.	१८.	१९.	२०.	
१३.१२.शौधाणीक वैज्ञानीक व संशोधन	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१	१३४	-	-	-	-	-	-	-	१	१३४
१३.१७.दुस्ती सेवा	-	-	-	-	३	११५	१	२६	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	४	२११
एकूण	३६	१४७	१०	१४४	२२	७५०	३४	१६५२	६	१०८५	४	-	३	४८३१	-	-	-	१०३	८७९९	

टीप :- अ] कारखाण्याची संख्या. ब] कामगार .

आधार :- मुख्य निरीक्षक कारखाने, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

कामाच्या दिवसाच्या संख्येनुसार कारखान्याचे वर्गीकरण वर्ष १९८६
जिल्हा-वर्धा.

अ. क्र. मुख्य उद्योग गट व त्याचे संकेतांक	दिवसाची संख्या		६० दिवस किंवा ६१ ते १२० दिवस		१२१ ते १८० दिवस		१८१ ते २४० दिवस		२४१ ते ३०० दिवस		३०० हून अधिक दिवस		एकूण				
	अनुलाखात		त्याहून कमी														
	अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब			
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.	१५.	१६.	१७.	१८.
१. ०० शेतमाल प्रक्रिया	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१	३५	-	-	१	३५		
२. २०. २१ खाद्या वस्तू	-	-	-	-	२	१६८	१	१५	-	-	३	१००	१	४९	७	३३२	
३. २३ सुती कापड	-	-	-	-	२	१७०	२२	१८१६	३	४४	-	-	६	४८५२	३३	६८८२	
४. २४ लोकर रेशमी व कृत्रीम कापड उत्पादन	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१	२६	१	२६		
५. २६ कापडाच्या वस्तू	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१	५८	१	५८		
६. २७ लाकडाच्या वस्तू [फर्निचर]	-	-	-	-	१	२	१	१	३	८	११	३८	३	१०	१९	५९	
७. ३१ रसायने व रासायनिक पदार्थ [पेट्रोलियम, कोळसा]	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१	९७	१	९७		
८. ३२ अधातू खनिज पदार्थ	-	-	-	-	-	-	१	३१	-	-	-	-	२	२७	३	५८	
९. ३३ मुलभूत धातू व मिश्र धातू	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१	९	१	९		
१०. ३४ धातूच्या वस्तू व सुटे भाग [यंत्र परिवहन]	-	-	-	-	-	-	-	१	६	-	-	-	-	१	६		
११. ३५यंत्र सामग्री यांत्रिकी अवजारे व सुटे भाग	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१	२४	१	२४		
१२. ३७ हस्तुती सेवा	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	४	२११	४	२११		
एकूण	-	-	-	-	५	३४०	२५	१८६३	७	५८	१५	१७३	२१	५३६३	७३	७७९७	

टीप :- अ] कारखान्याची संख्या . ब] कामगार .

आधार :- मुख्य निरीक्षक कारखाने महाराष्ट्र राज्य , मुंबई .

उद्योगांच्या सहत्वाच्या बाबीची आकडेवारी वर्ष १९८५-८६
वार्षिक उद्योग पाहणी
जिल्हा - वर्धा [रुपये हजारात]

अ. क्र.	उद्योगाचा संकेतांक	उद्योगाचे वर्णन	स्थायी भांडवल	खोळी भांडवल	सर्व कामगारांची संख्या	सर्व कर्मचारी	कामगारांचे वेतन	एकूण मिळकत	एकूण उत्पादन	एकूण निक्षेप	उत्पादकतेसुळे मुल्यवृद्धी
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.
१.	२०-२१	खाद्य वस्तू	७३१४	२०७६	१७२	२०७	५१६	७४०	२८६२८	२८१२७	१६४
२.	२३	सुती कापड	७०७०८	५२२००	६१८१	७०८०	६१०५२	७८९१६	३६२२११	२४२६७५	१०२३३७
३.	३१	रसायने व रासायनिक पदार्थ	६६१६०	१४३१०	३१५	४५१	१७३३	३५५६	८११२२	८०६५५	[+]१२४८
४.	३३	अधातू खानिज पदार्थ	१८७२	७६	३२	४२	२३४	४५२	३५२१	२४१५	८७८
५.	२७	दुरूस्ती सेवा	२७६५	६	१६७	२३२	१३२२	४०३२	१०३५१	६०६२	४२२२
६.	—	इतर	२५२२४	[-]३६२३	२१५	२८०	१२१८	२२४६	४२८२८	३७४७५	२०९७
एकूण			१७४७५०	६५७४५	७०८२	८२२२	६६०७५	८२२५७	५२८८७०	४०४४१७	१०७७५७

टीप:- १] आकडे अस्थायी आहेत. २] आकडे संक्षिप्ततात दिल्यासुळे बेरजा जुळतीलच असे नाही.
३] आकडे गणना क्षेत्रातील सर्व कारखान्यांची माहिती व गैरगणना क्षेत्रातील अंदाजे माहितीवर आधारीत आहेत.
४] ३ पेक्षा कमी कारखाने असलेल्या उद्योगांची माहिती "इतर" या उद्योग गटात अंतर्भाव केली आहे.
५] त्या एकीकृत पत्रातील आकडेमध्ये दोन किंवा दोघापेक्षा जास्त जिल्ह्यांच्या हिस्सा आहे. ती एकीकृत पत्राकडे हा तक्ता तयार करताना विचारात घेतले नाही.
आधार :- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

रोजगार विनियम केंद्रातील आकडेवारी

जिल्हा- वार्धा वर्ष १९८६-८७

अ. क्र. :	बाबी	१९८६-८७
१.	२.	३.
१.	जाहीर केलेल्या रिमाम्या जागांची संख्या	३९३
२.	सेवा योजनाचा उपयोग करणारे मालक	१४०
३.	पटावरील अर्जदारांची संख्या	४७७२३
४.	नोकरी मिळालेल्या उमेदवारांची संख्या	३५०
	अ] खाजगी क्षेत्र	४१
	ब] सार्वजनिक क्षेत्र	३०९
५.	नोकरी मिळालेल्या उमेदवारांची संख्या	
	अ] अनुसूचित जाती/ अनुसूचित जमाती	१२५
	ब] इतर	२२५
	क] एकूण	३५०
६.	राष्ट्रीय वर्गीकरणानुसार व्यवसाय	
	१] व्यावसायिक तांत्रिक आणि संबधीत कामगार	
	१] नोंदणी केलेले	१२१
	२] नोकरी दिलेले	३०
	२] प्रशासकीय, शास्त्रीय आणि व्यवस्थापकीय कामगार	
	१] नोंदणी केलेले	—
	२] नोकरी दिलेले	—
	३] लेखानिक व तत्संबंधीचे कामगार	
	१] नोंदणी केलेले	३४४९
	२] नोकरी दिलेले	१२०
	४] विक्री कामगार	
	१] नोंदणी केलेले	—
	२] नोकरी दिलेले	—
	५] शेतकरी, मत्स्यव्यवसाय, शिकारी व संबधीत कामगार	
	१] नोंदणी केलेले	—
	२] नोकरी दिलेले	—

तक्ता क्रमांक ५.५ [पुटे चालू]

१.	२.	३.
६]	खाणा कामगार	
	१] नोंदणी केलेले	—
	२] नोकरी दिलेले	—
७]	वाहतूक व दळणावळ व्यवसायातील कामगार	
	१] नोंदणी केलेले	—
	२] नोकरी दिलेले	—
८]	फ़ाक्टसमन, उत्पादन प्रकीया कामगार इतर ठिकाणी वर्गीकरण न झालेले कामगार	
	१] नोंदणी केलेले	२४२८
	२] नोकरी दिलेले	२१०
९]	सेवा, खोळ व तत्सम कामगार	
	१] नोंदणी केलेले	—
	२] नोकरी दिलेले	—
१०]	इतर ठिकाणी वर्गीकरण न केलेले कामगार	
	१] नोंदणी केलेले	—
	२] नोकरी दिलेले	—
११]	स्कूण	
	१] नोंदणी केलेले	५९९८
	२] नोकरी दिलेले	३५०

आधार :- जिल्हा सेवायोजन अधिकारी, वर्धा.

तक्ता क्रमांक ५. ६

व्यवसाय मार्गदर्शन कार्यक्रम १९८६-८७ वर्षाकरिता
जिल्हा- वार्धा.

अ. क्र. :	बाब	परिमाण	: १९८६-८७
१.	२.	३.	४.
१.	सेवायोजन केंद्रांतील व्यवसाय मार्गदर्शन केंद्र		
१]	वैयक्तिक मार्गदर्शन/व्यक्तीषा: अगर गटामध्ये सल्ला दिलेल्याची संख्या	संख्या	१७९४
२]	सेवायोजन केंद्रामध्ये घोण्यात आलेली गटाशी चर्चा	संख्या	५८
३]	मार्गदर्शन केलेल्या अर्जदारांना नोकरीवर/प्रशिक्षणासाठी/ उमेदवारीसाठी दिलेल्याची संख्या	संख्या	२३७
२.	विश्वविद्यालयीन सेवायोजन माहिती मार्गदर्शन केंद्रांतील व्यवसाय मार्गदर्शन		
१]	वैयक्तिक मार्गदर्शन/व्यक्तीषा: अगर गटामध्ये सल्ला दिलेल्याची संख्या	संख्या	नाही
२]	सेवायोजन केंद्रामध्ये घोण्यात आलेली गटाची चर्चा	संख्या	नाही
३]	मार्गदर्शन केलेल्या अर्जदारांना नोकरी वर/प्रशिक्षणासाठी /उमेदवारीसाठी दिलेल्याची संख्या	संख्या	नाही

आधार :- जिल्हा सेवायोजन अधिकारी, वार्धा.

तक्ता क्रमांक ५. ७
कर्मचारी गणना १९८३
जिल्ह्यातील कर्मचा-यांची संख्या
जिल्हा- वर्धा.

अ. क्र.	बाब	शासकीय	जिल्हा परिषद	नगरपरिषद
१.	२.	३.	४.	५.
१.	वर्ग - १	६०	१३	—
२.	वर्ग - २	१५१	६६	६
३.	वर्ग - ३	४६४५	४०९९	१००६
४.	वर्ग - ४	१४२२	४२१	९३३
५.	सकूण १ ते ४	६२७८	४५९९	१९४५
६.	कार्यव्ययी	८	—	४२
७.	आकस्मीक	१३	६७	—
८.	रोजनदारीवरील	—	२	—
९.	अर्धा वेळ	१३	७३	—
१०.	मानसेवी	८२९	४९५	—
११.	इतर	७५१	—	—
१२.	सकूण	७८९२	५२३६	१९८७
१३.	पुण्या	७५८४	४२६२	१४१३
१४.	स्त्रिया	३०८	९४७	५७४

आधार :- अर्धा व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई .

निरनिराख्या उद्योगांतील रोजगार [३१ मार्च, १९८७ ला संपणा-या कार्याकरिता]
जिल्हा- वर्धा.

अ. क्र.	उद्योगाचे नांव	राष्ट्रीय उद्योग संकेतांक	माहिती देणा-या आस्था- पणाची संख्या	कर्मचारी वर्गाची संख्या			
				शासकीय	निम शासकीय	खाजगी	एकूण
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.
१.	कृषी	००-०६	७	५९३	२६३	—	८५६
२.	खाणकाम	१०-१९	—	—	—	—	—
३.	वस्तुनिर्माण	२०-३८	४३	—	४७९९	४०८१	८८८०
४.	विज निर्मिती व गॅस, पाणी व सांडपाणी सेवा	४०-४२	४	१४३८	—	—	१४३८
५.	बांधकाम	५०-५१	१८	१५७५	२८७	१२२	१९८४
६.	घाऊक व किरकोळ व्यापार व हॉटेल व्यवसाय	६०-६९	२२	—	६८	३७६	४४४
७.	परिवहन गुदामे आणि दळणावळणा	७०-७५	५	२४२२	१३२६	—	३७४८
८.	वि-त पुरवठा, विनास्थावर मालम-ता आणि व्यापारविषयक सेवा	८०-८३	६९	३	९२२	६३८	१५६३
९.	सामुहिक सामाजिक आणि व्यक्तीगत सेवा	९०-९६	१९४	५८६५	७५६१	४७८५	१८२११
एकूण		—	३६२	११८९६	१५२२६	१०००२	३७१२४

आधार :- जिल्हा सेवायोजन अधिकारी, वर्धा.

तक्ता क्रमांक ५२

- ७४ -

विद्युतीकरण झालेल्या शहरांची व गावांची संख्या व त्यांची लोकसंख्या

३१ मार्च, १९८७ अखेर

जिल्हा- वर्धा

[लोकसंख्या " ००० "]

अ. क्र.	पेत्राणा	जिल्ह्यातील		विद्युतीकरण झालेले गावे		विद्युतीकरण झालेली शहरे		एकूण विद्युतीकरण	
		गाव	शहरे	संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.
१.	महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ	१३७१	६	१२०६	५६४	६	१९१	१२१२	७५५
२.	छाजगी कंपनी	—	—	—	—	—	—	—	—

टीप :- लोकसंख्या १९८१ च्या जनगणनेनुसार आहे.

आधार :- कार्यकारी अभियंता महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ, वर्धा, विंगणघाट व आर्वी.

विजेचा वापर - १९८६-८७ या वर्षाकरिता

जिल्हा - वर्धा

[हजार किलोमिटर तारामध्ये]

अ. क्र.	निर्दिष्ट प्रकार	विजेचा वापराचा प्रकार							
		घारगुती	व्यापारी कागामाठी म लघुगुती माठी धीज	आद्योगिक	सार्वजनिक विनाश-ती	कृषी	इतर	एकूण	संबंधानाची [कनेक्शनची शुल्का]
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.
१.	घारगुती	२३०७०	४६१९	५०४४७	२८७३	७६७१	६९६८	२५६४८	१०६३७७
२.	हॉटेली	--	--	--	--	--	--	--	--
३.	इतर	--	--	--	--	--	--	--	--
४.	एकूण	२३०७०	४६१९	५०४४७	२८७३	७६७१	६९६८	२५६४८	१०६३७७

आधार :- अधिकाक अभियंता , महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ , वर्धा.

आर्थिक गणना, १९८०

बिगर कृषी अस्थापना
अस्थापना व स्वकार्यरत उद्योगासह
जिल्हा-वर्धा.

बाब	: ग्रामीण	: नागरी	: एकूण
१.	२.	३.	४.
[स्क] सर्व प्रकारच्या अस्थापना एकत्र			
१.१ आस्थापनांची संख्या	१५४०१	१००९५	२५४९६
१.२ मालकीच्या प्रकारानुसार संख्या			
अ] सहकारी	३३५	१८१	५१६
ब] सार्वजनिक	२४०४	७५६	३१६०
क] खाजगी	१२६६२	९१५८	२१८२०
१.३ मालकाचा विशेष सामाजिक गट [एकूण संख्येसाठी टक्केवारी]			
अ] अनुसूचित जाती	१०.९२	७.८७	९.७१
ब] अनुसूचित जमाती	५.०७	५.०४	५.०५
१.४ जागेविरहित कार्यान्वित असलेल्या स्थापनांची एकूण संख्येसाठी टक्केवारी	१७.६८	२२.३६	१९.५४
१.५ शाक्तीवर चालणा-या स्थापनांची एकूण संख्येसाठी टक्केवारी	१६.४५	१७.८०	१६.९८
[दोन] सर्वसाधारणपणे काम करणा-या कामगारांची संख्या			
अ] एकूण कामगार	२७७८४	४१०८०	६८८६४
ब] वेतनावर काम करणारे कामगार	१३२३७	२९०२६	४२२६३
क] वेतनावरील कामगारांची एकूण कामगारांसाठी टक्केवारी	४७.६४	७०.६५	६१.३७
ड] कामगारांची प्रति स्थापना सरासरी संख्या	५	१३	८

आधार :- अर्थ व सांख्यिकी संशोधनसंस्थान, मुंबई.

प्रमुखा उद्योग गटानुसार बिगर कृषी आस्थापनांची संख्या
व सर्वसाधारणापणे नेहमी काम करणाऱ्या
कामगारांची संख्या

अ. क्र.	बाब	ग्रामीण आस्थापना कामगार	नागरी आस्थापना कामगार	एकूण आस्थापना कामगार
१.	२.	३.	४.	५.
१]	खाणकाम	६० [२६५]	८ [२९]	६८ [२९४]
२]	उत्पादन व दुरुस्ती सेवा	६६५१ [१०२१२]	२८२६ [१४८९७]	९४७७ [२५१०९]
३]	वीज गॅस व पाणी	२५ [४३]	१२ [५०]	३७ [९३]
४]	बांधकाम	८२ [१००]	६३ [६७]	१४५ [१६७]
५]	घाऊक व किरकोळ व्यापार	३९४३ [४८१८]	४२८७ [७०४१]	८२३० [११८५९]
६]	निवासगृहे व उपहार गृहे	४३२ [८८५]	४६५ [१३८१]	८९७ [२२६६]
७]	वाहतूक	१४० [२७६]	३८४ [३४८४]	५२४ [३७६०]
८]	साठवणूक व वखार	३३ [५३]	४३ [८७]	७६ [१४०]
९]	दळणावळण	१३१ [२९५]	२४ [४३२]	१५५ [७२७]
१०]	अर्थ पुरवठा, विमा, मालम-ता व धादि विषयक सेवा	१३४ [४०४]	३४८ [१७८७]	४८२ [२१८१]
११]	सामुहिक, सामाजिक व व्यक्तीगत सेवा	३७५९ [१०४२०]	१६३५ [११८२५]	५३९४ [२२२४५]
१२]	इतर	११ [१३]	—	११ [१३]
१३.	सर्वप्रमुखा उद्योग गट	१५४०१ [२७७८४]	१००९५ [४१०८०]	२५४९६ [६८८६४]

टीप :- कंसातील आकडे कामगारांची संख्या दर्शविताने.

आधार :- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

तक्ता क्रमांक ५.१३

महत्वाच्या उद्योगगटांनुसार विंगर कृषी अस्थापनांची संख्या

अ. क्र.	उद्योग गट	उद्योग गट संकेतांक	गांभीण	नागरी	एकूण
१.	२.	३.	४.	५.	६.
१.	उत्पादन व हुरुस्ती सेवा	२ व ३	६६५१	२८२६	९४७७
२.	घाऊक व किरकोळ व्यापार	६ [अ]	३९४३	४२८७	८२३०
३.	सामुहिक, सामाजिक व व्यक्तीगत सेवा	९	३७५९	१६३५	५३९४
४.	निवास गृहे व उपहार गृहे	६ [ब]	४३२	४६५	८९७
५.	वाहतूक	७ [अ]	१४०	३८४	५२४
६.	अर्थपुरवठा, विमा, मालम-ता व धोदीव्यायक सेवा	८	१३४	३४८	४८२
७.	दळणावळणा	७ [अ]	१३१	२४	१५५
८.	बांधाकाम	५	८२	६३	१४५
९.	साठवणूक व वखार	७ [ब]	३३	४३	७६
१०.	खाणाकाम	१	६०	८	६८
११.	विज, गॅस व पाणी	४	२५	१२	३७
१२.	इतर	१०	११	—	११
१३.	सर्व प्रमुखा उद्योग गट	—	१५४०१	१००९५	२५४९६

आधार :- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

तक्ता क्रमांक ५.१४

महत्वाच्या उद्योग गटानुसार बिगर कृषी आस्थापना
कामगारांची संख्या

अ. क्र.	उद्योग गट	उद्योग गट संकेतांक	ग्रामीण	नागरी	एकूण
१.	२.	३.	४.	५.	६.
१.	उत्पादन व दुरुस्ती सेवा	२ व ३	१०२१२	१४८२७	२५१०९
२.	सामुहिक, सामाजिक व व्यक्तीगत सेवा	९	१०४२०	११८२५	२२२४५
३.	घाऊक व किरकोळ व्यापार	६ [अ]	४८१८	७०४१	११०५९
४.	वाहतूक	७ [क]	२५६	३४८४	३७६०
५.	अर्थ व पुरवठा, विमा मालम-ता व सेवा	८	४०४	१७८७	२१९१
६.	निवास गृहे व उपहार गृहे	६ [ब]	८८५	१३८१	२२६६
७.	दळणवळण	७ [अ]	२९५	४३२	७२७
८.	खाणाकाम	१	२६५	२९	२९४
९.	बांधाकाम	५	१००	६७	१६७
१०.	साठवणूक व वाखार	७ [ब]	५३	८७	१४०
११.	दीज, गॅस व पाणी	४	४३	५०	९३
१२.	इतर	१०	१३	—	१३
१३.	सर्व प्रमुखा उद्योग गट	—	२७७८४	४१०८०	६८८६४

आधार :- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

तक्ता क्रमांक ५.१५

बिगर कृषी सहकारी अस्थापना [सर्व उद्योग गट एका]

जिल्हा- वर्धा.

अ. क्र. :	बाब	ग्रामीण	नागरी	एकूण
१.	२.	३.	४.	५.
१.	सहकारी औद्योगिक संस्थांची संख्या	३३५	१८१	५१६
२.	विजेवर चालणा-या संस्थांची एकूण संस्थेची टक्केवारी	७.७६	६.०८	७.१७
३.	सहकारी औद्योगिक अस्थापना सर्वसाधारणपणे काम करणारे कामगार			
अ]	एकूण संस्था,	२०७४	१३५७	३४३१
ब]	प्रति अस्थापना कामगारांची संख्या	६	८	७

आधार :- अर्था व साख्यकी संचालनालय, मुंबई .

तक्ता क्रमांक ५-१६

प्रमुख उद्योग गटानुसार सहकारी औद्योगिक संस्था व रोजगार यांची संख्या

अ. क्र. :	उद्योग गट	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
		आस्था-पना	रोज-गार	आस्था-पना	रोज-गार	आस्था-पना	रोज-गार
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.
१.	छाणकाम	—	—	—	—	—	—
२.	उत्पादन व दुरुस्ती सेवा	२४	४५५	१५	१५१	३९	६०६
३.	दीज, गॅस व पाणी	१	१	—	—	१	१
४.	बांधकाम	—	—	—	—	—	—
५.	घाऊक व किरकोळ व्यापार	९४	१२५	५९	१४१	१५३	२९६
६.	निवास गृहे व-उपहार गृहे	३	३८	१०	५५	१३	९३
७.	वाहतूक	३	५	—	—	३	५
८.	तांबेवणूक व वखार	११	२१	३	८	१४	२९
९.	अर्थ पुरवठा, विमा, मालम-ता व धेदेविषयक सेवा	५०	२३४	२१	४४८	८१	७१५
१०.	दळपदवण	३	१३	—	—	३	१३
११.	तामुडीक, सामाजिक व व्यक्तिगत सेवा	१४६	११४९	६३	४९४	२०९	१६५३
१२.	इतर	—	—	—	—	—	—
१३.	सर्व प्रमुख उद्योग गट	३३५	२०४४	१८१	१३५५	५१६	३४३१

टीप :- सहकारी उद्योग या सहकारी संस्था आहेत, कारण सहकार प्रकाराखाली स्वयंकार्यरत उद्योग नाहीत.

आधार :- अर्थ व तांख्यकी तंचालनालय, मुंबई.

तक्ता क्रमांक ५. १७

उत्पादन व दुरुस्ती सेवा या गटातील संस्थांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कामगारांची आकारमान गटानुसार संख्या

रोजगाराचा आकारमान गट [संख्या]	गाभीण आस्था पनाची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	नागरी आस्था पनाची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	एकूण आस्था पनाची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.
१-२	३१०	४२४	२४५	४५३	५५५	८७७
३	३१	९३	१२३	३६९	१५४	४६२
४	३०	१२०	८४	३३६	११४	४५६
५	२१	१०५	४३	२१५	६४	३२०
६-९	६५	४५७	८९	६२९	१५४	१०८६
१०-१९	६६	८८९	५३	६६५	११९	१५५४
२०-४९	१४	३७७	१४	५५२	३१	९२९
५० त्यापेक्षा जास्त	५	३८५	३९	८५९८	४४	८९८३
सर्व आकारमान गट	५४२	२८५०	६९३	११८१७	१२३५	१४६६७

आधार :- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

तक्ता क्रमांक ५-१८

घाऊक व किरकोळ व्यापार संस्थाची एकूण संख्या व नेहमी काम
करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटांनुसार संख्या

रोजगाराचा आकारमान गट-[संख्या]	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
	आस्था- पनाची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तीची संख्या	आस्था- पनाची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा- या व्यक्तीची संख्या	आस्था- पनाची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तीची संख्या
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.
१-२	३१६	४६२	४७२	८८६	७८८	१३५५
३	४४	१३२	२४२	७२६	२८६	८५८
४	२०	८०	८८	३५२	१०८	४३२
५	१०	५०	४५	२२५	५५	२७५
६-९	९	५९	४९	३३३	५८	३९२
१०-१९	२	२४	१०	१२७	१२	१५१
२०-४९	२	५५	२	५७	४	११२
५० त्या पेक्षा जास्त	—	—	—	—	—	—
सर्व आकारमान गट	४०३	८६२	९०८	२७०६	१३११	३५७५

आधार :- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

तक्ता क्रमांक ५ १२

सामूहिक, सामाजिक व व्यक्तिगत सेवा संस्थांची एकूण संख्या

व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची

आकारमान गटानुसार संख्या

सं. क्र. : आकारमान गट [संख्या]	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
	आस्था- पनाची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तीची संख्या	आस्था- पनाची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तीची संख्या	आस्था- पनाची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तीची संख्या
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.
१-२	१६२३	२३०७	२४२	३२७	१८६५	२७०४
३	२२५	६७५	८८	२६४	३१३	९३९
४	१४२	५६८	५५	२२०	१९७	७८८
५	८५	४२५	४०	२००	१२५	६२५
६-९	१८०	१२९७	११२	८२३	२९२	२१२०
१०-१९	१०३	१३८७	१३६	१८४२	२३९	३२३९
२०-४९	४२	११३७	११३	३४२०	१५५	४५५७
५० त्यापेक्षा जास्त	८	११०४	४१	३६१६	४९	४७२०
सर्व आकारमान गट	२४०८	८९००	८२७	१०७८२	३२३५	१९६८२

आधार :- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

तक्ता क्रमांक ५. २०

सर्व उद्योग गट मिळून एकत्र संस्थांची एकूण संख्या व
नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची
आकारमान गटानुसार संख्या

रोजगाराचा आकारमान गट[संख्या]	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
	आस्था- पनाची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	आस्था- पनाची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	आस्था- पनाची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या
	१.	२.	३.	४.	५.	६.
१-२	२५२६	३६०६	११५२	२०८४	३६८५	५६२०
३	३२०	११७०	५४७	१६४१	२३७	२८११
४	२२३	८९२	२८७	११४८	५१०	२०४०
५	१४०	७००	१५६	७८०	२९६	१४८०
६-९	२८८	२०५६	३३५	२३८०	६२३	४४३६
१०-१९	१८९	२५४२	२४६	३२६२	४३५	५८०४
२०-४९	६३	१६२३	१६७	५०२७	२३०	६७२०
५० त्या पेक्षा जास्त	१४	१५८९	९६	१५२६१	११०	१६८५०
सर्व आकारमान गट	३८३३	१४२४८	२९९३	३१६५३	६८२६	४५९०१

आधार :- अर्था व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

विविधा प्रकारच्या सहकारी संस्था ३० जून, १९८७ अखेर
जिल्हा- वर्धा.

अ. क्र.	संस्थांचा प्रकार	संख्या
१.	२.	३.
१.	सहकारी पत संस्था	४८१
२.	सहकारी बिगर पत संस्था	६६९
३.	कृषी पत संस्था	
	१] जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक	१
	२] जिल्हा भूविकास बँक [शाखा वर्धा]	१
	३] प्राथमिक कृषी सहकारी संस्था	४००
	४] इतर	
	अ] धान्य बँका	१
	ब] आदिवासी पत संस्था	२
	क] शेतकरी सेवा संस्था, बिगर शोती पत संस्था	—
	१] औद्योगिक सहकारी बँका	—
	२] नागरी बँका व नागरी पत पेठया	५
	३] वेतन धारकांची संख्या	७१
	४] गिरणी व कारखाने कामगार संस्था	—
	५] थ्रिपट आणि पत संस्था	—
	६] भिंती	—
	७] इतर	—
	कृषी बिगर पत संस्था	
	१] कृषी पणन	१२
	२] कृषी उत्पादने व प्रक्रिया	१७
	३] मत्स्य व्यवसाय सह. संस्था	२३
	४] पशुसंवर्धन संस्था	—
	५] सिंचन संस्था	१
	६] शोती सहकारी संस्था	१
	७] कृषी प्रक्रिया	
	अ] कुंकूट पालन	—
	ब] पिक संरक्षण	—
	क] दुग्धा व्यवसाय	२४५
	८] इतर	
	अ] भात गिरणी	—
	ब] फलोद्यान संस्था	—
	क] पशुखाद्य	१

तक्ता क्रमांक ६.१

१.	२.	३.
४. बिगर कृषी बिगर पत संस्था		
१] हातमाग कामगार		१३
२] विणकर		२
३] इतर औद्योगिक व बलुतेदार		४७
४] ग्राहक भांडार		५८
५] घर बांधणी		१४९
६] देखारेखा संस्था		१
७] इतर		
अ] औद्योगिक वसाहत		—
ब] वन		१६
क] वाहतूक		५
ड] छपाई प्रक्रिया		४
ई] प्रसिध्दी		—
फ] संपत्तये		—
फ] कामगार कंत्राट		६८
ग] जिल्हा व विभागीय सहकारी मंडळ		१
घ] संघ		३
त] महिला सहकारी संस्था		—
थ] ग्राम स्वराज्य संस्था		१
व] सहकारी साखर कारखाना		१
एकूण सहकारी संस्थांची संख्या		११५०

टीप :- १९८५-८६ च्या माहितीच्या तुलनेत धास्य बँका २, गीरणा व कारखाने कामगार संस्था १, कृषी पन्न ३ वन १, कामगार कंत्राट १ व संघ -४ येवढ्या संस्था अवसायनात गेल्या.

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, वर्धा.

तक्ता क्रमांक ६.३

जिल्ह्यातील विविध प्रकारच्या प्रतपेढ्या बाबत निवडक माहिती ३०-६-८७
ला संपणा-या कारकिर्ती

जिल्हा - वर्धा [रुपये व सभासद संख्या हजारात]

अ. क्र.	बाब	: ३०-६-८७ यादिवशी
१.	२.	३.
१.	एकूण सहकारी संस्थांची संख्या	११५०
२.	एकूण सभासदांची संख्या	२२६
३.	भारणा झालेले भागभांडवल	१७४२२९
४.	त्यापैकी	
	अ] शासकीय	१०६३८५
	ब] स्वतःचा निधी	६७२१४
५.	ठेवी	२५६८१०
६.	खोळते भांडवल	२०३८४३
७.	निव्वळ दिलेले कर्ज	२८४०२६
८.	नफा	
	१] सहकारी संस्थांची संख्या	३६२
	२] रक्कम	६७५८
९.	तोटा	
	१] सहकारी संस्थांची संख्या	५५६
	२] रक्कम	१४११२
१०.	नफा किंवा तोटा नसलेल्या सहकारी संस्था	२२५

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, वर्धा.

३०-६-८७ ला संपणा-या कार्यातील सहकारी बँकाचे कार्य

जिल्हा- वर्धा

[रुपये हजारत]

अ. क्र.	बँकाचे नांव	शाखांची संख्या	सभासद संस्था	वैयक्तिक	भाग भांडवल	राखीव व इतर निधी	ठेवी	खोबते भांडवल	दिलेली कर्जे अल्प मुदतीचे	निव्वळ रोखा पतीवर	देयकातील कसर	कर्जे
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.
१.	जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी अधिकाेण	३६	६१९	९७	९२९२	१९१८२	२०५५४४	२८१२४४	८९८८	११०२०६	११९१९४	
अ. क्र.	बँकाचे नांव	त्यापैकी अल्प हंगांमी शोती कामा- साठी	मध्यम मुदतीचे	दिर्घ मुदतीचे	अल्प मुदतीचे [रोखापत व देय कातील कसर यासह]	मध्यम मुदतीचे	दिर्घ मुदतीचे	अल्पमुद- तीचे [रोखा पत व देयका- तील कसर या सह]	मध्यम मुदतीचे	दिर्घ मुदतीचे	२०.	२१.
१.	२.	१३.	१४.	१५.	१६.	१७.	१८.	१९.	२०.	२१.		
१.	जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी अधिकाेण	५४९३२	१९२३२	—	८२८१०	३३५०३	—	५६६०९	७३५२	—		

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, वर्धा.

तक्ता क्रमांक ६.४

- १० -

प्राथमिक कृषी, सहकारी संस्थांचे कार्य [३०-६-८७ या दिवशी संपणा-या वजाकिरता
जिल्हा- वर्धा. [रुपये हजारात]

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	सहकारी संस्थांची संख्या	एकूण खातेदारांची संख्या	सभासद				भाग भांडवल	त्यापैकी शासकीय	राखीव व इतर निधी	कर्ज
				खातेदार सभासद							
				एकूण	लहान	मोठा	इतर				
१.	२.।	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.
	जिल्हा तालुका	४०२	१, २३, ९८१	१२३९८१	३७९७५	७५९८७	१००१९	२१२२८	९०५	३१९२	१०६५५५
१.	वर्धा	४८	१७८९५	१७८९५	५७४८	११२६८	८७९	३२२३	७२	७४८	१३१०५
२.	देवळी	४९	१७३९९	१७३९९	७५२६	८९४८	९२५	२५९९	१५	१७१	१०७९४
३.	सेलू	४२	१७४५९	१७४५९	३८९७	१२६२५	९३७	२५९५	२६४	४७०	१०५४०
४.	आर्वी	५०	१६४३५	१६४३५	५३९३	९५२५	१५१७	२८८७	१४४	३८१	१६९८७
५.	आष्टी	३५	१०९३०	१०९३०	३७८२	५२६०	१८८८	११३४	११२	१२६	११११०
६.	कारंजा	५१	११७१३	११७१३	७१९५	३२९१	१२२७	१६८२	८३	१७९	९२४०
७.	हिंगणघाट	६०	१८१२५	१८१२५	३६२९	१३५१०	९८६	३२२७	१७२	८२५	१३२३६
८.	समुद्रपूर	६७	१४०२५	१४०२५	८०५	११५६०	१६६०	३८८१	४३	२९२	२१५४३

पुढे घालू .....

तक्ता क्रमांक ६.४ [पुढे चालू]

- ९१ -

अ. क्र.	जिल्हा / तालुका	खोळते भांडवल	दिलेली एकूण कर्जे [अल्प, मध्यम, दिर्घ]		येणे कर्ज [अल्प, मध्यम, दिर्घ]		कर्जाची एकूण थाकबाकी [अल्प, मध्यम, दिर्घ]		थाकबाकीपैकी				
			श्रृणाकोची संख्या	रक्कम	येणे असलेल्या सभासदांची संख्या	रक्कम	थाकबाकी दाराची संख्या	रक्कम	तिन व्षांपेक्षा कमी	थाकबाकी दाराची संख्या	रक्कम	तिन व्षांपेक्षा अधिक	थाकबाकी दाराची संख्या
१.	२.	१३.	१४.	१५.	१६.	१७.	१८.	१९.	२०.	२१.	२२.	२३.	२४.
	जिल्हा एकूण तालुका	१७१३७६	२५५१६	५८६६७	५६७२६	१०६५५५	३४०१६	६५३१२	११३०२	३३०६३	२२७१४	३२२४९	
१.	वर्धा	१८२२५	२८२५	६२८०	७७२५	१३१०५	४८२१	१०७२२	२४२६	५८२१	२५३४	५६२२	
२.	देवळी	१५४२२	३२८५	५५२२	६६५५	१०७२४	४१५५	७२२६	२३५	२७५५	२२८५	५२२२	
३.	सेलू	१६२७०	४५२८	२७८२	७१०४	१०५४०	३१५०	५२२७	१२१०	२२१२	२५५३	३४२१	
४.	आर्वी	२०२८५	२८७३	८३४८	८६८७	१६२८७	५०२५	८७२०	१६२५	२७२१	३२२६	५८६७	
५.	आष्टी	१५४२५	१२२५	२२८७	३१२५	११११०	२१२४	१२७२६	४०३	२२८७	१२३८	२२८३	
६.	कारंजा	१३४५५	१७४२	२७२४	६१००	२२४०	४३२८	८२४७	५२४	४१८५	४५२२	४८२७	
७.	हिंगणघाट	२०८८५	२३८८	२८३५	८७२५	१३२३६	३२०६	२७२६	२२२२	११७२	१२८२	१६२६	
८.	समुद्रपूर	४२२३२	५८७३	१३११२	८५३५	२१५४३	६२२७	७५४१	१८८७	४०६३	२२६७	२४७१	

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, वर्धा.

अ] जिल्ह्यातील प्राथमिक कृषी सहकारी संस्था मार्फत दिलेली पिक कर्जे [३०-६-८७ ला
संपणा-या व्षाकरिता [रुपये , हजारात]
जिल्हा- वर्धा.

अ. क्र.	जिल्हा / तालुका	एकूण	अन्नधान्ये									
			गहू	भात	ज्वार वर्गीय धान्य [ज्वारी बाजरी मका इत्यादी]	डाळी	इतर	कापूस	गळीताचे धान्य	ऊस	ताग व मेढटा	इतर
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.
	जिल्हा तालुका	४६४५१	१२९५	—	१०६३४	—	३५८	३३७९०	३८	२४८	—	८८
१.	वर्धा	६४५८	७६	—	१३८१	—	१५५	४७३४	—	११२	—	—
२.	देवळी	५२३०	८५	—	१९१७	—	—	३२२८	—	—	—	—
३.	सेलू	८१२२	८३६	—	१०१५	—	—	६२५०	—	२१	—	—
४.	आर्वी	११३८३	२३०	—	२८१९	—	७	८१६७	—	११५	—	४५
५.	आष्टी	१८२५	१२	—	५४६	—	५१	११९५	२१	—	—	—
६.	कारंजा	१५३४	७	—	५०८	—	१४५	८५७	१७	—	—	—
७.	हिंगणघाट	२५५०	—	—	—	—	—	२५०७	—	—	—	४३
८.	समुद्रपूर	९३४९	४९	—	२४४८	—	—	६८५२	—	—	—	—

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, वर्धा.

जिल्ह्यातील शेतकरी सेवा सहकारी संस्थामार्फत दिलेली फिक कर्जे [३०-६-८७ ला
संपणा-या वार्षिकरिता
जिल्हा- वर्धा [रुपये हजारात]

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	एकूण	अन्न धान्ये									
			गहू	भात	ज्वार धान्य ज्वारी बाजरी मका	वर्गीय	डाळी	इतर	कापूस	गळीताचे धान्य	उस	ताग व मेष्टा
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.

जिल्हा	एकूण
१. वर्धा	
२. देवळी	
३. तेल	
४. आर्वी	
५. आष्टी	
६. कोरजा	
७. हिंगणघाट	
८. तमुद्रपूर	

निरंक

टीप:- वर्धा जिल्ह्यात शेतकरी सेवा सहकारी संस्था नोंदणी झाल्या नाहीत करिता माहिती
निरंक समजण्यात यावी.

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, वर्धा.

जिल्ह्यातील आदिवासी सहकारी संस्था मार्फत दिलेली पिक कर्जे [३०-६-८७ ला संपणा-या कार्याकरिता]
जिल्हा- वर्धा [रुपये हजारात]

अ. क्र.	जिल्हा / तालुका	एकूण	अन्नधान्ये									
			गेहू	भात	ज्वार वर्गीय धान्य ज्वारी बाजरी मका	डाळी	इतर	कापूस	गळीताचे धान्य	ऊस	ताग व मेष्टा	इतर
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.
	जिल्हा एकूण	११३	—	—	२५	—	—	८८	—	—	—	—
१.	वर्धा											
२.	देवळी											
३.	सेलू											
४.	आर्वी	६७	—	—	१२	—	—	५५	—	—	—	—
५.	आडटी											
६.	कारंजा											
७.	हिंमणघाट											
८.	समुद्रपूर											

टीप :- जिल्ह्याआर्वी व कारंजा येथे प्रत्येकी एक अर्वा दोन संस्था आहेत.

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, वर्धा

जिल्हा व प्राथमिक पणन संस्थांचे कार्य [३०-६-८७ ला संपणा-या विकाशिरिता
जिल्हा-वर्धा [रुपये हजारात]

अ. क्र.	जिल्हा / तालुका	संस्थांची संख्या	सभासदांची संख्या	खोळते भांडवल	खारेदीची किंमत			विक्रीची किंमत			कृषी उत्पन्नाची विक्री		
					कृषी उत्पादन	शोतीच्या गरजेच्या वस्तू	उपभोग्य वस्तू	स्वतःच्या मालकीचे	अडत्या म्हणून	एकूण	[अडते व मालक म्हणून	भात व तांदूळ	गहू
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.
जिल्हा पणन संस्था					निरंक								
	एकूण प्राथमिक पणन संस्था	१२	८७७३	४६७३६	४५७१	२६२३५	१७७२२	३१८४०	२४००७	५५८४७	—	—	१३७०
१.	वर्धा	१	५०२	६१२५	६२५	३५१०	५०२५	४३१२	४१२५	८४३७	—	—	१२७
२.	देवळी	१	११२२	३५२२	२४८	२५२३	४०१६	७२२८	३१२७	१०३५५	—	—	४२२
३.	सेलू	३	५६४	६५२४	३४५	४२२६	३१०५	६५२४	५२२७	११७५१	—	—	७७
४.	आर्वी	३	१२३८	११२२८	४८२	११२५	३०२५	३२१०	३२१५	६४२५	—	—	१२६
५.	आष्टी	१	७१५	३४१५	२२२	२६७६	८२६	२८२	२११०	२३२२	—	—	२६२
६.	कारंजा	१	२३५	२७२६	५२६	८२२	१२०१	३०२०	३१३४	६१५४	—	—	२३१
७.	हिंगणघाट	१	१०२७	६५२५	१०१०	५२२१	२३५	१५२७	१५१०	३०३७	—	—	१२५
८.	समुद्रपूर	१	३२८६	६६६४	३२२	६१२५	२२६	५७३७	१५५२	७२२६	—	—	—

पुढे चालू .....

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	कापूस	गळीताचे धान्ये	डाळी	इतर	एकूण	शोतीला आवश्यक वस्तूची विक्री अडते च मालक म्हणून					उपभोग्य वस्तूची एकूण विक्री
							खाते	बियाणे	कृषी अवजारे	इतर	एकूण	
१.	२.	१५.	१६.	१७.	१८.	१९.	२०.	२१.	२२.	२३.	२४.	२५.
जिल्हा पणान संस्था						नि रं क						
	एकूण प्राथमीक पणान संस्था	१८७६२	४५१	—	—	२०५२०	२८०६८	६६७३	२२८	१०१११	४५७८०	१६४३०
१.	वर्धा	—	—	—	—	१२७	२१२४	५२७	१२५	१२२८	४००३	३३२८
२.	देवळी	१०२२७	—	—	—	१०६४२	२८२७	६२२	२१	२१२६	५६७३	३२५०
३.	सेलू	२००२	—	—	—	२०७२	५१२८	१२२४	५५	१५२१	७२२८	१२२७
४.	आर्वी	—	४११	—	—	५३७	७४२६	१०८६	१२२	२११०	१०७५१	७८२
५.	आष्टी	३३२५	—	—	—	३५८७	१००१	१८२	२०५	२२६	१६१४	२२६
६.	कारंजा	३२१५	४०	—	—	३४८६	१५८४	१२५	४७	३१२	२१४५	५२३
७.	हिंगणघाट	—	—	—	—	१२५	३७२२	१४२७	१२४	१२२७	६५७७	४६७२
८.	समुद्रपूर	—	—	—	—	—	४२४२	१४०४	८२	१३५४	७०८२	१७१५

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, वर्धा.

जिल्ह्यातील बिगर शोती सहकारी पत संस्थांचे काय ३०-६-८७ ला संपणा-या व्षाकरिता
जिल्हा- वर्धा [रुपये हजारात]

अ. क्र.	प्रकार	संख्या	सभासद	भाग भांडवल [रुपये]	राखीव व इतर निधी [रुपये]	ठेवी [रुपये]	खोबते भांडवल [रुपये]	कर्जे			
								अगीम [रु]	वसूल इतलिले [रु]	येणे [रु]	थकीत [रु]
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.

प्राथमीक सहकारी बँका

१. नागरी बँक ५ १२२५५ ४८१४ २१७३ ४७२८२ १०७८२३ ८०५३६ ७१७७३ ४६७४० ७२३३

२. कर्मचारी पत पेठी व इतर इतर बिगर शोती _____ नि रं क _____

१. नागरी बँक _____ नि रं क _____

२. कर्मचारी पतपेठी ७१ ८७२५ २६८० २३४ १६७१ २०१२५ २४१६३ १८६६७ १६५३० ३७६

३. इतर [नागरी पतपेठी] _____ नि रं क _____

टीप :- रकाना ११ मधील बेरीज कर्जे जास्त प्रमाणात वसूल झाल्यामुळे रकाना न. २ व १० मधील आकड्यापेक्षा कमी आहे.

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, वर्धा.

जिल्ह्यातील उत्पादक आस्थापना व सामाजिक सेवा सहकारी संस्थांची
आकडेवारी ३०-६-८१ ला संपणा-या वर्षाकरिता
जिल्हा- वर्धा [रुपये हजारात]

अ. क्र. :	संस्थेचा प्रकार	संख्या	सभासद	भाग भांडवल [रुपये]	राखीव व इतर निधी [रुपये]	खोळते भांडवल [रुपये]
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.
१. उत्पादक आस्थापना						
१]	साखर कारखाने	१	३३२०	४६७२५	१०२	२५५०६
२]	इतर कृषी प्रक्रीया संस्था	१७	८९९४	३३१६	७०७०	२०३१५
३]	विणाकर संस्था	१३	१९८०	१२०६	३४५	१९७९
४]	सुत गीरणी	२	५४४५	७००१८	२५७३	७०८६८
५]	इतर औद्योगिक सहकारी संस्था	४७	४३०३	१५७३	४३०	४११९
६]	दुधा उत्पादक संस्था संघटना	२४५	१०८८८	७६०	२७९५	८२९०
७]	मत्स्यव्यवसाय सहकारी संस्था	२३	१६४६	१३५	२७	२७७
८]	सहकारी शोतीसंस्था	१	११	१	—	६६
९]	उपसिंचन सहकारी संस्था	१	१३	१२	—	१२
१०]	जंगल कामगार सहकारी संस्था	१६	१४५५	२८	७९९	६१२१०
११]	इतर	—	—	—	—	—
सामाजिक सेवा						
१]	ग्राहक भांडार	५८	१२६६७	५५७	५४३	२५५२
२]	गुडनिर्माण सहकारी संस्था	१४९	५३२९	७८०	५१५	१६२८१
३]	कामगार कंत्राट सहकारी संस्था	६८	३६३६	३३५	२८९	३४१०
४]	इतर	—	—	—	—	—

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, वर्धा.

जिल्ह्यातील उत्पादक आस्थापना व सामाजिक सेवा सहकारी संस्था
यांनी केलेले कार्य ३०-६-१९८७ ला संपणा-या वर्गाकरिता .
जिल्हा-वर्धा.

अ. क्र. :	सहकारी संस्थांचे प्रकार;	बाब	परिमाण	साध्य
१.	२.	३.	४.	५.
१.	साखार कारखाने	१] उतांचे मळीत अ] उतांचे वजन ब] मुल्य २] साखारेचे उत्पन्न अ] साखारेचे वजन ब] मुल्य	००० टन लाखा रु ००० टन लाखा रु -//-	— — — — —
२.	प्राथमिक विणकर संस्था	१] चालू हातमाग २] खारेदी ३] उत्पादन ४] विक्री	संख्या रु. लाखात -//- -//-	१८५ १४.७७ २३.९४ २५.८६
३.	सुत-गिरणी	१] धागेत्यांची संख्या २] तयार झालेला धागा	संख्या टन [हजारात]	— —
४.	इतर औद्योगिक संस्था	१] खारेदी २] उत्पादन ३] विक्री	रु. लाखात -//- -//-	२.६१ ३.६१ ३.४५
५.	दुग्धा उत्पादन सहकारी संस्था / तळाटना	१] खारेदी २] विक्री	रु. लाखात -//-	९४७.२१ ९५६.१०
६.	मच्छीमार [प्राथमिक व मध्यवर्ती]	१] पकडलेले मासे [मुल्य] २] विक्री मुल्य	रु. लाखात -//-	५.४४ ६.५४
७.	कृषी	१] कसलेली जमीन २] उत्पन्न	हेक्टर रु. लाखात	३२ २४
८.	उपसा सिंचन संस्था	१] ओलीताखाली असलेली जमीन	हेक्टर	—
९.	जंगल कामगार	१] दिलेल्या कुपांची संख्या २] गोळा केलेले वन उत्पादनाचे मुल्य	संख्या रु. लाखात	३४ २३४.८६
१०.	वाजक ग्राहक भांडार	१] खारेदी २] विक्री	रु. लाखात -//-	१.८६ २.४२

तक्ता क्रमांक ६.९ [पुढे चालू]

- १०० -

१.	२.	३.	४.	५.
११.	प्राथमीक ग्राहक भांडार	१] खरेदी २] विक्री	रु. लाखात -//-	८८.४७ २५.०२
१२.	गृह निर्माण संस्था	चालू वधार्त बांधलेल्या घरांची/ गाळ्यांची संख्या	संख्या	१४०
१३.	कामगार कंत्राट संख्या	१] वधार्त केलेल्या कामाची संख्या २] केलेल्या कामांचे मुल्य ३] दिलेली मजूरी	संख्या रु. लाखात -//-	२४ १३०.१० ५२.६१.

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, वधार्त.

नियंत्रित बाजार पेटेची तालुकावार माहिती ३०-६-८७ या अखेर संपणा-या कार्याकरिता
जिल्हा-वर्धा [परिमाण घनामध्ये]
मुल्य हजार रुपये]

वार्षिक आवक

अ. क्र.	बाजार पेटेचे नाव	तालुका	बाजार पेटेचा प्रकार	१ भात		२ तांदूळ		३ गहू		४ ज्वारी		५ बाजरी		६ कापूस		७ तूर	
				परिणाम	मुल्य	परिणाम	मुल्य	परिणाम	मुल्य	परिणाम	मुल्य	परिणाम	मुल्य	परिणाम	मुल्य	परिणाम	मुल्य
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.	१५.	१६.	१७.	१८.
१.	वर्धा	वर्धा	कृषी उत्पन्न बाजार समिती	—	—	—	—	६५१	१५१५	१४६३	२१३२	१	२	१५२५७	८१३४४	२२०२	१३०१७
२.	पुलगाव	देवळी	—//—	—	—	—	—	१६	३७	५०८	७१२	२	१५	१०७३७	५६८४३	७०२	५०२०
३.	सिंदी	सेलू	—//—	—	—	—	—	५	१०	७	१०	—	—	२२८४	४२८१०	४	२२५
४.	आर्वी	आर्वी	—//—	—	—	—	—	१४	३७	१४२	१२२	—	—	२४३७	५३८०१	८०२	४६२२
५.	आष्टी	आष्टी	—//—	—	—	—	—	—	—	७६	२३	—	—	३५७०	२२२७४	—	—
६.	कारंजा	कारंजा	—//—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
७.	हिंगणघाट	हिंगणघाट	—//—	—	—	—	—	२६५	५८६	२६७	२०८५	—	—	१२१६५	१०१५१७	३०७२	२२२२७
८.		समुद्रपूर	—//—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
जिल्हा एकूण								२५१	२१८५	३१६३	५२२४	१०	१७	६७४५०	३६५५८२	६८१०	४५१८८

पुढे चालू .....

वार्षिक आवक

अ. क्र.	बाजार पठेचे नाव	तालुका	बाजार पठेचा प्रकार	८ सुंग		९. मोट		१० चना		११ उडीद		१२ कुलथा		१३ तुवर दाळ	
				परिणाम	मुल्य	परिणाम	मुल्य	परिणाम	मुल्य	परिणाम	मुल्य	परिणाम	मुल्य	परिणाम	मुल्य
१.	२.	३.	४.	१९.	२०.	२१.	२२.	२३.	२४.	२५.	२६.	२७.	२८.	२९.	३०.
१.	वर्धा	वर्धा	कृषी उत्पन्न बाजार समिती	२	१०	—	—	३१४	१०८४	१	२	—	—	—	—
२.	पुलगाव	देवळी	—//—	१०	४२	—	—	३५	११७	—	—	—	—	—	—
३.	सिंदी	सेलू	—//—	—	—	—	—	१	३	—	—	—	—	—	—
४.	आर्वी	आर्वी	—//—	४	१५	—	—	११	४०	—	—	—	—	—	—
५.	आष्टी	आष्टी	—//—	३	१३	—	—	—	—	४	१८	—	—	—	—
६.	का रंजा	का रंजा	—//—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
७.	हिंगणघाट	हिंगणघाट	—//—	१६	२४	५	२५	२९६	१५३६	१०	३४	—	—	७	४५
८.		समुद्रपूर	—//—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
जिल्हा एकूण				३५	१७४	५	२५	६५७	२७८०	१५	५४	—	—	७	४५

पुढे चालू .....

वार्षिक आवक

अ. क्र.	बाजार पठेचे नाव	तालुका	बाजार पठेचा प्रकार	१४ जवस		१५ मुग अल्ली		१६ तिळ		१७ सोयाबीन		एकूण	
				परिणाम	मुल्य	परिणाम	मुल्य	परिणाम	मुल्य	परिणाम	मुल्य	परिणाम	मुल्य
१.	२.	३.	४.	३१.	३२.	३३.	३४.	३५.	३६.	३७.	३८.	३९.	४०.
१.	वर्धा	वर्धा	कृषी उत्पन्न बाजार समिती	१	९	८९	६८९	८	७९०	१	२	१९९९७	१००५९६
२.	पुलगाव	देवळी	—//—	—	—	११	६२	७	६५	—	—	१२०४२	६३९८३
३.	सिंदी	सेलू	—//—	—	—	—	—	—	—	—	—	९३०१	५००५८
४.	आर्वी	आर्वी	—//—	—	—	१	३	—	—	१	३	१०४१९	५८७२०
५.	आष्टी	आष्टी	—//—	—	—	७१	३६४	१	५	—	—	३७२५	२२७६७
६.	कारंजा	कारंजा	—//—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
७.	हिंगणाघाट	हिंगणाघाट	—//—	४७०	२९९९	१	३	१२१३	२०१६४	—	—	२५७०१	१५२३७५
८.	समुद्रपूर	समुद्रपूर	—//—	—	—	—	—	—	—	२०७	१०६०	—	—
जिल्हा एकूण				४७१	३००८	१७३	११२१	१२२९	२१०३४	२०९	१०६५	८११८५	४४७४९९

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, वर्धा.

तक्ता क्रमांक ६.११

नोंदणी केलेले सावकार व त्यांनी दिलेली कर्जे
३०-६-८७ अखेर

जिल्हा- वर्धा [रमये हजारात]

अ. क्र.	जिल्हा / तालुका	सावकारांची संख्या	व्यापाभ्यांना दिलेली कर्जे	व्यापा-या व्यतीरिक्त दिलेली कर्जे	एकूण
१.	२.	३.	४.	५.	६.
	जिल्हा बेरीज तालुका	८०	५६७	१३५७५	१४१४२
१.	वर्धा	२८	—	९४८३	९४८३
२.	देवळी	१६	—	१२५३	१२५३
३.	सेलू	१२	१७	१३२९	१३४६
४.	आर्वी	६	८२	९७	१७९
५.	आ...	—	—	—	—
६.	कारंजा	२	—	१६	१६
७.	हिंगणघाट	१३	४६८	१३२७	१७९५
८.	समुद्रपूर	३	—	७०	७०

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, वर्धा.

सार्वजनिक व अर्धसहाय्यीत संस्थांमार्फत उपलब्ध असलेल्या वैद्यकीय सुविधांची तालुकावार माहिती

वर्ष - १९८६.

जिल्हा - वर्धा.

जिल्हा / तालुका	संख्या							खाटांची संख्या			उपचार केलेले आंतर रूग्ण [प्रत्यक्ष]			उपचार केलेले बाह्य रूग्ण [संख्या हजारात]		
	रूग्णा- लये	दवा- खानी	पुसती- गृहे	पाथामि- के आरोग्य केद	डॉक्टर	वैद्य	परिचा- रिका	एकूण	स्त्रिया	मुले	पुरुषा	स्त्रिया	मुले	पुरुषा	स्त्रिया	मुले
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.	१५.	१६.	१७.
जिल्हा एकूण	१४	४४	२२	२५	२८०	१५	४६०	१४३१	६८४	४८२	२०३०६	२३४५६	१२७९०	३५९	३११	२९२
१. वर्धा	६	३	५	५	१८१	४	२५०	१०९०	४८२	३४३	१८४२६	२०१४२	१०९४२	१५३	१३७	१०२
२. देवळी	२	६	४	४	१९	२	३५	५४	३४	२०	१७०	४४६	१९७	४०	३९	४२
३. सेलू	१	४	४	३	९	२	२९	४७	३१	१६	४०	२८९	१८५	२६	२२	२०
४. आर्वी	२	६	२	३	१५	२	३४	७८	४८	३०	५०४	५४८	२९६	३१	२८	२५
५. आष्टी	—	७	१	२	९	१	१९	१६	१२	४	३०	२७	४०	११	१०	१५
६. कारंजा	१	६	२	२	१०	२	३३	२०	१६	४	१५१	१४०	१७५	१२	११	१३
७. हिंगणघाट	२	५	२	३	२६	—	४०	१००	४१	५९	९४०	१७८९	७८०	७५	५४	६०
८. समुद्रपूर	—	७	२	३	११	२	३०	२६	२०	६	४५	७५	१७५	११	१०	१५

आधार :- १] जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद, वर्धा.
२] जिल्हा शाल्यचिकीत्सक, वर्धा.

नोंदणी केलेल्या जन्म व मृत्युंची संख्या १९८६ या वर्गाकरिता
जिल्हा- वर्धा.

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	एकूण गामीण नागरी	नोंदलेल्या जन्मांची संख्या			नोंदलेल्या मृत्युंची संख्या			बालमृत्युची संख्या		
			पुरुषा	स्त्रिया	एकूण	पुरुषा	स्त्रिया	एकूण	पुरुषा	स्त्रिया	एकूण
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.
	जिल्हा	एकूण	१०५८१	९५७८	२०१५९	३३०६	२५८४	५७९०	३७८	२९५	६७३
		गामीण	६५२१	६०१२	१२५३३	२३३६	१८९३	४२२९	२८५	२२९	५१४
		नागरी	४०६०	३५६६	७६२६	८७०	६९१	१५६१	९३	६६	१५९
	तालुका										
१.	वर्धा	एकूण	३१६२	२८१२	५९७४	९१२	७७५	१६८७	७०	५७	१२७
		गामीण	१४१६	१३०७	२७२३	४३३	३३५	७६८	३९	२६	६५
		नागरी	१७४६	१५०५	३२५१	४७९	४४०	९१९	३१	३१	६२
२.	देवळी	एकूण	१४११	१४२४	२८३५	४१७	३१०	७२७	५४	३४	८८
		गामीण	६५५	६७१	१३२६	२४२	२०४	४४६	२२	२३	४५
		नागरी	७५६	७५३	१५०९	१७५	१०६	२८१	३२	११	४३
३.	सेलू	एकूण	६०९	५५२	११६१	२४७	१८९	४३६	२४	१३	३७
		गामीण	६०९	५५२	११६१	२४७	१८९	४३६	२४	१३	३७
		नागरी	—	—	—	—	—	—	—	—	—
४.	आर्वी	एकूण	१२९५	११३२	२४२७	४१०	३१४	७२४	५२	४१	९३
		गामीण	८९०	७८२	१६७२	३२३	२६८	५९१	४८	३८	८६
		नागरी	४०५	३५०	७५५	८७	४६	१३३	४	३	७
५.	आष्टी	एकूण	४६८	४१२	८८०	१७८	१४७	३२५	१९	१५	३४
		गामीण	४६८	४१२	८८०	१७८	१४७	३२५	१९	१५	३४
		नागरी	—	—	—	—	—	—	—	—	—

पुढे चालू ....

तक्ता क्रमांक ७.२ [पुढे चालू]

१०४

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	
६.	कारंजा	एकूण गामिणी नागरी	७२३ ७२३ —	७०२ ७०२ —	१४२५ १४२५ —	२६० २६० —	२१५ २१५ —	४७५ ४७५ —	७२३७ ७२३७ —	७०३२ ७०३२ —	१४२६२ १४२६२ —	२६० २६० —
७.	हिंगणघाट	एकूण गामिणी नागरी	२१५५ १००२ ११५३	१८२६ ८६८ ९५८	३९८१ १८७० २१११	४९२ ३६३ १२९	४०३ ३०४ ९९	८९५ ६६७ २२८	३१५५७९ १००२५३ २१५३२६	३१२९६५ ८८४४ २१२९	३९८१४ १८७०७ २१११५	४९२ ३६३ १२९
८.	समुद्रपूर	एकूण गामिणी नागरी	७५८ ७५८ —	७१८ ७१८ —	१४७६ १४७६ —	२९० २९० —	२३१ २३१ —	५२१ ५२१ —	७५८४३ ७५८४३ —	७१८३८ ७१८३८ —	१४७८१ १४७८१ —	२९० २९० —

आधार :- संचालक , आरोग्य सेवा संचालनालय, पुणे .

विविध कारणांनुसार मृत्युंची संख्या [१९८६ या वर्षाकरिता]

जिल्हा - वर्धा.

अ. क्र.	वर्ष	दिवताप	पटकी	देवी	क्षय	न्युमोनिया	अंमाशा	दुदय	विषाम	कर्क	स्वसन	आत्म	अपघात	इतर	सकण	
							अतिमार	विकार	ज्वर	रोग	क्रिये	हत्या	रहदारी	इतर	कारणे	
							व गस्त्रो				संबंधी		वाहतकी	अपघात	मृत्यू	
											रोग		चे अपघात			
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.	१५.	१६.	१७.
१.	१९८६	-	१	-	१०९	२८	८९	१९२	३२	७१	३३७	८५	४७	२५०	४५४९	५७९०

आधार :- आरोग्य सेवा संचालनालय, पुणे.

माताबाल संगोपन कार्यक्रमांतर्गत लस टोचणी -वर्ष १९८६ - ८७
जिल्हा- वर्धा.

अ. क्र.	जिल्हा / तालुका	ग्रामीण / नागरी एकूण	त्रिगुणी लस [तीसरा डोडा] [डी पी टी]	पोलीओ	बीसीजी	गोवर	द्विगुणी [डि. टी]	विषामज्वर	धानुवर्त लस		
									१० वर्ष	१६ वर्ष	गुरोदर स्त्रिया
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.
१. वर्धा	जिल्हा एकूण	ग्रामीण	२२२७१	१९७१९	२४२२७	२०११	३३७९३	२५४६७	१९७२०	१३६९२	१९८४४
		नागरी	८४३५	७७९७	८५३८	१४४	८९२७	५७०४	७१६३	५९१९	७५६३
		एकूण	३०७०६	२७५१६	३२७६५	२१५५	४२७२०	३११७१	२६८८३	१९६११	२७४०७
		ग्रामीण	३०५७	२७५४	३३६७	११०८	५४५२	३५३५	२९७४	१९३३	३०५१
		नागरी	४०४७	४०२६	४३५३	१४४	४००२	१२६२	३६३८	२६५६	४२८३
		एकूण	७१०४	६७८०	७७२०	१२५२	९४५४	४७९७	६६१२	४५८९	७३३४
२. देवळी	ग्रामीण	२१७७	१९२३	२४०३	४२७	३१०६	२५७६	२३६४	१४३९	१९५९	
	नागरी	१७७८	१२८२	१४७२	—	१६५०	११५८	११४३	१०३८	८७३	
	एकूण	३९५५	३२०५	३८७५	४२७	४७५६	३७३४	३५०७	२४७७	२८३२	
३. सेलू	ग्रामीण	२८४५	२५७३	३०७५	४७६	३५३४	२९४३	१९६१	१६०१	२४५२	
	नागरी	१२५	१२५	२०४	—	१७२	३४५	१२६	३२५	२६८	
	एकूण	२९७०	२६९८	३२७९	४७६	३७०६	३२८८	२०८७	१९२६	२७२०	
४. आर्वी	ग्रामीण	३३२९	३०९१	३९५४	—	७०३४	५०१३	३६५०	२७७२	२६८८	
	नागरी	१०८४	९५५	८८२	—	९१०	८८५	३२०	२९१	७२७	
	एकूण	४४१३	४०४६	४८३६	—	७९४४	५८९८	३९७०	३०६३	३४१५	

तक्ता क्रमांक ७.४ [मुटे चालू]

- ११० -

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.
५.	आष्टी	ग्रामीण	२०२३	२००६	२६१५	—	३३०८	२८८९	१८९५	१२९०	१७४३
		नागरी	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		एकूण	२०२३	२००६	२६१५	—	३३०८	२८८९	१८९५	१२९०	१७४३
६.	कारंजा	ग्रामीण	१११८	१६८९	२०९९	—	३१३५	१९१५	२२३७	१४७०	२३६९
		नागरी	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		एकूण	२११८	१६८९	२०९९	—	३१३५	१९१५	२२३७	१४७०	२३६९
७.	टिंगणघाट	ग्रामीण	३१४१	३०९१	३३१९	—	४११२	३४१७	२३३८	१५०८	२९०८
		नागरी	१४०१	१४०९	१६२७	—	२१९३	२०५४	१९३६	१६०९	१४१२
		एकूण	४५४२	४५००	४९४६	—	६३०५	५४७१	४२७४	३११७	४३२०
८.	समुद्रपूर	ग्रामीण	३५८१	२५९२	३३९५	—	४११२	३१७९	२३०१	१६७९	२६७४
		नागरी	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		एकूण	३५८१	२५९२	३३९५	—	४११२	३१७९	२३०१	१६७९	२६७४

आधार :- जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद, वार्धा.

जिल्ह्यातील कुटूंब नियोजन केंद्रांची संख्या [३१-३-८६] रोजीची
जिल्हा-वर्धा

अ. क्र.	जिल्हा / तालुका	एकूण ग्रामीण नागरी	३१ मार्च रोजी असलेल्या केंद्रांची संख्या	निर्बाजीकरण केलेल्यांची संख्या			ल्प पध्दती अथि. यु. सी. डी] [संख्या]	जननक्षाम जोडण्याची संख्या
				पुरुषा नसबंदी	स्त्रियांची नसबंदी	एकूण		
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.
	जिल्हा एकूण	एकूण ग्रामीण नागरी	३३ २४ ९	१२६६ १५०८ ४५८	६०१४ ३५२६ २४१८	७२८० ५१०४ २८७६	७२४३ ५४२३ १८२०	५६८६१ ३५२७८ २०८८३
<u>तालुका</u>								
१.	वर्धा	एकूण ग्रामीण नागरी	७ ४ ३	२८७ २९ १८८	१७६२ ४०१ १३६८	२०५६ ५०० १५५६	१७७७ २२५ ८५२	१०२६० ४७६० ६२००
२.	देवळी	एकूण ग्रामीण नागरी	६ ४ २	२६२ १५४ १०८	७६६ ४२७ ३३९	१०२८ ५८१ ४४७	८२५ ५१८ ३७७	२२२८ ३२१० ६०८८
३.	सेलू	एकूण ग्रामीण नागरी	४ ३ १	१८४ १७६ ८	५८७ ५१८ ६९	७७१ ६२४ ७७	७७५ ७५५ २०	५३४७ ४३१० १०३७
४.	आर्वी	एकूण ग्रामीण नागरी	४ ३ १	४१२ ३१५ २७	६०० ४९९ १०१	१०१२ ८१४ १२८	८३६ ६४६ १२०	७८२२ ४६५० ३२४२
५.	आष्टी	एकूण ग्रामीण नागरी	२ २	२१५ २१५	२२० २२०	५०५ ५०५	५६२ ५६२	३२५१ ३२५१

पुढे चालू ...

तक्ता क्रमांक ७.५ [पुढे चालू]

- ११२ -

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.
६.	कारंजा	स्कूण	२	१७०	३११	५६१	४५१	६०४६
		ग्रामीण नागरी	२	१७०	३११	५६१	४५१	६०४६
७.	हिंगणघाट	स्कूण	५	२१३	१०५२	१२७३	१२३३	८८५२
		ग्रामीण	३	१५६	५१८	६७४	८५२	४५५०
		नागरी	२	५७	५४१	५९८	३८१	४३०२
८.	समुद्रपूर	स्कूण	३	२२३	५५२	७७५	७१४	५२०१
		ग्रामीण	३	२२३	५५२	७७५	७१४	५२०१
		नागरी	—	—	—	—	—	—

आधार :- जिल्हा वैद्याकीय अधिकारी, जिल्हा परिषाद, वर्धा.

तक्ता क्रमांक ८.१

- ११३ -

१९८१ च्या जनगणनेनुसार तालुकावार साक्षरता
जिल्हा - वर्धा.

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	एकूण गांभीर्ण नागरी	साक्षरांची संख्या [हजारत]			साक्षरतेची टक्केवारी		
			पुरुषा	स्त्रिया	एकूण	पुरुषा	स्त्रिया	एकूण
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.
	जिल्हा	एकूण	२९०	१८३	४७३	६१.०२	४०.५३	५१.०४
		गांभीर्ण	२०२	१२०	३२२	५६.७५	३५.२७	४६.२६
		नागरी	८८	६३	१५१	७३.६४	५६.५७	६५.४०
	तालुका							
१.	वर्धा	एकूण	१३९	९१	२३०	६३.६५	४४.१५	५४.२०
		गांभीर्ण	८४	५१	१३५	५७.९३	३६.८३	४७.६५
		नागरी	५५	४०	९५	७५.०१	५९.०२	६७.३२
२.	आर्वी	एकूण	७६	४६	१२२	५९.२९	३८.०७	४८.९४
		गांभीर्ण	६५	३८	१०३	५७.६३	३६.०१	४७.०८
		नागरी	११	८	१९	७०.९५	५२.१३	६१.९५
३.	हिंगणघाट	एकूण	७५	४६	१२१	५८.२३	३६.९२	४७.८२
		गांभीर्ण	५३	३१	८४	५४.०२	३२.१७	४३.३१
		नागरी	२२	१५	३७	७१.७७	५२.७८	६२.२६

- टीप :- १] आकडे पूर्णांकित दिल्यामुळे वेरजा जुळणार नाहीत.
२] नवीन तालुकावार माहिती उपलब्ध नसल्यामुळे जुन्याच तालुक्याची माहिती देण्यात आलेली आहे.

आधार :- १९८१ जनगणना प्रकाशन [जिल्हा प्राथमिक जनगणना गोळावारा]

शैक्षणिक संस्था, शिक्षकांची व विद्यार्थ्यांची संख्या.
जिल्हा - वर्धा [१९८६-८७ या वर्षाकरिता]

अ. क्र.	शैक्षणिक संस्थेचा प्रकार	संस्थांची संख्या	शिक्षक		विद्यार्थी
			एकूण	प्रशिक्षित	
१.	२.	३.	४.	५.	६.
अ]	पूर्व प्राथमीक शाळा	९	३६ [३६]	३० [३०]	१६०१ [६८४]
ब]	प्राथमीक शाळा				
	१] एक शिक्षाकी शाळा	२६७	२६७ [१५]	२५८ [१४]	७५७० [३७६९]
	२] कनिष्ठ प्राथमिक शाळा	५१९	२०४१ [७५६]	१९५५ [७०९]	८१७२९ [३९७३०]
	३] उच्च प्राथमीक शाळा	१९६	१३७४ [३३४]	१३१३ [३००]	५१७६४ [२३८०६]
	एकूण १ / २ / ३	९८२	३६८२ [११०५]	३५२६ [१०२३]	१४१०६३ [६७३०५]
क]	माध्यमीक शाळा	१३५	१६६४ [४२०]	१४९५ [३७५]	५३००५ [२६४२५]
ड]	उच्च माध्यमीक शाळा	३९	१२१० [२११]	११६९ [२०८]	४३७९१ [१६७४२]
ई]	सामान्य शिक्षणाचे महा- विद्यालय [कलाशास्त्र वाणिज्य]	८	२९४ [४४]	— —	२२००७ [४०५९]
	एकूण	११७३	६८८६ [१८१६]	६२२० [१६३६]	२६१४६७ [११५२१५]

टीप :- रकाना ४ व ५ मधील कसांतील आकडे स्त्री - शिक्षकांची संख्या दर्शवितात व रकाना ६ मधील कसांतील आकडे मुलींची संख्या दर्शवितात.

आधार :- शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

पूर्व प्राथमीक, प्राथमीक, माध्यमीक व महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांची स्तर निहाय संख्या आणि मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांची वर्गवारी - वर्ष १९८६-८७.
जिल्हा - वर्धा.

अ. क्र.	शैक्षणिक स्तर	संस्थोतील विद्यार्थ्यांची संख्या										मागासवर्गीय विद्यार्थी [संख्या]	
		पूर्व प्राथमीक		प्राथमीक		माध्यमीक		सामान्य शिक्षणाची महाविद्यालय		एकूण		अनुसूचीत जाती	
		एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.
१.	पूर्व प्राथमीक	१६०१	६८४	३०१८	१३०१	३४९	१२३	—	—	४२६८	२१०८	४९७	२१४
२.	इयता १ ते ४	—	—	११२२०२	५७१३५	१०६४	३९६	—	—	१२०२६६	५७५३१	२२४६९	१०९१७
३.	इयता ५ ते ७	—	—	१८८४३	८८६९	४४४०२	२०६३	—	—	६३२४५	२९५०७	१२६४३	५९१५
४.	इयता ८ ते १०	—	—	—	—	४४७६४	१९४९५	—	—	४४७६४	१९४९५	९५९२	३९९५
५.	इयता ११ ते १२	—	—	—	—	६२१७	२५१५	५१५५	१६६९	११३७२	४१८४	२६४९	९२७
६.	उच्च माध्यमीक नंतर	—	—	—	—	—	—	६८५२	२३९०	६८५२	२३९०	१३१४	३६२
एकूण		१६०१	६८४	१४१०६३	६७३०५	२६७९६	४३१६७	१२००७	४०५९	२५१४६७	११५२१५	४९१६४	२२३३०

पुढे चालू .....

अ. क्र.	शैक्षणिक स्तर	मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांची संख्या					
		अनुसूचित जमाती		इतर मागासवर्गीय		एकूण मागासवर्गीय	
		एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली
१.	२.	१५.	१६.	१७.	१८.	१९.	२०.
१.	पूर्व प्राथमीक	४१७	१९४	२१२४	९३०	३०३८	१३३८
२.	इयता १ ते ४	२२४८४	१०६२१	६२८२५	३०८१४	१०७७०८	५२३५२
३.	इयता ५ ते ७	८२७१	३५५२	३४५१८	१६४८०	५५४३२	२५९४७
४.	इयता ८ ते १०	४०१८	१५५४	२८५३०	११११४	४२१४०	१६६६३
५.	इयता ११ ते १२	५८९	१७३	६४४४	२३८७	९६८२	३४८७
६.	उच्च माध्यमीक नंतर	२९९	७३	४२३८	१४७८	५८५१	१९१३
एकूण		३६०७८	१६१६७	१३८६७९	६३२०३	२२३९२१	१०१७००

आधार :- शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

इतर प्रकारच्या शैक्षणिक संस्था १९८६-८७ या वर्षाकरिता
जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	संस्थांचे प्रकार	संस्थांची संख्या	विद्यार्थ्यांची संख्या													
			मागास वर्गीय जाती		मागास वर्गीय जमाती		इतर मागास वर्गीय जाती		एकूण मागास वर्गीय जाती		बिगर मागास वर्गीय जाती		एकूण		एकूण शिक्षक	
			एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण शिक्षक	स्त्री शिक्षिका
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.	१५.	१६.	१७.
१.	शिक्षण विषयक पदवी महाविद्यालय	२	४६	१२	१३	४	२२८	७६	२८७	९२	७५	३६	३६२	१२८	२६	९
२.	विधी पदवी महाविद्यालये		निरंक													
३.	वैद्यकीय महाविद्यालये	१	४२	१५	४	१	६१	१९	१०७	३५	२६१	११०	३६८	१४५	८३	११
४.	आयुर्वेदिक महाविद्यालये		निरंक													
५.	अभियांत्रिकी महाविद्यालये	१	८	—	४	—	१५९	६	१७१	६	५३४	१०	७०५	१६	४२	२
६.	इतर															
	अ] तंत्रा निकेतन	२	उपलब्धा नाही													
	ब] आय. टी. आय	२	उपलब्धा नाही													
	क] डी. एड	९	१३०	५६	३१	९	४४०	१६५	६०१	२३०	१३४	५९	७३५	२८९	८४	२६
	ड] जी. टी. डी.		उपलब्धा नाही													

आधार :- शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

तक्ता क्रमांक ८.५

- ११८ -

आर्थिक-दृष्ट्या मागासलेल्या विद्यार्थ्यांना मिळणा-या शैक्षणिक सवलती [१९८६-८७]
जिल्हा- वर्धा .

जिल्हा	लाभधारकांची संख्या								प्रत्यक्षा खर्च रुपये हजारात
	माध्यमिक	कनिष्ठ	उच्चशिक्षण	अभियांत्रिकी	वैद्यकीय	इतर	इतर	एकूण	
		महाविद्यालये [११ वी व १२ वी]	[महाविद्यालयीन]			महाविद्यालये	संस्था		
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.
वर्धा	१६१२७८	११७२०	१३७१३	६००	५३५	४५०	५३४३	१२४४०९	६५००

आधार :- शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे .

प्राथमिक शिक्षणावरील खर्च - [१९८६-८७ वर्षाकरिता]
जिल्हा-वर्धा. [रुपये हजारात]

अ. क्र.	यंत्रणा	योजनेतर				योजना अंतर्गत				एकूण			
		आवर्ती	बांधाकाम अनुदाना- व्यतिरिक्त अनावर्ती खर्च	बांधाकाम	एकूण	आवर्ती	बांधाकाम अनुदाना- व्यतिरिक्त अनावर्ती खर्च	बांधाकाम	एकूण	आवर्ती	बांधाकाम अनुदाना- व्यतिरिक्त अनावर्ती खर्च	बांधाकाम	एकूण
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.
१.	जिल्हा परिषद	५९५६५	६०३	—	६०१६८	२०	१४८८	४००	१९०८	५९५८५	२०९१	४००	६२०७६
२.	नगरपरिषद	९१०८	—	—	९१०८	७	—	—	७	९११५	—	—	९११५
३.	कटक मंडळ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
४.	महानगरपालिका	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
५.	बांधाकामे अनुदाना व्यतिरिक्त इतर खर्च	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
एकूण खर्च		६८६७३	६०३	—	६९२७६	२७	१४८८	४००	१९१५	६८७००	२०९१	४००	७११९१

आधार :- १] शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे .

२] शिक्षण उपसंचालक, नागपूर विभाग, नागपूर .

जिल्ह्यातील व्यवसाय मार्गदर्शन [कनिष्ठ विद्यालये] व तांत्रिक
शाळा [सातवी ते बारावी]
जिल्हा- वर्धा.

अ. क्र. :	बाब	प्रमाण	वर्ष १९८६-८७
१. :	२.	३.	४.
१.	शाळांची संख्या	संख्या	१४
२.	पटावरील संख्या		
	अ] मुले	—"—	३८५९
	ब] मुली	—"—	२४४
	एकूण [अ + ब]	—"—	४१०३
३.	एकूण खर्च	रुपयात	४८९७४६७

आधार :- जिल्हा व्यवसायिक शिक्षण आणि प्रशिक्षण
अधिकारी, वर्धा.

तक्ता क्रमांक ८.८

जिल्ह्यातील प्रौढ शिक्षण केंद्रे १९८६-८७ वर्षाकरिता .
जिल्हा- वार्धा .

अ. क्र. :	जिल्हा / तालुका	: प्रौढ शिक्षण केंद्राची संख्या
१.	२.	३.
	जिल्हा एकूण	३६०
	<u>तालुका</u>	
१.	वार्धा	६०
२.	देवळी	६०
३.	सेलू	६०
४.	आर्वी	३०
५.	आष्टी	३०
६.	कारंजा	३०
७.	हिंगणघाट	३०
८.	समुद्रपूर	६०

आधार :- जिल्हा प्रौढ शिक्षण अधिकारी, वार्धा.

तक्ता क्रमांक ८.९

शिक्षाकारंकरिता प्रशिक्षण संस्था वर्षा २०-२-८५ अखेर
जिल्हा - वर्धा.

अ. क्र. :	बाब	परिमाण	माहिती
१.	२.	३.	४.
१.	<u>शिक्षणाकरिता प्रशिक्षण संस्थांची संख्या</u>	संख्या	
	अ] पदवीस्तर	-//-	२
	ब] पदवीपूर्व स्तर	-//-	११
	क] शाळास्तर	-//-	—
२.	<u>पटावरील संख्या</u>		
	अ] पदवीस्तर	-//-	३५२
	ब] पदवी पूर्व स्तर	-//-	८१४
	क] शाळास्तर	-//-	—
३.	<u>एकूण खर्च [१९८३-८४]</u>	रुपये	
	अ] पदवीस्तर	-//-	३८२२३८
	ब] पदवीपूर्वस्तर	-//-	५४९६७५
	क] शाळास्तर	-//-	—

आधार :- शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

तक्ता क्रमांक ९.१

रेल्वे मार्गाची लांबी
[३१ मार्च , १९८७ अखेर]
जिल्हा - वर्धा.

अ. क्र. :	रेल्वे मार्ग	लांबी किलोमीटर मध्ये
१.	२.	३.
१.	<u>ब्रॉड गेज</u>	
	१] स्केरी	—
	२] दुहेरी	१४०
	३] तिहेरी व अधिक	—
२.	मीटर गेज	—
३.	नॅरोगेज	३४
	एकूण रेल्वे मार्ग	१७४

आधार :- १] विभागीय, व्यवस्थापक , मध्यरेल्वे , नागपूर.

प्रकार व पृष्ठभाग यानुसार रस्त्यांची लांबी [३१ मार्च, १९८७ अखेर]

जिल्हा- वधाई [लांबी कि.मी.मध्ये]

अ. क्र. : वर्गीकरण		विगर नगर पालीका रस्ते			
		सार्वजनिक बांधकाम	जिल्हा परीषाद	एकूण	नगर पालीका हद्दीतील रस्ते
१.	२.	३.	४.	५	६
१. प्रकारानुसार					
१]	राष्ट्रीय महामार्ग	१०८.००	—	१०८.००	
२]	राज्य महामार्ग	३२४.००	—	३२४.००	
३]	प्रमुख जिल्हा रस्ते	३२४.०८	९४.९२	४१९.००	
४]	इतर जिल्हा रस्ते	१९५.००	१७६.००	३७१.००	
५]	डोड्यातील रस्ते [योजनेतर]	६९.५३	९४६.४७	१०१६.००	
६]	इतर [योजनेतर]	—	—	—	२०८.७०
एकूण		१०२०.६१	१२१७.३९	२२३८.००	२०८.७०
२. पृष्ठभागानुसार					
१]	टिमेंट कॉक्रीट	—	—	—	६.९३
२]	डाबरी	५०८.३९	२०.६१	५२९.००	६०.७१
३]	छाडीचा/पक्का रस्ता	५०९.०१	६४४.९९	११५४.००	१०१.४२
४]	इतर माल वापरून केलेले	३.२१	५५१.७९	५५५.००	३९.६४
५]	इतर	—	—	—	—
एकूण		१०२०.६१	१२१७.३९	२२३८.००	२०८.७०

आधार :- १] कार्यकारी अभियंता सार्वजनिक बांधकाम विभाग, वधाई.
२] कार्यकारी अभियंता, जिल्हा परीषाद, वधाई.
३] सर्व नगर पालीका, वधाई जिल्हा.

तक्ता क्रमांक ९.३

वापरात असलेली मोटार वाहनाची संख्या [३१ मार्च, १९८७,
या वर्षाअखेर]
जिल्हा-वर्धा:

अ. क्र.	बाबी	मोटार वाहनाची संख्या
		<u>३१-३-८७</u>
१.	२.	३.
१.	मोटार सायकली, स्कुटर्स इत्यादी	१०९३९
२.	मोटार / जिप्स	१३५७
३.	टॅक्सी कॅब्स	३५
४.	स्वयंचलीत रिक्शा	८६
५.	स्टेट कॅरेजस	
	१] डिझेलवर चालणा-या	१६१
	२] पेट्रोलवर चालणा-या	
६.	<u>माल मोटारी</u>	
	<u>अ] खाजगी वाहने</u>	
	१] डिझेलवर चालणा-या	७७
	२] पेट्रोलवर चालणा-या	१३
	<u>ब] सार्वजनिक वाहने</u>	
	१] डिझेलवर चालणा-या	५७५
	२] पेट्रोलवर चालणा-या	३९
७.	रुग्ण वाहिका	१३
८.	शाळेच्या बसेस	२
९.	खाजगी सेवा देणारी वाहणे [अनुदान]	१०
१०.	जोड वाहने [ट्रॅलर]	२६०
११.	टॅक्सी	२७७
१२.	इतर	३
	<u>एकूण</u>	<u>१३८३७</u>

आधार :- प्रादेशिक परिवहन अधिकारी, नागपूर.

महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन मंडळाची [प्रकाशी] वाहतूक आकडेवारी सन १९८६-८७ करिता

जिल्हा- वर्धा.

उपक्रमाचे नांव	वर्धा अखेरीस मार्गाची संख्या	मार्गाची स्कॅन् लीबी [कि.मी.]	मार्गाची सरासरी लीबी [कि.मी.]	वर्धातील अस्तीत्वात असलेल्या बसगाड्यांची संख्या	रस्त्यावर धावणाऱ्या बसगाड्यांची दैनिक सरासरी [संख्या]	प्रवाश्यांची दैनिक सरासरी [लाखात]	वाहतूकीमुळे वर्धात मिळालेले उत्पन्न [रु. हजार]	दर प्रवाश्यामागे मिळालेले सरासरी उत्पन्न [पैशांमध्ये]
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.
महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ, वर्धा विभाग, वर्धा	२४०	१२७५४	५३	१६९	१३७	०.७०	६८७३६	२६१

टीप :- स्तंभ ५ मधील माहिती सरासरी मध्ये दर्शविली आहे.

आधार :- विभागीय नियंत्रक, महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ, वर्धा.

महत्वाच्या रस्त्यांवरील वाहतूक गणना [१५-१२-८६ ते २२-१२-८६
या वर्षीकरिता
जिल्हा- वर्धा.]

अ. क्र.	गणना स्थानाचे ठिकाण		पुढे भागाचा प्रकार	रस्त्यांची रूंदी [मीटर]	जलदगती वाहने					मंदगती वाहने			सरासरी वाहनकार [दनामध्ये]	
	लांबी कि. मी	जवळपासचे खोडे/वाहेरे			मोटारी जिप्स व व्हॅन	बस गाड्या	माल मोटारी	मोटार सायकली व स्कूटर्स	स्कूण	जनावरा कडून आदली जाणारी	सायकली	इतर [रीक्शा]		स्कूण
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.	१५.
[१]	राष्ट्रीय महामार्ग													
१]	धुळे अदिलाबाद, नामपूर रोड राष्ट्रीय महामार्ग क्र. ६													
१]	९८/२०	तळेगाव	डांबरी	७.०१५	३८६	२१२	१७८४	३०९	२६९१	७१	२९८	४	३७३	२१६७८
	जिल्ह्यातील प्रति गणना स्थानकांची दैनिक सरासरी वाहन भार क्षमता													—
२]	बनारस-नागपूर- कॅफे कामोरीन राष्ट्रीय महामार्ग क्र. ७													
२]	५०/०	कोंढाळी	डांबरी	७.०१५	२८३	१२५	७६८	१३२	१३०८	१९	७६	११	१०६	९३३४
	जिल्ह्यातील प्रति गणना स्थानकांची दैनिक सरासरी वाहन भार क्षमता													—
[२]	राज्य महामार्ग													
१]	नागपूर-बोरी-अर्धापूर-तूळजापूर रोड राज्य महामार्ग क्र. ७ अ													
३]	६०/००	बोस्धारण	डांबरी	३.६६	५४८	१३०	५०७	७५०	१९३५	३९३	२०९३	—	२४८६	७३८६
	जिल्ह्यातील प्रति गणना स्थानकांची दैनिक सरासरी वाहन भार क्षमता													—

पुढे चालू .....

तक्ता क्रमांश २. ५ [पुढे चालू]

- १२८ -

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.	१५.
२] हिंगणघाट - पुलगाव -अमरावती-हरीसलधारणी राज्य सिमेपर्यन्त राज्य महामार्ग क्र. ७४														
४]	१३/६०	धाोतर	डांबरी	३. ६६	३१८	६८	६१६	३१७	१३१२	१५५	३४२	१०	५०७	७२२७
५]	३२/००	देवळी	डांबरी	३. ६६	१०१	३७	२०४	१७९	५२१	१६६	६७६	—	८४२	२५११
जिल्ह्यातील प्रति गणना स्थानकांची दैनिक सरासरी वाहनभार क्षमता												—	—	४२०४
३] पुलगाव-आर्वी-वस्ह राज्य सिमा मार्ग राज्य महामार्ग क्र. ८१														
६]	०/८००	पुलगाव शहर	डांबरी	३. ६६	माहिती उपलब्ध नाही									
७]	५८/८००	आष्टी	डांबरी	३. ६६	१५२	४५	३७४	३२४	२७२	४६५	१२४	३	५२२	४७५२
८]	७५/८००	हूर्गवाडा	खाडीचे	३. ६६	माहिती उपलब्ध नाही									
जिल्ह्यातील प्रति गणना स्थानकांची दैनिक सरासरी वाहनभार क्षमता												—	—	४७५२
४] आर्वी-वर्धा-वायगाव रोड राज्य महामार्ग क्र. ८२														
९]	३२/२००	वेडोना खोडा	डांबरी	३. ६६	३३२	८४	६९०	४४२	१५५५	६१४	१७७४	—	२३८८	७७३८
जिल्ह्यातील प्रतिगणना स्थानकांची दैनिक सरासरी वाहनभार क्षमता												—	—	७७३८
५] खारांगणा कोटांबी - सावरगाव राज्य सिमेपर्यन्त राज्य महामार्ग क्र. ८३														
१०]	०/०००	खारांगणा खोडा	डांबरी	३. ६६	२७	३१	२२२	१२६	४७६	१३२	२४७	—	३७२	२४३२
जिल्ह्यातील प्रति गणना स्थानकांची दैनिक सरासरी वाहनभार क्षमता												—	—	२४३२
६] जांब -चांदा-राजुरा-राज्य सिमेपर्यन्त - राज्य महामार्ग क्र. ८४														
११]	०/०००	जांब	डांबरी	५. ४२	५०५	१३२	१२०४	२५४	२१०२	२०४	२३८	६	४४८	१२५२५
जिल्ह्यातील प्रतिगणना स्थानकांची दैनिक सरासरी वाहनभार क्षमता												—	—	१२५२५

आधार :- संगणकीय अधिकारी [सांख्यिकी], सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई -३२.

पोस्ट , तारघारे व दूरध्वनीसेवा , रडियो व दुरदर्शन संघ यांची आकडेवारी १९८६-८७
या वर्षाकरिता
जिल्हा- वर्धा.

अ. क्र.	पोस्टांची संख्या	तारघारांची संख्या	पत्रापेट्यांची संख्या	पोस्टमनांची संख्या	दूरध्वनीची संख्या	पोस्टांची सुविधा असलेल्या गावांची संख्या	जातनाने गाटा केलेल्या दुरदर्शन संघांची संख्या
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.
१.	१८१	४३	८६६	२१८	२८२३	१६१	५२

- आधार :- १] अधीक्षक डाकघर वर्धा विभाग, वर्धा.
२] उपविभागीय अधिकाारी, "तारघारे " वर्धा.
३] विभागीय अभियंता ग्रामीण ध्वनीक्षोपन संचालनालय, विभागीय कार्यालय, नागपूर.

तक्ता क्रमांक १०.१

- १३० -

स्थानीक संस्थांचे उत्पन्न व खर्च १९८६ - ८७ या वर्षाकरिता

जिल्हा - वार्धा [रुपये लाखात]

ग्राम पंचायत				जिल्हा परिषद		नगर पालीका		
संख्या	समाविष्ट असलेल्या खोड्यांची संख्या	एकूण उत्पन्न	एकूण खर्च	एकूण उत्पन्न	एकूण खर्च	संख्या	एकूण उत्पन्न	एकूण खर्च
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.
४८५	१३७६	७४.७०	७३.९७	१४४५.९१	१२८६.९७	६	६१९.७१	६०९.९५

आधार :- जिल्हा सांख्यिकी कार्यालय, वार्धा.

तक्ता क्रमांक १०.२

- १३१ -

ग्रामपंचायतीचे उत्पन्न व खर्च [१९८६-८७ वर्षाकरिता]

जिल्हा- वर्धा

[रुपये हजारात]

अ. क्र.	पंचायत समिती	ग्रामपंचायती गट गाम-पंचायतीची संख्या	उत्पन्न							
			सहाय्यक अनुदाने		अंशादान	देणागी	कर	शुल्क	इतर	स्तंभा ४ ते १०
			शासकीय	इतर						
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.
	जिल्हा स्कोण पंचायत समिती	४८५	१७५२	४१	१९३९	११४३	२०४५	८	५४२	७४७०
१]	वर्धा	७०	१७९	५	३६७	२१८	३०६	—	१०८	११८३
२]	देवळी	६०	३००	६	१०९	१४०	४४७	—	४०	१०४२
३]	सेलू	६०	२६१	—	२४९	३०	२२३	—	१२५	८८८
४]	आर्वी	६५	२९५	३	३२७	१२४	१६०	—	९८	१००७
५]	आष्टी	३६	८२	३	७१	२६०	१९४	८	२४	६४२
६]	कारंजा	५४	१२८	२२	२०८	७८	२०७	—	५५	६९८
७]	हिंणघाट	७२	३२५	१	४०४	२१८	२८७	—	६३	१२९८
८]	समुद्रपूर	६८	१८२	१	२०४	७५	२२१	—	२९	७१२

प्रदे चाल .....

तक्ता क्रमांक १०.२ [पुढे चालू]

- १३२ -

अ. क्र.	पंचायत समिती	खर्च								
		आरोग्य सेवा	सार्वजनिक बांधाकाम	सामाजिक व नैतिक वृद्धी	प्रशासन	समाज कल्याण	पशुधानाचे सर्वर्धन	जमीन महसुलीची वसुली व देखाभाल	इतर	स्तंभा १२ ते १९
१.	२.	१२.	१३.	१४.	१५.	१६.	१७.	१८.	१९.	२०.
	जिल्हा एकूण पंचायत समिती	१३०१	२९९२	५०४	१९४०	४५८	१८३	—	१९	७३९७
१.	वर्धा	१५३	५८२	४३	२८२	९८	७	—	१	११६६
२.	देवळी	२२८	३४९	९६	१९९	५२	१५३	—	—	१०७७
३.	सेलू	१८७	२८३	४९	२६४	७९	५	—	१	८३८
४.	आर्ची	१०६	४१०	५४	२७५	६७	६	—	८	९२६
५.	आष्टी	१४३	३२१	३६	१५७	९७	५	—	९	७६८
६.	कारंजा	१२१	२५२	५४	२१४	४४	४	—	—	६८९
७.	हिंगणघाट	२२०	४८९	११३	३७१	—	—	—	—	११९३
८.	समुद्रपूर	१४३	३०६	५९	१७८	५१	३	—	—	७४०

आधार :- उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, वर्धा

तस्ता क्रमांक १०.३

जिल्हा परिषादेचे वाबवार उत्पन्न व खर्च-१९८६-८७
या वर्षाकरिता
जिल्हा - वर्धा [रुपये हजारात]

अ. क्र.	लेखा शिर्षक	प्रत्यक्षा १९८५-८६	सुधारीत १९८६-८७	अंदाजे १९८७-८८
१.	२.	३.	४.	५.
जमा				
६.	उत्पन्न			
	अ] स्थानीक उपकर व मुद्रांक शुल्कासह	३५८४	२८३४	१९६३
	ब] शिक्षण	४६	९४	१७९
	क] कृषी	२६	९४	३५
	ड] इमारत व दळणावळण	५१९	७६	४१
	ई] इतर	११९२	२५३	१६८
	सकूण	५३६७	३३५४	२३८६
७.	शासकीय अनुदाने			
	अ] सल्लूक अनुदाने	६९३५०	७७३८८	८०१२६
	ब] आस्थापना अनुदान	२०१५९	२११४५	२३१५१
	क] योजना अंतर्गत योजना साठी अनुदान	१०६५६	१३५०१	१४३१८
	ड] इतर	५८१५	५२९८	६३७०
	सकूण शासकीय अनुदाने	१०५९८०	११७३३२	१२४२६५
८.	कर्जे			
	अ] कर्जे व जग्गीम	४६२१	६४४८	५६५
	ब] टेवी व जग्गीम	-	-	५५४५
	क] वि-त प्रेजाणा	७१५८०	-	-
	सकूण	७६२०१	६४४८	६११०
९.	आंशगीची मालिक	१५२५४	१७४५७	२१४३८
	सकूण रकूण जमा	२०२७१२	१४४५२१	१५४१९२
खर्च				
१०.	अ] कृषी	६०८	८१२	९३८
	ब] सामान्य प्रशासन	१८६३४	२०७९३	२३७६२
	क] शिक्षण	५०९५७	६०२६७	५९८४८
	ड] वैद्याकीय	१२१४९	१३२२२	१७५४१
	ई] गावतुंबर्दान	२२६३	२४२१	४०७९
	फ] इमारती व दळणावळण	१०००३	७३३१	५८३३
	ग] समाज कल्याण	२३७५	२६४६	३१९०

मुटे घालू ....

तक्ता क्रमांक १०.३ [पुढे चालू]

द] सिंचन	६०७२	५४३०	५५३५
म] इतर	४१८८	६५३१	७४१७
एकूण अ ते मं	१०७९१०	१२०१५३	१२८१४३
कर्जे			
अ] कर्जे व अग्रिम	७२५	१९३	५३६
ब] ठेवी व अग्रिम	५०८१	८३५१	५९०६
क] वि-त प्रेषान	७१५८०	-	-
ड] इतर	-	-	-
एकूण	७७३८६	८५४४	६४४२
अखोरची शिाल्लक	१७४५७	१५८९४	१९६१४
सकंदर [एकूण खार्च अधिक अखोरची शिाल्लक]	२०२७९२	१४४५९१	१५४१९९

आधार :- मुख्य लेखा व वि-त अधिकारी जिल्हा परिषाद, वर्धा.

तक्ता क्रमांक १०.४

नगरपालीकेचे उत्पन्न व खर्च [१९८६-८७ वर्षाकरिता]

जिल्हा- वर्धा [रुपये हजारत]

अ. क्र. : नगरपालीकेचे नांव		उत्पन्न								
		अनुदानो, वर्गणी		नगरपालीकेचे दर व कर				नगरपालीकेच्या	इतर	एकूण
		शासकीय	इतर	जकात	घारे व जमीनी यावरील कर	इतर कर	एकूण	मालम-तेपासून शिळालेला एकूण महसूल		उत्पन्न
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.
	एकूण बेरीज	२३४८०	१०००	१६२५२	३२१२	२८१६	२२२८७	१४४६	१३७५८	६१९७१
१.	वर्धा	९२११	२००	७४५६	१७४५	५३०	९७३१	५४२	९१३८	२८८२९
२.	देवळी	१२८५	—	३९५	७५	१३६	६०६	४०५	२०४	२५००
३.	पुलगाव	३२१२	—	१८२१	५२०	८२९	३२४०	२९	५८३	७०६४
४.	सिंदी	१३११	—	४७३	१६०	—	६३३	९४	५१	२०८९
५.	आर्वी	३६३२	—	१७५०	४०	५०१	२२९१	१७३	३६८	६४७१
६.	हिंगणघाट	४८२३	८००	४३६४	६०२	८२०	५७८६	१९६	३४१४	१५०१८

पुढे चालू .....

अ. क्र. नगरपालीकेचे नांव		खर्च							
		सामान्य प्रशासन	कर वसुलीचा खर्च	सार्वजनिक सुरक्षा	सार्वजनिक आरोग्य व सोयी	सार्वजनिक बांधकाम	शिक्षण	इतर	एकूण खर्च
१.	२.	१३.	१३.	१४.	१५.	१६.	१७.	१८.	१९.
	एकूण वेरीज	३४३२	५२२७	१९८९	१७३६४	९१०१	१०३९५	१३४८७	६०९९५
१.	वर्धा	८२८	२९३६	२३१	७१८६	५९८९	३३९७	७४०९	२८६७६
२.	देवळी	२१२	२३१	१२८	५८८	५५३	४२१	४२३	२५५६
३.	पुलगाव	१०६५	१३२	१८३	३०४५	४९	१४९९	९०२	६८७५
४.	सिंदी	२२७	२८१	७५	४९०	२६५	७२२	७७	२१३७
५.	आर्वी	६४२	६८०	२१४	१३४८	१५३	१८७८	११८०	६०९५
६.	हिंगणाघाट	४५८	९६७	४५८	४७०७	२०९२	२४७८	३४९६	१४६५६

आधार :- जिल्ह्यातील सर्व नगरपालिका

महानगर पालिका/नगरपरिषद क्षेत्रातील इमारतींची वापरानुसार संख्या व त्यापैकी निवासेतर उपयोग असणा-या इमारती अगर त्यांच्या भागामध्ये चालणारे उद्योग/व्यवसायासंबंधी माहिती जिल्हा:- वर्धा.

अ. क्र.	तपशील	नगरपरिषद					
		वर्धा	देवळी	सिंदी	पुलगाव	आर्वी	हिंगणघाट
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.
इमारतीच्या वापरानुसार संख्या							
१]	निवासी	८४५४	१५४२	१३५२	३७६९	३९४६	६२६६
२]	निवासेतर	११८४	३००	२२९	५२०	१३२०	९९६
३]	मिश्र	९५९	१४९	११६	४३६	३७५	३२३
४]	एकूण	१०,५९७	१९९९	१०९७	४७२५	५६४१	७५९५
निवासे-तर इमारतीमध्ये चालणारे महत्वाचे उद्योग व्यवसाय							
१]	पिठाची गिरणी	७१	१३	७	२८	२८	४०
२]	बेकरी	१०	२	—	१	५	३
३]	बर्फाचा कारखाना	१	—	—	—	३	—
४]	शिावन काम	१३९	३३	२७	६४	७७	३९
५]	घांण्डे तयार करणे	—	—	—	—	—	—
६]	बुरड काम	—	१	१	१	—	—
७]	पिटींग प्रेस, बुक वाईडिंग	—	—	—	—	—	—
८]	हीरोक्स मॅटर टायपींग करणे	३५	३	१	८	५	१२
९]	सावन व धुलाई पावडर कारखाना	४	—	—	—	—	—
१०]	टाईल्स, सिमेंट किंवा दगडी जाती बनविणे	२	—	—	—	—	—
१०]	लेथ काम	१	—	—	—	४	—

तक्ता क्रमांक १०.५ [पुढे चालू]

- १३८ -

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.
११]	सोनार काम	४४	४	३	६	१४	२७
१२]	गॅस विक्री	१	—	—	—	—	—
१३]	डेअरी	१७	१	—	१२	२४	२
१४]	पानपट्टी दुकान	४६	६	—	१५	३४	२२
१५]	धान्य व किराणा दुकान	३२६	५७	५५	१७७	१९४	२६०
१६]	दाख्ये दुकान	४	—	१	१	१	२
१७]	फळे व भाजीपाला दुकान	५	—	१	१	७४	१४
१८]	कापड दुकान	८६	१०	१२	३७	७४	७३
१९]	जनरल स्टोअर्स [कॅलटरी दुकान]	२७	—	—	११	४०	१२
२०]	औषाधी दुकान	३५	३	६	३	८	१५
२१]	पेट्रोल पंप	६	—	—	—	१	२
२२]	पुले व हार तसेच इतर सामान विक्री	२	—	—	—	—	—
२३]	मोटर व मोटर सयकल विक्री	१	—	—	—	—	—
२४]	हॉटेल व लॉज	१११	२५	२०	४८	८१	७९
२५]	वसतीगृहे	—	१	—	१	१	—
२६]	गोदाम	३८	१	१०	२६	२८	२२
२७]	गायकली व गॅसबत्या भाड्याने देणे	६५	—	—	१	—	—
२८]	वैद्याकीय सेवा	२२	—	—	—	५	१
२९]	गुरांचा दवाखाना	—	१	—	—	—	—
३०]	दवाखाना	७८	८	१३	२९	२६	४०

पुढे चालू .....

तक्ता क्रमांक १०.५ [पुढे चालू]

- १३२ -

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.
३१]	सिनेमा व नाट्य गृहे वगैरे	७	—	—	३	४	१
३२]	वाचनालय, व्यायाम शाळा इतर खोळाची केंद्रे [बॅडपार्टी वगैरे]	१४	२	२	३	८	२०
३३]	फोटो स्टुडियो	७	३	—	५	३	३
३४]	सलून	५७	६	६	३१	३५	३०
३५]	लांड्री	४१	४	२	१८	१४	२१
३६]	इलेक्ट्रीसीयन	—	—	—	—	—	—
एकूण		१३०३	१८४	१६६	५३०	७८६	७४०

आधार :- अर्था व सांख्यिकी तंत्रालय, मुंबई .

विविध विकास शिष्टांखालील झालेला योजना अंतर्गत खर्च १९८६-८७ या वर्षाकरिता
जिल्हा- वर्धा [रुपये हजारात]

अ. क्र.	विकास शिष्टा	१९८६ -८७		
		राज्यक्षेत्र	स्थानीक क्षेत्र	एकूण
१.	२.	३.	४.	५.
१.	कृषी विज्ञायक कार्यक्रम	२९६५	२०६४	५०२९
२.	सहकार	१९३	—	१९३
३.	सिंचन व उर्जा	२५९३	१११४१	१३७३४
४.	उद्योग व खाणकाम	११६६	—	११६६
५.	वाहतूक व दळणवळण	६९८३	१२००	८१८३
६.	सामाजिक व सामुहिक सेवा	२६२८०	१४४९७	४०७७७
७.	संकीर्ण	१६३७७	—	१६३७७
एकूण सर्व कार्यक्रम		५६५५७	२८९०२	८५४५९

टिप :- कृषी विज्ञायक कार्यक्रमातील उपशिष्टा दुसरीकडे घेतल्यामुळे ८५-८६ च्या तुलनेत खर्च कमी आहे.

आधाश :- जिल्हा नियोजन अधिकारी, वर्धा.

तक्ता क्रमांक ११.२

योजना खालील महत्वाची शैतीक साध्ये सन १९८६-८७ करिता
जिल्हा- वर्धा.

अ. क्र.	विकास शाल उपशिष्ट	बाब	परिमाण	शैतीक साध्य
१.	२.	३.	४.	५.
१.	कृषी कार्यक्रम	१] कार्यरत तालुका बिज गुणन क्षेत्र	संख्या	८
		२] उंदीर संहार मोहीम	हेक्टर	१०००
		३] लिज माशी मोहीम	—//—	३६२४
		४] सोईल अप्लीकेशन	—//—	—
		५] तेल-बियाच्या पिकांची प्रात्यक्षिक आखाणी करणे	—//—	—
		६] उपसा सिंचन योजना	संख्या	—
		७] फवारणीकरीता अनुदान	—//—	—
		८] सामुहिक विहीरी बांधणे	—//—	—
		९] नविन विहीरीचे बांधकाम	—//—	५०
		१०] अल्प व अत्यल्प शेतक-यांना बियाने मिनीकीट वाटप	—//—	२२५४४
		११] अल्प व अत्यल्प शेतक-यांना खेत मिनीकीट वाटप	—//—	२९५०
		१२] जिबाणू सर्वेक्षणे	संख्या	१३१५०
		१३] ज्वारीवरिल चिकटा	हेक्टर	१००
		१४] सुधारित शेतकी औजारे व साधने विकत घेण्यासाठी अर्ध- सहाय्य	लाभार्थी	३०८
२.	लघू सिंचन	१५] नवीन विहीरीकरीता अर्धसहाय्य	संख्या	—
		१६] पंपसेट बसविण्याकरिता अर्धसहाय्य	—//—	१६
		१७] राज्यस्तरावर लघू सिंचनाची बांधकामे हाती घेणे	—//—	—
		१८] स्थानिक क्षेत्रात लघू सिंचनाची बांधकामे हाती घेणे	संख्या	—
३.	मृदव-जलसंधारण	१९] मृद संधारण बांधकालणे व उतारावरील समतोल घालणे ईत्यादी उपायाव्दारे जमीनीचा विकास करणे.	हेक्टर	—
		२०] अपूर्ण कामे पूर्ण करणे	—//—	—
		२१] देखाभाल करणे	—//—	—
		२२] मृद संधाराकरिता वृक्षारोपन	—//—	—

पुढे चालू ....

तक्ता क्रमांक ११-२ [पुढे चालू]

१.	२.	३.	४.	५.
४.	आयाकट विकास करणे	२३] आयाकटद्वारा जमीनीचा विकास अ] सपाटीकरण हेक्टर ८८ ब] नालीकरण —//— ६७९ क] पाटचारी —//— ५८४		
५.	पशुसंवर्धन	२४] चरणी व प्रात्यक्षिक क्षेत्रां संख्या — २५] कोबंडयाच्या खारेहीसाठी कर्ज देणे —//— — २६] पशुवैद्याकीय केंद्राचा दर्जा वाढविणे —//— — २७] शेतकऱ्यांना प्रशिक्षण देणे संख्या ११६ २८] नर कोंबडे वाटणे —//— — २९] धारण प्रात्यक्षिके —//— २३०		
६.	दुग्धाव्यवसाय विकास	३०] दुधाचे वाटप लिटर ३६४६ प्रत्येक दिवशी ३१] दुग्धा उत्पादनासाठी दुग्धा व्यवसाय विकास सहकारी संख्या ३१ संघटना/दुग्धा व्यवसाय विकास संस्था/संघ/महासंघ ह्यांना व्यवसाय स्थापनेसाठी अर्धा-सहाय्य		
७.	वने	३२] वृक्षा रोपन हेक्टर — ३३] श्रमीकाकरिता शोड बांधणे संख्या — ३४] कुपन [फेन्सींग] हेक्टर — ३५] निरीक्षण रस्ते कि. मी. १.८ ३६] अस्तीत्वात असलेल्या रस्त्यांची सुधारणा —//— — ३७] इरेक्सान ऑफ चोक वारीअर्स ची उभारणी संख्या — ३८] लागवड पूर्व कामे हेक्टर ३६३ ३९] मानसून पूर्व कामे —//— — ४०] रपटे संख्या ५		
८.	मत्स्यव्यवसाय	४१] मत्स्यबिज उत्पादने क्षेत्राची स्थापना/विकास —//— — ४२] मत्स्यबिज निर्माण संख्या ३६.६३ लाखात —//— — ४३] कार्ब माशांच्या साठा —//— — ४४] मासे पकडणे मे. टन ४३० ४५] नायलोण सुताचा पूरवठा किलो १६५ ४६] मच्छीमार तज्ञांना कर्ज वाटप संख्या — ४७] मच्छीमार सहकारी संस्थांना संख्या १ भाग भाडवलाकरिता योगदान ४८] मच्छीमार सहकारी संस्थांना संख्या ६ व्यवस्थापकीय सहाय्य		
९.	पठान कोठार व वखारी	४९] कृषी उत्पन्न बाजार समीतीच्या विकासाकरिता अनुदान संख्या —		
१०.	सहकार व सामुहिक विकास सहकार	५०] कृषी उत्पादक सहकारी संस्थेचा विकासाकरिता कापूस वाटणी व बांधणी करिता भाग भाडवलाचा रूपात योगदान संख्या ४ ५१] उपभोक्ता सहकारी संस्थांना व्यवस्थापकीय अर्धा सहाय्य — —		

तक्ता क्रमांक ११.२ [पुढे चालू]

१.	२.	३.	४.	५.
		५२]	कामगार कंत्राटसंस्थान / अर्थसहाय्य	संख्या ४
		५३]	शेतकी सहकारी संस्थान / व्यवस्थापकीय अर्थसहाय्य	---//--- —
		५४]	गटपातळीवरील ग्रामीण कारागी- रांच्या बहुउद्देशीय सहकारी संस्थान अर्थसहाय्य	---//--- २
२]	सामुहिक विकास	५५]	सामुहिक विकास प्रकल्प	संख्या ८
		५६]	ग्रामीण विकास कार्यक्रम मलपात्र छारेदी	---//--- ८०
३]	उद्योग व छाणाकाम	५७]	औद्योगिक सहकारी संस्थाना सहाय्य	---//--- ३
		५८]	वस्त्रा व्यवसाय उद्योगाचा विकास	लाभार्थी —
		५९]	हातमाग उद्योगाचा विकास	संख्या ७८
		६०]	रस्. सं. आय. नियमांखाली लघु- उद्योग, अर्थसहाय्य	---//--- १६
११.	विद्युत् व जलविकास	६१]	चालू मध्यम सिंचन प्रकल्प अ] सिंचन प्रकल्प ब] विद्युत् प्रकल्प	संख्या — ३ — —
		६२]	खोड्याचे विद्युतीकरण	संख्या ---//--- ३
		६३]	बसविलेले पंप	---//--- ३२३
१२.	रस्ते	६४]	नवीन रस्ते बांधाणी	कि. मी. —
		६५]	अ] रस्त्याचे डांबरीकरण ब] मातीकाम	---//--- २ ---//--- —
		६६]	मो-या व पुल बांधाणे	संख्या — ३
१३.	सामुहिक सेवा	६७]	प्राथमिक शिक्षणाच्या विकासा- करिता जि. प. दांना शिक्षकाच्या नुमणांसाठी अनुदान	संख्या —
१]	सामान्य शिक्षण	६८]	प्राथमिक शिक्षणाकरिता नगर परिषदांना अनुदान	---//--- —
		६९]	प्राथमिक शाळांच्या इमारतीसाठी जिल्हा परिषदांना अनुदान	संख्या —
		७०]	११ ते १४ वयोगटातील मुलांसाठी आकृतीबघा बाह्य शिक्षण कार्यक्रम	संख्या —
		७१]	माध्यमिक शाळांना ५ ते ७ वर्ग जोडणे	---//--- —
		७२]	बालवाड्यांना साहित्य पुरविणे	---//--- ४
		७३]	अशासकीय माध्यमिक शाळांचा विकास विस्तार व नवीन शाळा उघाडणे	---//--- —
		७४]	अशासकीय माध्यमिक शाळांतल्यादा वर्ग उघाडणे	---//--- —
		७५]	माध्यमिक शाळांच्या इमारती बांधण्याकरिता स्वच्छापूर्वक काम करणा-या संस्थाला कर्ज पुरवठा	---//--- —

१.	२.	३.	४.	५.
		७६] विदर्भातील बहुउद्देशीय उच्च माध्यमीक शाळांच्या कर्मचा-यांचा संख्येत वाढ	--//--	--
		७७] उच्चस्तर माध्यमीक शिक्षणाच्या विकासाक निष्ठ महाविद्यालयात अतिरीक्त वर्ग]	संख्या	३३
		७८] शाळा समितीची स्थापना	--//--	--
		७९] माध्यमीक शाळा अतिरीक्त शिक्षयवृत्त्या	--//--	--
		८०] प्राथमिक शिक्षणाची कार्यक्रम गुणव-ता वाढविण्याकरिता योजना	--//--	--
		८१] एन. सी. ई. आर. टी. पाठ्य क्रमाच्या अमलवजावणीसाठी शिक्षकांचे परीक्षण	--//--	--
		८२] प्राथमिक शिक्षकाकरिता कर्जे शिक्षयवृ-त्ती	--//--	--
		८३] कामाचे अनुभावावलून शिक्षकांना प्रशिक्षण	--//--	--
		८४] प्रौढांना साक्षार करणे	--//--	--
		८५] आर्थिकदृष्ट्या मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक सवलती	--//--	--
		८६] प्राथमिक शिक्षकांच्यामुलांना शैक्षणिक सवलत	--//--	--
		८७] अशासकीय विद्यालयात परिक्षण अनुदान	--//--	--
		८८] आर्ट, सायन्स, वाणिज्य महाविद्या-लयीन विद्यार्थ्यांना शिक्षयवृ-त्ती	--//--	--
		८९] शाळा व महाविद्यालयांचा विस्तार	--//--	--
		<u>शैक्षणिक सवलती</u>		
		९०] प्राथमिक शिक्षकांच्या मुलांना मोफत शिक्षण	--//--	--
		९१] क्रिडागणाचा विकास	--//--	१
		९२] क्रिडा उत्सव केंद्र	--//--	--
२]	सार्वजनिक आरोग्य	९३] कार्यरत प्राथमीक आरोग्य केंद्रे	--//--	२३
		९४] कार्यरत उपकेंद्रे	--//--	१११
३]	स्वच्छता व पाणीपूरवठा	९५] शासकीय पाणी पुरवठा योजना प्रगती पथावर	--//--	--
		९६] न. व. पाणी पुरवठा योजना	--//--	--
		९७] ग्रामीण पाणी पुरवठा योजना [राज्यस्तरीय]	संख्या	११
		९८] ग्रामीण पाणी पुरवठा योजना [स्थानीक]	--//--	--
		९९] पिण्याचा पाण्याच्याविहीरीची दुरुस्ती	--//--	--
		१००] नवीन पाण्याच्या विहीरी बांधणे	--//--	--

तस्मात् प्रमाण ११.११ (देवानू)

१.	२.	३.	४.	५.
		१०१] दूध नलीका संस्थापने	तंड्या	३१६
		१०२] ज्यो. शत. डॉ. २. का. उदकरीज विहीरी धानगावे जव	—//—	—
७] गृहनिर्माण		१०३] आर्थिकदृष्ट्या नागातर्गिया अंतर्गत धारें बांधणे	—//—	—
		१०४] कृषी उपजिन्न सुवाद्यातील योजने अंतर्गत धारें बांधणे	—//—	—
		१०५] ग्रामीण गृह निर्माण योजने अंतर्गत खोड्यात धारें बांधणे	—//—	—
		१०६] झांभड्यावर छत बांधणे	—//—	—
		१०७] ग्रामीण क्षेत्रातील ग्रामीण नफुलीकरिता धारें बांधणे तलाठी जमा देणे व झांभड्या बांधणे	—//—	१२०
		१०८] खोड्यातील गाव गणांच्या विनात	—//—	५०
५] नागातर्गिय चे कल्याण		१०९] नागातर्गिय विद्याध्याना निदेशा नुसार व नविना सुलभ देणे	—//—	११२५
		११०] नाथवनीक शास्त्र शिक्षणाचा नागातर्गिय विद्याध्याना निषेधदृष्ट्या देणे	तंड्या	७५६
		१११] नाथवनीक शास्त्र प्रसिद्धीकर निषेधदृष्ट्या देणे [विमुक्त जाती व भाट्या जाती]	—//—	२५
		११२] नागातर्गिय वक्तीगृहांना ताबुडि अनुदान	—//—	—
		११३] अध्यापीठ प्रसिद्धात संस्थोतील नागातर्गिय विद्याध्यानाच्या वेतन देणे	तंड्या	—
		११४] नागातर्गियांना वििम विहीरी बांधण्याकरिता खर्च देणे व वक्त	—//—	—
		११५] ग्रामीण उद्योगाकरिता खर्च देणे तंतु	—//—	—
		११६] नागातर्गियांना प्रसिद्धात व ताबुडि व नविना सुलभ देणे वििम तहाय देणे	—//—	—
		११७] अनुसूचित जातीकरिता संतंघ व्हावणे	—//—	उ. ना.
६] तनाम कल्याण		११८] नवारागेमध्ये वृत्तवतन	—//—	—
		११९] शाररीक दृष्ट्या अंमताची आर्थिक मदत	—//—	—
		१२०] शाररीक दृष्ट्या अंमताची अतुल्य शाररीक तंतुतील आय. डॉ. आय धारणीवर प्रसिद्धात	—//—	—
७] ग्रम जागि ग्रमीकांचे कल्याण		१२१] आय. टी. आय नधीन प्रसिद्धा- नाथवनीक प्रसिद्धात	तंड्या	—
८] इतर कार्यक्रम		१२२] ताबुडीक रेडीयो तंतु वक्तवणे	—//—	—
		१२३] ग्रमीकांची उपस्थिती	लाखात	—

आधार :- जिल्हा नियोजन अधिकारी, धर्गा.

रोजगार हमी योजना, वर्ष १९८६-८७
जिल्हा- वर्धा [रुपये हजारात]

अ. क्र.	जिल्हा	कामाचा प्रकार	नियोजित कामाची संख्या	मजूर केलेल्या कामाची संख्या	सुरु केलेल्या कामाची संख्या	पूर्ण केलेल्या कामाची संख्या	मधोच बंद केलेल्या कामाची संख्या	कामासाठी केलेली तरतूद [हजार रु.]	कामावर झालेला रकून [हजार रु.]	रोजगार निर्माती मनुष्य दिवस [लाखात]
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.
१.	वर्धा जिल्हा	सिंचन	१०८	८३	४६	२२	१५	तरतूद करण्यात येत नाही	१८७१	१.४०
२.		सुदसंधारण व भूविकास	३३१	१७६	६४	३०	८२	मजूर उपस्थिती	३५०	०.२०
३.		वन विभाग	९१	५	५	—	—	च्या आधारे पत मर्यादा	१७९०	१.४२
४.		रस्त्यांची कामे	१५३	७२	४९	१५	८	मागण्यात येते	४१६४	३.४०
एकूण			६८३	३३६	१६४	६७	१०५		८१७५	६.४२

टीप :- तालुकावार माहिती उपलब्ध नाही.

आधार :- जिल्हाधिकारी कार्यालय [रो.ह. यो.], वर्धा.

तक्ता क्रमांक ११.४

रोजगार हमी योजनेखाली घेतलेली कामे, त्यावरील रोजगार व खर्च
सन १९८६-८७ वर्षाकरिता .

जिल्हा - वर्धा.

अ. क्र.	महीना	खर्च रु. लाखात		मनुष्य दिवस	रोजगार हमी योजनेखालील कामाची संख्या
		प्रत्यक्षा	संचित		
१.	२.	३.	४.	५.	६.
१.	एप्रिल, ८६	३.०७	३.०७	२७०००	९९
२.	मे, ८६	७.०७	१०.१४	५४०००	१०१
३.	जून, ८६	८.१४	१८.२८	६७०००	९३
४.	जुलै, ८६	७.२७	२५.५५	५५०००	७५
५.	ऑगस्ट	६.३२	३१.८७	५७०००	७४
६.	सप्टेंबर, ८६	६.२७	३८.१४	४४०००	८२
७.	ऑक्टोबर, ८६	५.८०	४३.९४	४३०००	९१
८.	नोव्हेंबर, ८६	६.५२	५०.४६	४६०००	७५
९.	डिसेंबर, ८६	५.८३	५६.२९	४८०००	८८
१०.	जानेवारी, ८७	५.८३	६२.१२	४७०००	९३
११.	फेब्रुवारी, ८७	५.९६	६८.०८	४९०००	६८
१२.	मार्च, ८७	१३.६७	८१.७५	१०५०००	११७

आधार :- जिल्हाधिकारी, वर्धा.

पिण्याच्या पाण्याच्या सोयी व टंचाई संबंधी केलेल्या उपाय योजना
वर्षा १९८६-८७
जिल्हा- वर्धा.

अ. क्र.	तालुका	एकूण वस्तीच्या गावांची संख्या १९८१ च्या जनगणनेनुसार	गावातील वाड्या/वस्त्याची संख्या	बारा महिणे पुरेशी पाणी उपलब्ध असलेल्या गावांची संख्या		पिण्याच्या पाण्याची टंचाई असलेली गावे व त्यासाठी केलेली उपाय योजना			टंचाईने पुरवठा होणा-या बैलगाड्याने पुरवठा होणा-या		
				गावांची संख्या	त्यातील वाड्या/वस्त्या संख्या	गावांची संख्या	गावातील वाड्या वस्त्याची संख्या	टोंकरची संख्या	गावांची संख्या	त्यातील वाड्या वस्त्याची संख्या	बैलगाडीची संख्या
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.
१.	वर्धा	१०४	—	८९	—	५	—	२	—	—	—
२.	देवळी	९२	—	८५	—	४	—	२	—	—	—
३.	सेलू	१३५	—	११९	—	७	—	२	—	—	—
४.	आर्वी	१३२	—	१२०	—	६	—	२	—	—	—
५.	आष्टी	८१	—	६४	—	११	—	६	—	—	—
६.	कारंजा	९८	—	७७	—	२१	—	११	—	—	—
७.	हिंगणघाट	१२४	—	११४	—	१०	—	३	—	—	—
८.	समुद्रपूर	१६६	—	१५२	—	७	—	२	—	—	—
जिल्हा एकूण		९३२	—	८२०	—	७१	—	३०	—	—	—

अ. क्र.	तालुका	इतर साधनांनी पूरवठा होणा-या		
		गावांची संख्या	गावातील वाड्या वस्त्यांची संख्या	साधन
१.	२.	१३.	१४.	१५.
१.	वर्धा	१०	—	नळ योजना
२.	देवळी	३	—	नळ योजना
३.	सेलू	२	—	विहीरी खोदने
४.	आर्वी	६	—	नळ योजना
५.	आष्टी	६	—	विहीरी खोल करणे
६.	कारंजा	—	—	—
७.	हिंगणघाट	—	—	—
८.	समुद्रपूर	७	—	विहीरी खोदने
जिल्हा एकूण		४१	—	—

टीप :- वाड्या वस्त्यांची संख्या उपलब्ध नसल्यामुळे देण्यात आली नाही.

आधार :- वर्धा जिल्ह्यातील सर्व पंचायत समीत्या व तहसील कार्यालये .

सुधारीत व अधिक उत्पादन देणारी पिकांची जाती व त्या खोलीत उत्पन्नारे
'क्षेत्र' १९८६-८७ ची वळीकरणे.
जिल्हा:- वार्धा.

अ. क्र.	तालुका	उत्पन्न क्षेत्र	अधिक उत्पादन देणारी पिके		संकरित पिके		सुधारीत पिके	
			पिकाचे नांव	क्षेत्र [हेक्टर]	पिकाचे नांव	क्षेत्र [हेक्टर]	पिकाचे नांव	क्षेत्र [हेक्टर]
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.
१.	वार्धा	६०३६०	भात-गहू	५५२०	ज्वार व कापूस	२५८०५	ज्वार, इतर	२८१९५
२.	देवळी	५२७५०	—	३२२०	—	२१४७५	तृण धान्य	२३७७५
३.	तेलू	४९९४०	—	७१९५	—	२४५००	खारीप रबी तूर मूग, उडीद	१८२४५
४.	आर्वी	५७३१०	—	३३१०	—	२७९००	हरभारा, भुईमुग	२५८४०
५.	आष्टी	३४०४७	—	१३६०	—	११२००	सोयाबीन	२१४८७
६.	कारंजा	४३०००	—	२२००	—	१९७०५	सुयफल जवत तेल	२१०९५
७.	हिंगणघाट	७८७००	—	८१००	—	३२०४५	करडी खारीप रबी गळीत पिके	३६४४०
८.	समुद्रपूर	८६९३९	—	१०८८०	—	३६६५०	—	३९४०९
	एकूण	४६३०४६	—	४१७८५	—	१९९२८०	—	२१४४८६

टीप :- पिकाचे नांव तालुकावार वेगवेगळे उपलब्ध नाही.

आधार:- कृषी विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद, वार्धा.

तक्ता क्रमांक ११.७

- १५१ -

जिल्ह्यातील रासायनिक खाताचे वाटप १९८६-८७ या वर्षाकरिता .
जिल्हा- वर्धा.

अ. क्र.	तालुका	रासायनिक खाताचे वाटप [मै. टनात]	रकूण	शेरा
१.	२.	नियमित संस्था कडून	खाजगी संस्था कडून	६.
१.	वर्धा	१२७८	५५४२	६८२०
२.	देवळी	१०१४	३१३६	४१५०
३.	सेलू	१६२२	५१३८	६७६०
४.	आर्वी	१७४३	४४३७	६१८०
५.	आष्टी	४४९	१४०१	१८५०
६.	कारंजा	१२६	२०४६	२१७२
७.	हिंगणघाट	१४४१	८८१९	१०२६०
८.	समुद्रपूर	१२६२	३७७८	५०४०
रकूण		८९३५	३४२९७	४३२३२

आधार :- कृषी विकास अधिकारी , जिल्हा परीषद , वर्धा.

तक्ता क्रमांक १३८

जिल्ह्यातील साखार कारखाने १९८६-८७ या वर्षाकरिता

जिल्हा- वधाई.

अ. क्र.	तालुका	साखार कारखान्याचे नांव	सहकारी खाजगी	दररोजची गळीत क्षमता [म. टन]	प्रत्यक्षा झालेले गाळप [म. टन]	साखारेचे उत्पादन म. टन	इतर उत्पादन नांव	उत्पादन
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.
१.	वधाई	महात्मा सहकारी साखार कारखाना मया. जामनी जि. -वधाई.	सहकारी	१२५०	२००	—	—	—
२.	देवळी	—	—	—	—	—	—	—
३.	सेलू	—	—	—	—	—	—	—
४.	आर्वी	—	—	—	—	—	—	—
५.	आष्टी	—	—	—	—	—	—	—
६.	कारंजा	—	—	—	—	—	—	—
७.	हिंगणघाट	—	—	—	—	—	—	—
८.	समुद्रपूर	—	—	—	—	—	—	—
जिल्हा एकूण		—	—	१२५०	२००	—	—	—

टीप :- वरील कारखान्याची सन १९८६-८७ मध्ये गळीतास सुखात झाली असून त्याबाबत पहिला चांचणी हंगामच घेण्यांत आला ; त्यामुळे स्तंभ ७ ते ९ मध्ये माहिती देण्यात आलेली नाही.

तक्ता क्रमांक ११.२

दुग्धा संस्थाची तालुकावार माहिती वर्ष १९८६-८७
जिल्हा- वार्धा.

अ. क्र.	जिल्हा / तालुका	दुग्धा संस्थांची संख्या	सभासदांची संख्या	गोळा केलेले एकूण दुग्धा ००० लिटर	सरासरी प्रतिदिन [हजार हेक्टर]	श्रीतगृहाची संख्या	श्रीतगृहाची क्षमता [हजार लिटर]
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.
	जिल्हा एकूण	२४५	१०८८८	११५१७	३१	३	१७
१.	वार्धा	५९	२१३६	२२६५	६	२	५
२.	देवळी	१८	१०७९	११५०	३	—	—
३.	सेलू	३३	२१४३	१५९०	४	—	—
४.	आर्वी	६४	२४३६	४३८०	१२	१	१२
५.	आष्टी	१	९७	३३	—	—	—
६.	कारंजा	३९	१६४५	१७५२	५	—	—
७.	हिंगणघांट	१५	६९८	३१०	१	—	—
८.	समुद्रपूर	१६	६५४	३७	—	—	—

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, वार्धा.

तक्ता क्रमांक ११.१०

अवर्षाणि प्रवण कार्यक्रमांची प्रगती दर्शाविणारा तक्ता [वर्षा-१९८६-८७]

जिल्हा - वर्धा

जिल्ह्यातील या कार्यक्रमांतर्गत

[१] केंद्र पुरस्कृत —

निवडलेल्या तालुक्यांची संख्या

[२] राज्य पुरस्कृत <

एकूण <

अ. क्र.	विकास शिर्ष	उपलब्ध झालेली आर्थिक तरतूद [रु. लाखात]	झालेला खर्च [रु. लाखात]	खर्चाची टक्केवारी	भौतिक साध्याचा तपशील	लक्ष्य	साध्य	साध्याची टक्केवारी			
१.	२.	३.	४.	५.	बाब	परिणाम	६.	७.	८.	९.	१०.
१.	पुरग्रस्त गावातील अल्प व अत्यल्प भूधार- कांना मोफत बियाणे/ खाते वाटप योजना	५.३४	५.३४	१०० ०/०	गहू व हरभारा बियाणे युरीया	क्विटल मे. टन	—	१५३.०२ ३१५.६२ ८१.१३८	— — —		
२.	पुरग्रस्तांची जमीन खारडून, गेल्याबद्दल आर्थिक तहाय्य	०.२५	०.२५	१०० ०/०	—	रुपये	२५९२८	२५९२८	१०० ०/०		

टीप :- जिल्हा ग्रामीण यंत्राणेकडे कुठलीच योजना नव्हती .

आधार :- जिल्हा कृषी विकास अधिकारी, वर्धा .

एकात्मिक आदीवासी विकास कार्यक्रमाची प्रगती , त्यावरील तरतूद व खर्च १९८६-८७
जिल्हा- वर्धा कार्यक्रमाखाली असणा-या १] तालुक्याची संख्या - २ माडा
याजने
२] गावाची संख्या - ४० खालील
३] एकूण लोकसंख्या [१९८१ च्या
जनगणनेप्रमाणे लोकसंख्या १२५५८
४] अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या ६५८५

अ. क्र.	विकास शिर्षक	१९८६-८७		खर्चाची तरतूदीशी टक्केवारी
		तरतूद	खर्च	
१.	२.	३.	४.	५.
अ. १]	वृद्धांची व सलग्न सेवा			
२]	ग्रामीण विकास			
३]	पाटबंधारे व पुरनियंत्राण			
४]	विद्युत विकास			
५]	उद्योग व खानकाम			
६]	वाहतूक व दळणवळण			
७]	शिक्षण क्रीडा कला व संस्कृती			
१०]	आरोग्य सेवा			
११]	पाणी पुरवठा, गृह निर्माण व नगर विकास			
१२]	माहिती व प्रसिध्दी			
१३]	मागास वर्ग कल्याण			
१४]	कामगार व कामगार कल्याण			
१५]	समाज कल्याण व पोषाण			
एकूण				

पुढे चालू .....

तक्ता क्रमांक ११.११ [पुढे चालू]

- १५६ -

१.	२.	३.	४.	५.
ब	<u>माडा योजनेखालील तरतूद</u>			
१]	कृषी व सलग्न सेवा	१८००००	१८१०००	१०१ ०/०
२]	शिक्षण, क्रिडा व कला	३७०००	३७०००	१०० ०/०
३]	मागास वर्ग कल्याण	५५०००	५५०००	१०० ०/०
४]	सहकार	१३०००	९०००	६९ ०/०
	<u>एकूण</u>	<u>२८५०००</u>	<u>२८२०००</u>	<u>९९ ०/०</u>
क	<u>न्यु क्लीअस बजेट</u>			

टीप :- न्युक्लीअस बजेट, वधार् जिल्हयाला लागू नाही.

आधार:- जिल्हा नियोजन अधिकारी, वधार्.

तक्ता क्रमांक ११.१२

वीस कलमी कार्यक्रम - १९८६-८७
जिल्हा - वार्धा.

कलम : क्रमांक	बाब	परिमाण	उद्दिष्ट	साध्य
१.	२.	३.	४.	५.
१. अ]	तिंचन क्षान्तेमध्ये वाढ करणे [मोठ, मध्यम व लघुपाठबंधारे [राज्यक्षेत्र] व [लघुपाठबंधारे स्थानीय क्षेत्र]	हजार हेक्टर	२००.७००	०.९७०
२. अ]	कड धान्याचे उत्पादन वाढविणे	हजार टन	५७.१२	३६.३
ब]	तेल बियांचे उत्पादन वाढविणे	-/-	२६.२५	१८.७
३. अ]	स्कात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम	कुटुंबांची संख्या	४०२२	४५२८
ब]	राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार कार्यक्रम	लाखात मनुष्य दिवस	७.०३	५.६०
क]	ग्रामीण भूमीहीन रोजगार हमी कार्यक्रम	-/-	४.८९	२.७७
४.	अतिरीक्त जमीनीचे वाटप	एकर	२५०	४१०
६.	वेठ बिनाराचे पुनर्वसन	संख्या	—	—
७. अ]	अनुसूचित जातीच्या कुटुंबांना सहाय्य	संख्या	१८११	२२९५
ब]	अनुसूचित जमातीच्या कुटुंबांना सहाय्य	-/-	६५२	११३३
८.	पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न सोडविणे	खोड्याची संख्या	१४३	११७
९. अ]	घारांसाठी जागा देणे	संख्या	६००	५७०
ब]	घार बांधण्यासाठी अर्ध सहाय्य देणे	-/-	६००	३०९
१०. अ]	गतीच्छ वस्ती सुधारणा	लोकसंख्या	२२८०	२३१६
ब]	आर्थाकट्ट्या, दुर्बल घाटनेसाठी घार बांधणे	संख्या	—	—
११. अ]	खोड्याचे विद्युतीकरण	खोड्यांची संख्या	—	—
ब]	पंप तंत्राचे विद्युतीकरण	संख्या	९००	२१६०
१२. अ]	झाडे लावणे	संख्या लाखात	४०.०००	३४.९५०
ब]	बायोगॅस तंत्र बसविणे	संख्या	१५००	३००
१३.	कुटुंब नियोजन शस्त्राक्रिया	-/-	७९६२	७९८०
१४. ब]	प्राथमिक आरोग्य उपकेंद्राची स्थापना करणे	-/-	२४	२४
१५.	स्कात्मिक बाल विकास सेवागार स्थापने	-/-	१	१
१६. अ]	प्राथमिक शिक्षण	पट नोंदणी लाखात	२.०७	२.०४
ब]	प्रौढ शिक्षण	-/-	०.१०८	०.११०

तक्ता क्रमांक ११.१२ [पुढे चालू]

१.	२.	३.	४.	५.
१७.	रास्त भावाची दुकाणे उघाडणे	संख्या	३	९
१८.	ग्रामाघाणे व लघुउघाणे स्थापणे	-//-	३४	१७०

टिप :- कलम क्र. ५ यांत समाविष्ट नाही.

- आधार :- १] नियोजन विभागाचे नोव्हें, १९८७ मध्ये प्रसिध्द केलेल्या " २० कलमी कार्यक्रम १९८६ " महाराष्ट्र राज्यातील वीस कलमी कार्यक्रमांच्या प्रगतीचा आढावा . १९८२-८३ ते १९८७-८८ " या पुस्तकानुसार .
- २] जिल्हा नियोजन अधिकारी , वर्धा.

तक्ता क्रमांक ११. १३

विशेष घटक योजना वर्ग १९८६-८७ करिता
जिल्हा - वर्धा.

अ. क्र.	क्षेत्र [सेक्टर]	उपलब्ध झालेली आर्थिक तरतूद [रु. लाखात]	झालेला खर्च रुपये लाखात	खर्चाची टक्केवारी
१.	२.	३.	४.	५.
१.	कृषी व संकलन सेवा	११.८७	१५.६३	१३१.६८
२.	ग्राम विकासाकरिता विशेष कार्यक्रम	५.७०	२७.२६	४७८.२४
३.	लघू सिंचन व पूर नियंत्रण	०.६५	०.८०	१२३.०७
४.	विद्युत् विकास	१८.९०	२२.३८	११८.४१
५.	उद्योग व खाणकाम	१.२२	१.३२	१०८.१९
६.	वाहतूक व दळणावळ	४.००	३.५७	८९.२५
७.	सामाजिक व सामुहिक सेवा	०.९७	०.८२	८४.५३
८.	आरोग्य	—	—	—
९.	पाणी पुरवठा, गृह निर्माण	१९.२५	३१.८१	१६५.२४
१०.	मागास वर्गीयांचे कल्याण	६.७७	६.०६	८९.५१
११.	कामगार व कामगार कल्याण	—	०.३९	—
जिल्हा बेरीज		६९.३३	११०.०४	१५८.७१

आधार :- जिल्हा नियोजन अधिकारी, वर्धा.

निवडक शेतमालाच्या सरासरी घाऊक किंमती सन १९८६ वर्षाकरिता

जिल्हा - वर्धा

[प्रती क्विंटल मुल्य रुपयामध्ये]

अ. क्र.	मालाचे वर्णन	प्रकार	महिणे												वर्षाची सरासरी
			जाने ८६	फेब्रु ८६	मार्च ८६	एप्रिल ८६	मे ८६	जून ८६	जुलै ८६	ऑगस्ट ८६	सप्टें ८६	ऑक्टो ८६	नोव्हें ८६	डिसे ८६	
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.	१५.	१६.
१.	गहू	हावरा	२७८	२७९	२३९	२५२	२४५	२३०	२३१	२४०	२३४	२३४	२४४	२४६	२४६
२.	तूर	बांदरी	४२१	४२१	४२५	४२८	४७९	४०१	४१९	४६४	५५५	५५७	५०८	४६८	४६२
३.	झूडूजुंग	लहान	४७१	४६६	४६३	४५६	५११	५०६	५८५	६२३	७०५	६२६	६६९	७०५	५७१
४.	मुंग	हिवरकाठा	३५९	४१७	४३७	४५२	४५८	४१९	४१५	३७७	३६८	५४६	४४६	३८०	४२२
५.	चना	क्षेत्री	४०२	४०३	३७३	३७४	३७७	३९२	३८६	३६२	३५३	३५२	३२५	३८८	३७९
६.	बाजरा	लोकल	१४५	१४६	१४७	१४४	१३९	१३३	१४५	१४६	१४८	१३४	१५५	१५६	१४४
७.	तीळ	बोरिया	६३६	६४५	७३०	७३३	७८९	७९९	८४७	९०९	९१४	९१४	९५९	९६५	८२०
८.	ज्वारी	हायब्रीड	१४१	१४२	१४४	१४४	१४१	१४०	१४०	१४०	१४२	१४४	१३५	१३७	१४०
९.	जवस	मध्यम	५३५	५१४	४९६	४९५	५२८	५५२	६०४	६४१	६२४	६३८	६९६	७७८	५९०
१०.	कापूस	एच-४	५५०	५४०	४९०	२४५	१३५								
		एमसी-५	५३०	५२०	४७०	२३५	१३५								
		एल-१४७	५००	४९०	४४०	२३०	११५								
		१००७	५१०	५००	४५०	२२५	११५								

आधार :- जिल्ह्यातील सर्व कृषी उत्पन्न बाजार समिती, वर्धा.

जिला सुभागाच्या ठिकाणी महत्वाच्या सरसरी किरकोळ किमती १९८६ करिता
जिला - वर्धा [मुला समाप्त]

अ. क्र.	मालाचे वर्णना	गुणवत्ता प्रकार	व. परिमाण	मारीक सरसरी किरकोळ किमती													
				जाने	फेब्रु	मार्च	एप्रिल	मे	जून	जुलै	ऑगस्ट	सप्टें	ऑक्टो	नोव्हें	डिसे	म. व. सरसरी	
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.	१५.	१६.	१७.	
हिरवी																	
१.	तांदूळ उत्तम	सुचई नं. १	कि. ग्रां.	३. ६८	३. ७०	३. ८०	३. ८०	३. ८०	३. ८०	३. ८०	३. २५	३. २५	३. २५	३. २५	३. २२	३. २५	३. २२
२.	तांदूळ मध्यम	सुचई नं. २	--/--	३. ४६	३. ४०	३. ४५	३. ५०	३. ५०	३. ५०	३. ५०	३. ७५	३. ७५	३. ७५	३. ७५	३. ६७	३. ७०	३. ५२
३.	तांदूळ जाडा	सुचई नं. ३	--/--	३. ०८	३. ००	३. ००	३. ००	३. ००	३. ००	३. ००	३. २५	३. २५	३. २५	३. २५	३. २५	३. २५	३. २३
४.	गहू (मध्यम)	घावल काटा	--/--	३. ५०	३. ५०	३. ५०	३. ५५	३. ५०	३. ५०	३. ५०	३. ६०	३. ६०	३. ६५	३. ६५	३. ६५	३. ६५	३. ५७
५.	गहू, हावरा	हावरा	--/--	३. २२	३. २२	३. ५२	३. ५०	३. ६०	३. ६०	३. ६८	३. ६८	३. ००	३. ००	३. ००	३. ००	३. ००	३. ७८
६.	गहू आटा	हावरा	--/--	रि क													
७.	जवारी सफेद	नंबर १	--/--	१. ३५	१. ३२	१. ७७	१. ४२	१. ३५	१. ३५	१. ३५	१. ३२	१. ७०	१. ७०	१. ७०	१. ७०	१. ७०	१. ३७
८.	जवारी पिवळी	नंबर ५	--/--	१. ४०	१. ४२	१. ६७	१. ५०	१. ४०	१. ४०	१. ४८	१. ५०	१. ५०	१. ५०	१. ५०	१. ५०	१. ५०	१. ४८
९.	बाजरी जाडी	लोकल	--/--	३. ००	३. ००	३. ००	३. ००	३. ००	३. ००	३. ००	३. ००	३. ००	३. ००	३. ००	३. ००	३. ००	३. ००
हळी																	
१०.	हरवरा	देगा	--/--	६. ००	६. ००	५. ७५	५. १२	५. ५०	५. ७५	५. ७५	५. ७५	५. ००	५. ००	५. ००	५. ७५	५. ७५	५. ०८
११.	हरवरा हाळ	गावराणी	--/--	७. ३०	७. ३७	६. २३	६. २५	५. ७६	५. २५	५. ७५	५. ५०	५. ००	५. ००	५. ००	५. ००	५. ००	५. ८७
१२.	सुर हाळ	--/--	--/--	६. ००	५. ७५	५. ५०	५. ५०	५. ७०	६. ००	६. ००	७. ००	७. ००	७. ००	७. ५०	७. ५०	७. ५०	६. ४२
१३.	उडीद हाळ	--/--	--/--	६. ७०	७. ००	६. ००	६. ००	६. ००	६. ००	६. ००	६. ००	६. ००	६. ००	६. ००	६. ००	६. ००	६. ११
१४.	गुंग हाळ	--/--	--/--	६. ७०	६. १२	६. ००	६. ००	६. ००	६. ००	६. १५	६. ००	६. ००	६. ००	६. ००	६. ००	६. ००	६. ०५
१५.	मुर हाळ	--/--	--/--	७. ००	७. ००	७. ००	७. ००	७. ००	७. ००	७. ००	७. ००	७. ००	७. ००	७. ००	७. ००	७. ००	७. ००

गुटे घालू .....

तक्ता क्रमांक १२.२ [पुढे चालू]

- १६२ -

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.	१५.	१६.	१७.
	साखार व गुठ															
१६.	साखार	ती	कि.ग्रे.	६.५०	६.५०	६.८५	६.९०	६.७५	६.६०	६.५०	६.५०	६.४५	६.४८	६.७०	६.८०	६.६२
१७.	गुठ	पापडी	-//-	५.१०	४.८०	४.८०	४.८०	५.००	५.२५	५.४०	५.४७	५.५०	५.४८	५.४०	५.५०	५.२०
	तेल व छानिजे															
१८.	मडुंगुंगे तेल	आद्य	-//-	१७.००	१७.००	१७.००	१७.००	१८.६०	१९.७५	२१.६०	२५.७५	२७.२५	२४.२०	२२.००	२१.००	२०.६७
१९.	पाम तेल [रास्त दुकान]		-//-	११.५०	११.५०	११.५०	११.५०	११.५०	११.५०	११.५०	११.५०	११.५०	११.५०	११.५०	११.५०	११.५०
२०.	वनेस्पती	सुर्यपुढी	-//-	२०.००	२०.००	२०.००	२०.००	२२.००	२२.००	२२.००	२२.७५	२२.७५	२२.५०	२३.५०	२३.००	२१.७०
२१.	दुधा मधुद मास व माते	म्हशीचे	लिटर	५.००	५.००	५.००	५.००	५.००	५.००	५.००	५.००	५.००	५.००	५.००	५.००	५.००
२२.	दह-याचे मात	स्थानिक	कि.ग्रे.	२४.००	२४.००	२५.००	उ.ना.	२८.००	२८.००	२८.००	२८.००	२८.००	२८.००	३०.००	३०.००	२७.३६
२३.	माते ताजी	ज्याला	-//-	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००
२४.	अंडी मत्तल्याचे पदार्थ	विदेशी	डझान	७.६०	७.३०	६.००	६.००	६.००	७.४०	७.५२	७.२०	६.३०	७.२०	७.३५	७.५०	६.९४
२५.	मीठ	पांढरे	कि.ग्रे.	०.६०	०.६०	०.६०	०.६०	०.६०	०.६०	०.६०	०.६०	०.६०	०.६०	०.६०	०.६०	०.६०
२६.	हळद	वायगाची	-//-	२७.४०	२४.५०	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.००	२४.३२
२७.	सुख्या मिरच्या भाजीमाला	भिवापुरी	-//-	१४.४०	१२.२५	१२.००	१२.००	११.००	१०.५०	१०.००	९.५०	९.००	९.००	८.५०	८.००	१०.५१
२८.	बटाटे	पहाडी	-//-	२.००	२.००	२.६३	३.६२	४.००	४.००	४.४०	४.२५	४.००	४.००	४.२५	४.००	३.५९
२९.	कांदे	नाशिक	-//-	२.००	२.००	२.००	१.६२	१.००	१.३७	१.८०	२.००	२.५०	३.००	२.७५	२.५०	२.०४
३०.	केळी	स्थानीक	डझान	२.००	२.२५	२.५०	२.५०	उ.ना.	३.६०	४.००	३.००	२.२५	२.३०	२.५०	२.५०	२.६७

पुढे चालू .....

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.	१५.	१६.	१७.
<u>पेय</u>																
३१.	चहा	ब्लक बॉर्ड	कि. ग्रॅ.	३७.८०	३७.००	३७.००	३७.००	३७.००	३७.००	३७.००	३७.००	३७.००	३७.००	३७.००	३७.००	३७.८७
३२.	काँफी	पावडर	कि. ग्रॅ.	३०.००	३०.००	३०.००	३०.००	३०.००	३०.००	३०.००	३०.००	३०.००	३०.००	३०.००	३०.००	३०.००
<u>जळण वीज व</u>																
<u>द्विवाब-ती</u>																
३३.	राँकेल	--	लिटर	२.३०	२.५०	२.४५	२.४५	२.४५	२.४५	२.४५	२.४५	२.४५	२.४५	२.४५	२.४५	२.४५
३४.	कोव्सा	लोणारी	४० किलो	७६.००	७६.००	७६.००	७६.००	७६.००	७६.००	७६.००	७६.००	७६.००	७६.००	७६.००	७६.००	७६.००
३५.	काडी पेट्टी	चाबी	१ नग	०.२०	०.२०	०.२०	०.२०	०.२०	०.२०	०.२०	०.२०	०.२०	०.२०	०.२०	०.२०	०.२०
३६.	लाकूड	आडजात	४० कि.	२४.४०	२६.००	२६.००	२६.००	२६.००	२६.००	२६.००	२६.००	२६.००	२६.००	२६.००	२६.००	२६.५३
<u>कपडे</u>																
३७.	धातोर १ मीटर	सत्यनारायण जोडी		६०.००	६७.००	६७.००	६७.००	६७.००	६७.००	६७.००	६७.००	६७.००	६७.००	६७.००	६७.००	६७.७५
३८.	साडी ५ मीटर	सोलापूरी	१ नग	५२.००	५२.५०	५२.५०	५४.००	५४.००	५४.००	५४.००	५४.००	५४.००	५४.००	५४.००	५४.००	५४.९१
३९.	कोंटींग ७१ से.मी.	महेंद्र मिल	मीटर	३६.००	३६.००	३६.००	३६.००	३६.००	३६.००	३६.००	३६.००	३६.००	३६.००	३६.००	३६.००	३६.३३
४०.	ब्लाऊज	पिस	७० से.मी.	१६.७५	१६.७५	१६.७५	१६.७५	२०.००	२०.००	२०.००	२०.००	२०.००	२०.००	२०.००	२०.५०	२०.७०
४१.	शार्टिंग	रम्प्रेस मील	मिटर	११.२५	११.६२	११.६२	११.६२	११.७५	११.७५	११.७५	११.७५	११.७५	११.७५	११.७५	११.७५	११.७५
<u>भांडी</u>																
४२.	पितळी	भांडारा	किलो	४५०.००	५०.००	५०.००	५०.००	५०.००	५०.००	५०.००	५०.००	५०.००	५०.००	५०.००	५०.००	५०.००
<u>वापरातील संकीर्ण</u>																
<u>साबु</u>																
४३.	धाण्याचा साबुण	५०१ बार	१ नग	७.२०	७.२०	७.२०	७.२०	७.२०	७.२०	७.२०	७.२०	७.२०	७.२०	७.२०	७.२०	७.२०
४४.	अंग्याचा साबुण	हमाम	१ वडी	२.८९	२.८९	२.८९	२.८९	२.८९	२.९०	२.९०	२.९०	२.९०	२.९०	२.९०	२.९०	२.९४
४५.	पाम	कपूरी	१०० ग्रा	३.००	३.००	३.२५	३.००	३.००	५.५०	४.००	३.५०	४.००	४.००	४.००	४.००	३.६८

पुढे चालू .....

तक्ता क्रमांक १२.२ [पुढे चालू]

१९४४ - १९४५

१.	२.	३.	४.	५.	६.१.	७.२.	८.	९.३.	१०.	११.	१२.५.	१३.	१४.६.	१५.७.	१६.	१७.	१८.
४६.	सुपारी	सिर्ती झरडा कि.ग्रे.	४२.००	४२.००	४२.००	४२.००	४२.००	४२.००	४२.००	४२.००	४२.००	४२.००	४२.००	४२.००	४२.००	४२.००	४२.००
४७.	तंबाखू	काळा घट्टा -//-	१४.००	१४.००	१४.००	१४.००	१४.००	१४.००	१४.००	१४.००	१४.००	१४.००	१४.००	१४.००	१४.००	१४.००	१४.००
४८.	तिगारेट	पनामा १० नग	१.४०	१.४०	१.४०	१.४०	१.४०	१.४०	१.४०	१.४०	१.४०	१.४०	१.४०	१.४०	१.४०	१.४०	१.४०
४९.	बीडी	४३ नंबर २५ नग	१.००	१.००	१.००	१.००	१.००	१.००	१.००	१.००	१.००	१.००	१.००	१.००	१.००	१.००	१.००
५०.	केस तेल	टाटा मध्यम १ बाटली	१८.००	१८.००	१८.००	१८.००	१८.००	१८.००	१८.००	१८.००	१८.००	१८.००	१८.००	१८.००	१८.००	१८.००	१८.००
५१.	सुद्रणासाठी बागद	विदर्भा मील कि.ग्रेम	१२.००	१२.००	१२.००	१२.००	१२.००	१२.००	१२.००	१२.००	१२.००	१२.००	१२.००	१२.००	१२.००	१२.००	१२.००

आधार :- जिल्हा सांख्यिकी कार्यालय, वर्धा.

तक्ता क्रमांक १२३

जिल्हा कार्यालय

केंद्रातील कामगारांचे गाहक किंमतीचे निर्देशांक १९८६-८७

केंद्र - नागपूर

जिल्हा - वर्धा

पायाभूत वर्षा १९६० = १००

अ. क्र.	महीना व वर्ष	अन्न	पान सुपारी तंबाखू इत्यादी	इंधन व दिवा-बत्ती	घारे	कारखाने बिजली व पादचाने	संकिर्ण	सर्वसाधारण निर्देशांक
	सरासरी १९८५-८६	६७१	६९०	२३९	३३७	६३६	५३३	६३९
१.	एप्रिल, ८६	६९०	७७७	२४३	३४७	६३४	५३३	६५४
२.	मे, ८६	६८९	८२९	२४६	३४७	६३४	५३३	६५६
३.	जून, ८६	७०३	८७०	२४६	३४७	६४०	५३९	६६७
४.	जुलै, ८६	७१८	८५८	२४६	३५५	६४३	५४०	६७६
५.	ऑगस्ट, ८६	७२३	८३३	२९५	३५५	६४३	५४०	६८१
६.	सप्टेंबर, ८६	७१४	८४०	२८१	३५५	६५०	५४४	६७६
७.	ऑक्टोबर, ८६	७२०	८४३	२७५	३५५	६४९	५४५	६८०
८.	नोव्हेंबर, ८६	७१६	८४३	२७५	३५५	६४९	५४५	६७८
९.	डिसेंबर, ८६	७०६	८४३	२७५	३५५	६४९	५४२	६७६
१०.	जानेवारी, ८७	७०५	८४३	२७५	३८२	६५०	५४२	६७८
११.	फेब्रुवारी, ८७	७१८	८७६	२७५	३८२	६५०	५४२	६८६
१२.	मार्च, ८७	६९५	८८९	२७५	३८२	६५०	५४२	६७३
	एकूण सरासरी ८६-८७	७०८	८४५	२६८	३६०	६४५	५५१	६७३

आधार :- कामगार आयुक्त याचे कार्यालय, मुंबई

तक्ता क्रमांक १३.१

जिल्ह्यातील पोलीस दलाची एकूण संख्या

जिल्हा- वर्धा [१९८६ म्ना वर्ष्कारिता]

अ. क्र.	बाब	एकूण
१.	२.	३.
१.	पोलीस दलाची संख्या	
	अ) अधिकाक	१
	ब) सहाय्यक अधिकाक	—
	क) उप अधिकाक	४
	ड) निरीकाक	७
	ई) उप निरीकाक	४५
	फ) जकादार [सहा उपनिरीकाक]	४८
	ग) हवालदार	२३३
	घ) सिपाई	७८०
	द) इतर कर्मचारी [वायरलेस स्टॉप]	४९
	एकूण पोलीस दलाची संख्या	<u>११६७]</u>
२.	पोलीस ठाणो	१५
३.	आऊट पोस्ट	७
४.	सब पोस्ट	३
५.	लॉक अप्स	१४
६.	पोलीस स्टेशन/आऊटपोस्ट/उपआऊट पोस्ट अतलेल्या गावांची संख्या	२३
७.	पोलीस दलाचा एकूण खर्च [लाखा रुपये]	२११.००

आधार :- १] जिल्हा पोलीस अधिकाक , वर्धा.

२] पोलीस अधिकाक , म. द. पू. आणि पश्चिम
रेल्वे , नागपूर .

गुन्ह्यासंबंधी आकडेवारी [१९८६ या वर्षाकरिता]
जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	गुन्ह्याचे प्रकार	प्रकरणाची संख्या	चौकशी चाल असलेली प्रकरणे	मागील वर्षाची कोटात चाल असलेली प्रकरणे	न्यायालयात न्यायालयाने काढून टाकिलेली व जामीन दिलेल्यासह निकालात काढलेली प्रकरणे	निर्दोष म्हणून सोडलेली प्रकरणे	दोषी असलेली प्रकरणे	वर्षाच्या शेवटी न्यायालयातील पलंबीन प्रकरणे	
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.
१.	दखलपत्र गुन्ह्यात मदत करणे	-	-	-	-	-	-	-	-
२.	दखलपत्र गुन्ह्याबाबत कट करणे	४	२	४	२	२	-	१	३
३.	सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्याय या बाबतचे गुन्हे	२६३	२८	५७५	२३५	१०	९४	३६	६७०
४.	व्यक्ती विषयक गंभीर गुन्हे	९४०	५७	३२९८	८८३	९५	३६५	१२३	३६९८
५.	व्यक्ती आणि मालम-ता विषयक किंवा फक्त मालम-ता विषयक गंभीर गुन्हे	२४८	३२	१३५७	२१६	२१	१४३	५५	१३५४
६.	व्यक्ती विषयक किरकोळ गुन्हे	२१५	२४	६३३	१९१	२०	८०	६१	६६३
७.	मालम-ता विषयक किरकोळ गुन्हे	६३८	११२	२५९५	५२६	२१	२११	१३६	२७६३
८.	वर नोंदविलेले इंडियन पिनल कोड	४३१	३८	४५८३	३९३	३	५९	८७	८२७
९.	खालील इतर गुन्हे	-	-	-	-	-	-	-	-

पुढे चालू....

तक्ता क्रमांक १३.२ [पुढे चालू]

तक्ता क्रमांक १३.२ [पुढे चालू]

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.
९. [एकूण १ ते ८]		२७३९	२२३ [एकूण ११४५ ते ८ ३४४६]		१७२	२५२२७२९४८९		२२३ [१९७६ ११४५ ते ८ ३४४६]	
१०. वर नमूद केलेले इतर गुन्हे			१०. वर नमूद केलेले इतर गुन्हे					१०. वर नमूद केलेले इतर गुन्हे	
अ] क्रिडा किंवा स्थानीक कायद्या- खालील दखलपात्र ठरलेले गुन्हे		७२७९	३३९३] १७४१५५ किंवा ४४५५५५ किंवा ३७७५५५ ११११७२७१८७५					३३९३] १७४१५५ किंवा ४४५५५५ किंवा ३७७५५५ ११११७२७१८७५	
ब] बी स्य ओ आर १९४७ या कायद्या- खालील गुन्हे		३	ब] बी स्य ओ आर १९४७ या कायद्या- खालील गुन्हे		३			ब] बी स्य ओ आर १९४७ या कायद्या- खालील गुन्हे	
एकूण वेरीज		१००२१	६३२२४४२६५६०६		९३८९	४७९	२०६३००२१२३६४	६३२२३१०४३६०६	९३८९

आधार :- पोलीस अधीक्षक, वर्धा.

आधार :- पोलीस अधीक्षक, वर्धा.

तक्ता क्रमांक १३.३

तुल्यांत दाखाल केलेले गुन्हेगार सन : १९८६-८७ करिता
जिल्हा - वर्धा.

अ. क्र.	बाब	पुरुषा	स्त्रिया	एकूण
१.	२.	३.	४.	५.
१.	रेल्वे अधिनियम	४५	—	४५
२.	मुंबई पोलीस अधिनियम	१२३	—	१२३
३.	मुंबई दाखंडी अधिनियम	१९४	२	१९६
४.	सी.आर.पी.सी. अधिनियम	—	—	—
५.	चोरी व धारफोडी	४३	३	४६
६.	छांटे दस्त शेंवज व फसवणूक	—	—	—
७.	छुन	१९	—	१९
८.	डाके व दरोडे	६	—	६
९.	हल्ला व हुखापती	३	—	३
१०.	फूसलावून पळविणे व बलात्कार	४	१	५
११.	लष्करी गुन्हे	—	—	—
१२.	इतर	११०	१४	१२४
एकूण		५४५	२०	५६५

आधार :- अधिकाक , वर्धा जिल्हा कारागृह , वर्धा.

तक्ता क्रमांक १३. ४

तुल्यांत दाखाल झालेल्या गुन्हेगारांचे वयोगटांनुसार व शैक्षणिक पात्रातेनुसार

वर्गीकरण सन १९८६ करिता.

जिल्हा - वर्धा.

अ. क्र. :	बाब	पुरुषा	स्त्रिया	एकूण
१		३	४	५
१.	<u>१८ वर्षांखालील</u>			
	१.१ अधिाक्षीत	३	—	३
	१.२ अधिाक्षीत फक्त वाचता येणारे	५	—	५
	१.३ वाचता व लिहीता येणारे	१५	—	१५
२.	<u>१८ ते २१ वर्षा</u>			
	२.१ अधिाक्षीत	२०	१	२१
	२.२ अधिाक्षीत फक्त वाचता येणारे	२१	—	२१
	२.३ वाचता व लिहीता येणारे	६२	—	६२
३.	<u>२२ ते ३० वर्षा</u>			
	३.१ अधिाक्षीत	६०	२	६२
	३.२ अधिाक्षीत फक्त वाचता येणारे	३६	—	३६
	३.३ वाचता व लिहीता येणारे	१७१	३	१७४
४.	<u>३१ ते ४० वर्षा</u>			
	४.१ अधिाक्षीत	२०	३	२३
	४.२ अधिाक्षीत फक्त वाचता येणारे	१५	—	१५
	४.३ वाचता व लिहीता येणारे	५१	१	५२
५.	<u>४१ ते ६० वर्षा</u>			
	५.१ अधिाक्षीत	२०	७	२७
	५.२ अधिाक्षीत फक्त वाचता येणारे	१८	३	२१
	५.३ वाचता व लिहीता येणारे	२८	—	२८
६.	<u>६१ वर्षांवरील</u>			
	६.१ अधिाक्षीत	२	—	२
	६.२ अधिाक्षीत फक्त वाचता येणारे	—	—	—
	६.३ वाचता व लिहीता येणारे	—	—	—
७.	<u>एकूण</u>			
	७.१ अधिाक्षीत	१२५	१३	१३८
	७.२ अधिाक्षीत फक्त वाचता येणारे	९५	३	९८
	७.३ वाचता व लिहीता येणारे	३२७	४	३३१

आधार :- अधिाक्षक, वर्धा जिल्हा कारागृह, वर्धा.

तक्ता क्रमांक १३.५

दिवाणी व फौजदारी न्यायालयात निकालात काढलेली कामे सन , १९८६
जिल्हा- वर्धा.

दिवाणी				फौजदारी			
मुळ	अपील	मुळ	अपील	मुळ	अपील	मुळ	अपील
नियमित	संकीर्ण	नियमित	संकीर्ण	नियमित	संकीर्ण	नियमित	संकीर्ण
	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.
२१२६	१४०	८८	४५	९६६६	३४१	५७	९८

टीप :- जिल्हा दंडाधिकारी व कार्यकारी दंडाधिकारी यांनी ज्या प्रकरणावर निर्णय दिला आहे अशा प्रकरणाचा समावेश नाही.

आधार:- जिल्हा व सत्र न्यायाधिस , जिल्हा वर्धा.

तक्ता क्रमांक १४.१

- १७२ -

बँक कार्यालये, वर्गीकृत बँका त्यांच्या ठेवा व कर्जे १९८६ या वर्षाकरिता
जिल्हा- वर्धा.

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	बँकाची कार्यालये असलेली गावे व शहरे	त्याखाली येत असलेली लोकसंख्या [१९८१]	वर्गीकृत बँकाची संख्या	वर्गीकृत बँकाची कार्यालये संख्या	वर्गीकृत बँकाच्या ठेवी [लाखा रु.]	वर्गीकृत बँकाच्या अगाव रकमी [लाखा रु.]	सहकारी बँकाची संख्या	इतर बँकाची संख्या
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.
	जिल्हा तालुका	४२	३६०२१२	६०	६३	६६०२.६२	४०१६.८१	५७	७
१.	वर्धा	७	११७५८२	१६	१८			११	१
२.	देवळी	६	५९५५०	८	८			७	१
३.	सेलू	५	२६४७५	५	५			७	१
४.	आर्वी	६	४५२००	९	१०			८	१
५.	आष्टी	३	१२९८४	३	३			६	—
६.	कारंजा	४	११४३६	४	४			५	१
७.	हिंगणघाट	४	७१९१७	८	८			८	१
८.	समुद्रपूर	७	१५०६८	७	७			७	१

टिप :- रकाना क्र. ७ व ८ ची तालुकावार माहिती उपलब्ध नाही.

आधार:- १] जिल्हा अग्रणी बँक, बँक ऑफ इंडिया, वर्धा.

२] सहकारी बँकाचे कार्यालय.

तक्ता क्रमांक १४-३

संयुक्त भांडवली संस्था
जिल्हा- वर्धा .

अ. क्र.	रोजीची स्थिती	भागभांडवल असलेल्या मर्यादित संस्था	सार्वजनिक	खाजगी	हमीव्दारे मर्यादित असलेल्या आणि नफ्यासाठी काम न करणा-या संस्था	सार्वजनिक	खाजगी	रकूण
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.
१.	३१-३-८७	३	१७	१	—	२१		

आधार :- कंपनी व्यवहार खाते , उद्योग मंत्रालय , भारत सरकार नवी दिल्ली .

तक्ता क्रमांक १४.३

- १७४ -

उत्तरविलेच्या विमापत्रांची संख्या व विम्याची रक्कम सन ८६-८७
या वर्षाकरिता .
जिल्हा- वर्धा.

अ. क्र. :	बाब	परिमाणा	वर्ष १९८६-८७
१.	२.	३.	४.
१.	शाखा	संख्या	१
२.	उत्तरविलेली विमापत्रे	—	४१३४
३.	विम्याची रक्कम	रु. ०००	७२५०१
४.	व्यपगन विमापत्रे	संख्या रु. ०००	उ. ना. उ. ना.

आधार :- विभागीय व्यवस्थापक , भारतीय जीवन विमा सिगम,
नागपूर.

तक्ता क्रमांक १५.१

चित्रापट गृहविषयी आकडेवारी १९८६-८७ या वर्षाकरिता

जिल्हा- वार्धा

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	कायम स्वस्थाची चित्रापट गृहे		फिरती चित्रापटगृहे		वसूल केलेला करमणूक कर [रुपये]
		संख्या	प्रत्येक खोबासाठी असलेली आसण क्षमता	संख्या	प्रत्येक खोबासाठी असलेली आसण क्षमता	
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.
	जिल्हा एकूण	११	८२३१	२	१०५०	४८, २८, ३७५
१.	वार्धा	४	३७४६	—	—	३१, ६६, ६०९
२.	देवळी	३	१५२२	—	—	३, १४, ४९४
३.	सेलू	—	—	—	—	५७, ८४९
४.	आर्वी	२	१५७०	—	—	३, ६५, ५३९
५.	आष्टी	—	—	१	३००	१९, ४१६
६.	कारंजा	—	—	—	—	११६१७
७.	हिंगणघाट	२	१३९३	१	७५०	८, ९०, ६४६
८.	समुद्रपूर	—	—	—	—	२, २०५

टीप :- सेलू, कारंजा व समुद्रपूर तहसील मधील करमणूक कर व्हिडीयो सेंटर बाबतचा आहे.

आधार:- जिल्हाधिकारी कार्यालय, वार्धा.

तक्ता क्रमांक १५.२

जिल्ह्यातील गोळा केलेली अल्पबचतीची रक्कम [वर्ष १९८६-८७]

जिल्हा - वर्धा [आकडे हजारात]

अ. क्र. :	वर्णन	साध्य	एकूण गोळा केलेली रक्कम	काढूण घेतलेली रक्कम	निव्वळ गोळा केलेली रक्कम
१.	२.	३.	४.	५.	६.
१.	१२ वर्षीय राष्ट्रीय संरक्षण प्रमाणपत्रे		—	—	—
२.	१० वर्षीय राष्ट्रीय बचत प्रमाणपत्रे		—	—	—
३.	१२ वर्षीय राष्ट्रीय योजना अंतरगत बचत प्रमाणपत्रे		—	—	—
४.	इतर प्रमाणपत्रे [७ वर्षांसाठी राष्ट्रीय बचत प्रमाणपत्रे]		—	२१७९	[—] २१७९
५.	पंचवार्षीय संचित ठेव योजना		३२५	२७३	५२
६.	१५ वर्षीय प्रमाणपत्रे		—	—	—
७.	पोस्ट खात्यामधील बचत बँका		५२४१६	४५९८९	६४२७
८.	संचित मुदतीच्या ठेवी	५०,०००	३४३३	४८१९	[—] १३८६
९.	आवर्ती ठेवी		२८६३४	१९१८६	९४४८
१०.	मुदतीच्या ठेवी		१०००	८००	२००
११.	सार्वजनिक निर्वाह निधी		१८४८	१५	१८३३
१२.	राष्ट्रीय विकास रोखे		—	—	—
१३.	राष्ट्रीय बचत प्रमाणपत्रे				
	अ] ६ वी मालीका		२६०७४	१४०१	२४६७३
	ब] ७ वी मालीका		१५००	२६३	१२३७
१४.	इतर		११४६६	५०१	१०९६५
	एकूण		५०,०००	१२६६२६	७५४२६
					५१२७०

आधार :- सहाय्यक संचालक, अल्पबचत योजना, जिल्हाधिकारी कार्यालय, वर्धा.

तक्ता क्रमांक १५.३

तालुकावार जमा केलेली जमीन महसूल सन १९८६ - ८७ व्षा करिता
जिल्हा - वर्धा रुपये [हजारात]

अ. क्र.	जिल्हा / तालुका	चाल व्षाची जमीन महसुलाची एकत्रित मागणी पूर्वच्या व्षाची जमा रक्कम सोडून	एकत्रित जमीन महसुलाची धाकेबाकी अधीकृत व अनाधिकृत	एकत्रित जमीन महसुलाची एकूण मागणी	सूट	निलंबित वसुली	वसुली पात्र	प्रत्यक्षा वसुली	जमीन महसूल देणा-या जमीन धारकाची संख्या
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.
	जिल्हा एकूण तालुके	८९६	४१३	१३०९	६४२	—	६६७	१०१	१३६७२६
१.	वर्धा	१३१	४०	१७१	७१	—	१००	२४	२१००६
२.	देवळी	११९	१७	१३६	८०	—	५६	३	१७०३३
३.	सेलू	१२७	८२	२१६	७९	—	१३५	२४	२०२६५
४.	आर्वी	१४७	७८	२२५	१०७	—	११८	७	१८३७५
५.	आष्टी	७४	१२५	१९९	५३	—	१४६	७	१२१७०
६.	कारंजा	५६	५६	११२	५३	—	५९	२	१०६९०
७.	हिंगणघाट	१२५	—	१२५	१०६	—	१९	१९	१४९५७
८.	समुद्रपूर	११७	८	१२५	९३	—	३२	१५	२२२३०

आधार :- जिल्हाधिकारी कार्यालय , वर्धा.

तस्ता प्रजांक १५. ४

- १७८

छापखाने आणि जापवेळी व प्रकाशित वेळी वर्तमानपत्रे आणि नियतकालीके
[२१ मार्च, १९८७ या दिवशी]
जिल्हा - पंजाब

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	सुबाना नकाशा संख्या	छापखाने व प्रकाशित वेळी वर्तमानपत्रे व नियतकालीके														
			दैनिक					साम्बतवाहीके					साप्ताहिके				
			मराठी	हिंदी	इंग्रजी	इतर	रकूण	मराठी	हिंदी	इंग्रजी	इतर	रकूण	मराठी	हिंदी	इंग्रजी	इतर	रकूण
४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.	१५.	१६.	१७.	१८.			
	जिल्हा रकूण	७१	५	—	—	—	५	२३	—	—	—	२३	३	—	—	—	३
	तालुका																
१.	वर्धा	३८	४	—	—	—	४	२३	—	—	—	२३	३	—	—	—	३
२.	देवळी	६	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
३.	तेलु	४	—	—	—	—	—	१	—	—	—	१	—	—	—	—	—
४.	आर्वी	५	१	—	—	—	१	२	—	—	—	२	—	—	—	—	—
५.	आष्टी	२	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
६.	कारंजा	२	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
७.	हिंगणघाट	१३	—	—	—	—	—	७	—	—	—	७	—	—	—	—	—
८.	समुद्रपूर	१	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

पुढे चालू .....

तक्ता क्रमांक १५.४ [पुढे चालू]

- १७२ -

अ. क्र.	जिल्हा / तालुका	भाषीके				
		मराठी	हिंदी	इंग्रजी	इतर	एकूण
१.	२.	१९.	२०.	२१.	२२.	२३.
	जिल्हा एकूण	२	२	—	—	४
	तालुका					
१.	वर्धा	२	२	—	—	४
२.	देवळी	—	—	—	—	—
३.	रोलू	—	—	—	—	—
४.	आर्वी	—	—	—	—	—
५.	आष्टी	—	—	—	—	—
६.	कारंजा	—	—	—	—	—
७.	हिंगणघाट	—	—	—	—	—
८.	समुद्रपूर	—	—	—	—	—

टीप :- वर्धाचे मराठी एक दैनिक बंद झाले आहे.

आधार:- जिल्हा माहिती अधिकारी , वर्धा .

तक्ता क्रमांक १५.५

- १८० -

स्वस्त धान्य दुकानांना पुरविलेले तांदूळ, गहू, साखार. सन १९८६-८७ वर्षाकरिता
जिल्हा- वर्धा. [आकडे ०० टनामध्ये]

तांदूळ			गहू			साखार			निर्गमित/रकस्त धान्य वाटप दुकान संख्या
जिल्हा मुख्यालय	जिल्ह्यातील इतर ठिकाणे	एकूण	जिल्हा मुख्यालय	जिल्ह्यातील इतर ठिकाणे	एकूण	जिल्हा मुख्यालय	जिल्ह्यातील इतर ठिकाणे	एकूण	
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.
२२	४०	६३	३०	५८	८८	१५	३६	५१	४८३

आधार :- जिल्हा पुरवठा अधिकारी ; जिल्हा अधिकारी कार्यालय, वर्धा.

तक्ता क्रमांक १५०६

- १८१ -

सागणी व वसूल केलेले धान्य सन १९८६-८७ या वर्षाकरिता

जिल्हा- वर्धा

[आकडे ०० टनात]

लेव्ही							
सागणी	वसूल केलेले						सागणीशी
सर्व धान्यशी	तांदूळ	गहू	ज्वारी	बाजरी	इतर	एकूण	वगुलीची
एकूण सागणी							टक्केवारी
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.
—	—	—	१६३४	—	—	१६३४	—

आधार :- जिल्हा पुरवठा अधिकारी, जिल्हा अधिकारी कार्यालय, वर्धा.

१९८४ मधील लोकसभा निवडणूक व १९८५ मधील विधानसभा निवडणूक संबंधी आकडेवारी
जिल्हा- वर्धा.

अ. क्र.	मतदार संघाचे नांव	एकूण मतदारांची तख्या	मतदान केलेल्या मतदारांची तख्या			एकूण मतदारांच्या संख्येची इंगिते मतदारांची टक्केवारी	पक्षावार मते मिळालेल्यांची तख्या						
			पुरुषा	स्त्रिया	एकूण		राष्ट्रीय काँग्रेस आर्य	शेतकरी व कामगार पक्ष	जनता पार्टी	स्वतंत्र	राष्ट्रिय काँग्रेस एस	समाज वादी पक्ष [सी. पी. आ]	भार तीय जनता पक्ष
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.
१.	३७ लोकसभा मतदार संघ [१९८४]	७२३७८७	२८५५९२	२३०७४८	५१६३४०	७१.३३	२४४३९०	—	—	३३७७०	—	२२०९६७	—
	एकूण लोकसभा	७२३७८७	२८५५९२	२३०७४८	५१६३४०	७१.३३	२४४३९०	—	—	३३७७०	—	२२०९६७	—
२.	विधान सभा मार्च [१९८५]												
	१२७-आर्वी	१३२०८७	४९७४७	३९७४३	८९४९०	६७.७५	३८४९९	—	—	१०७५३	३८९५५	—	—
	१२८-पुलगाव	१२४०७४	४२८८६	३३१६६	७६०५५	६१.२९	३९४१९	—	—	१५५७८	१९९०९	—	—
	१२९-वर्धा	१३२७३३	४३४८९	३३४१३	७६९०२	५७.९३	३८९८२	—	—	१३१७५	३४४४२	२०२१२	—
	१३०-हिंगणघाट	१४५११३	५५६१०	४४१५०	९९७६०	६८.७४	३२५९६	—	—	२३०९१	४२६३३	—	—
	एकूण विधान सभा	५३४०२७	१९१७३५	१५०४७२	३४२२०७	६४.०८	१४९४९६	—	—	६२५९७	१३५९३९	२०२१२	—

टीप:- रकाना ८ ते १४ ची बेरीज रकाना ६ शी जुळणार नाही कारण जो फरक आहे तो रद्द केलेल्या मतांचा होय,
आधार :- जिल्हा निवडणूक अधिकारी, जिल्हाधिकारी, कार्यालय, वर्धा.

तक्ता क्रमांक १५८

अधिकारी व प्रवासी याचेसाठी असलेल्या बंगल्याची तालूकावार यादी

[३१-३-१९८७ या दिवसाची]

जिल्हा- वर्धा.

अ. क्र. :	तालूका	बंगल्याचे नांव व प-ता
१.	२.	३.
१.	वर्धा	१] शासकिय विश्रामगृह , यशवंत कॉलेजच्या बाजूला, वर्धा [सार्वजनिक बांधाकाम व्दारा निगराणी ठेवली जाते] २] शासकिय विश्रामधाम , शासकिय विश्राम गृहाचे बाजूला, वर्धा. ३] शासकिय विश्रामगृह आर्वी रोड आंजी [सा. बा. वि. व्दारा निगराणी] ४] शासकिय हॉलीडे कॅम्प. एन टी स्टॅन्ड जवळ , वर्धा [टूरिज्म विभागाव्दारे निगराणी ठेवली जाते]
२.	देवळी	१] शासकिय विश्रामगृह देवळी [सा. बा. वि. व्दारा निगराणी ठेवली जाते] २] शासकिय विश्रामगृह पुलगाव [-----"-----]
३.	सेलू	१] शासकिय विश्रामगृहे , सेलू [-----"-----] २] शासकिय विश्रामगृह , केळडार [-----"-----] ३] बोर प्रकल्प निरीक्षणगृह , बोर . [सिंचन विभागाव्दारे निगराणी ठेवली जाते] ४] विश्रामगृहे, नवरगाव [वन विभागाव्दारे निगराणी ठेवली जाते]
४.	आर्वी	१] शासकिय विश्रामगृहे मेन रोड , आर्वी . [सार्वजनिक बांधाकाम विभागाव्दारे निगराणी ठेवली जाते] २] विश्राम गृह वाढोणा [सा. बा. वि. व्दारा निगराणी ठेवली जाते]
५.	आष्टी	१] शासकिय विश्रामगृह , आष्टी [-----"-----]
६.	कारंजा	१] विश्रामगृह , गारपीट [वनविभागाव्दारे निगराणी ठेवली जाते] २] विश्रामगृह , तळेगाव [कार्यकारी अभियंता राष्ट्रीय महामार्ग] ३] विश्रामगृह कारंजा [नागपूर व्दारा निगराणी ठेवली जाते .]
७.	हिंगणघाट	१] शासकिय विश्रामगृह रेल्वे स्टेशन, हिंगणघाटचे मागील बाजूला हिंगणघाट [सार्वजनिक बांधाकामव्दारा निगराणी ठेवली जाते]
८.	समुद्रपूर	----- नाही -----

टीप:- १] शासकिय विश्रामगृह , देवळी व सेलू नवीन सुरु झालेले आहे .

२] विश्रामगृह वाढोणा हे जिल्हा परिषदेणे सा. बा. वि. च्या
सुपूर्द केलेले आहे.

आधार :- सार्वजनिक बांधाकाम विभाग / सिंचन विभाग , वर्धा .

तक्ता क्रमांक १५.९

रेल्वे स्थानकांची तालुकावार यादी [३१-३-८७ या दिवसाची]
जिल्हा - वर्धा

अ. क्र. :	तालुका :	रेल्वेस्थानकाचे नाव :	रेल्वेचा प्रकार :	रेल्वेचे क्षेत्र विभाग :
१. :	२. :	३. :	४. :	५. :
१. वर्धा	१] वर्धा		ब्रॉड गेज	मध्ये रेल्वे
	२] वर्धा [पूर्व]			
	३] सेवाग्राम			
	४] भुगाव			
	५] दहेगाव-			
	६] सोनेगांव			
२. देवळी	७] पुलगांव		---"	---"
	८] कवठा			
३. सेलू	९] सेलू रोड		---"	---"
	१०] सिंदी			
	११] तुळजापूर			
४. आर्वी	१२] आर्वी		मॅट्रो गेज	---"
	१३] विल्ल			
	१४] रोहना			
	१५] पाचगाव			
	१६] खुबगाव			
	१७] सोरठा			
५. आष्टी	---		---	---
६. का रंजा	---		---	---
७. हिंगणघाट	१८] हिंगणघाट		ब्रॉड गेज	मध्ये रेल्वे
	१९] वाघोली			
	२०] नागरी			
८. समुद्रपूर	---		---	---

आधार :- मध्ये रेल्वे, नागपूर.

निवडक निर्देशांकाचे कल
जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	बाब	परिमाण	१९५०-५१	१९६०-६१	१९७०-७१	१९८०-८१	१९८१-८२	१९८२-८३	१९८३-८४	१९८४-८५	१९८५-८६	१९८६-८७
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.
एक क्षेत्रांमधील आणि लोकसंख्या												
१]	क्षेत्रांमधील	चौ. कि. मी.	६३१०	६३१०	६३१०	६३१०	६३१०	६३१०	६३१०	६३१०	६३१०	६३१०
२]	एकूण लोकसंख्या	हजारात	५३९	६३४	७८०	९२७	—	—	—	—	—	—
३]	लोकसंख्येची घनता	प्र. चौ. कि. मी.	८५	१०१	१२४	१४७	—	—	—	—	—	—
४]	शेती काम करणा-यांचे एकूण काम करणा-यांशी प्रमाण	शे. प्रमाण	७१.७	७७.३	७६.५	७६.९	—	—	—	—	—	—
दोन शेती आणि सिंचन												
१]	एकूण जंगल व्याप्त क्षेत्र	ह. हेक्टर	५२	६७	६६	६७	६६	६८	६८	७४	७७	—
२]	लागवडी लायक	—//—	४७६	४६८	४९९	४६८	४६३	४६५	४६४	४५९	४६४	—
३]	प्रत्येक शेती काम करणा-या मागे लागवडी लायक क्षेत्र	हेक्टर	२.३१	१.९१	२.१४	१.५०	१.५१	१.५०	१.५०	१.४९	१.५२	—
४]	लागवड केलेले एकूण क्षेत्र	ह. हेक्टर	३६५	४०८	४३१	४४०	४४०	४३६	४३९	४३५	४३३	—
५]	पिकाखालील निव्वळ क्षेत्र											
अ]	अन्न धान्ये	ह. हेक्टर	२२४	२१६	२१८	२१५	२१८	२१०	२१०	२०५	१९६	—
ब]	ऊस	हेक्टर	४९८	४६	७१	७६	१००	१२२	६१	५१	४१	—
क]	भुईपुंग	ह. हेक्टर	५	१	८	५	६	५	६	६	६	—
ड]	कापूस	—//—	१०२	१६५	१८३	१९२	१९०	१९३	१९१	१८९	१९८	—

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.
६]	प्रत्येक शोती काम करणा-या मागे निव्वळ कलेले क्षेत्र	हेक्टर	१.८०	१.७५	१.८२	१.४४	१.४५	१.४४	१.४३	१.४३	१.३६	—
७]	एकापेक्षा अधिक वेळा लागवड शो. प्रमाण केलेल्या क्षेत्राचे निव्वळ क्षेत्राशी प्रमाण		०.५०	०.८३	१.८८	५.१३	४.६३	३.८१	४.६७	४.४०	४.१६	—
८]	ओलीताखालील एकूण क्षेत्र	ह. हेक्टर	५	६	९	२४	२५	२२	२५	२४	२३	—
९]	एकूण ओलीताखालील क्षेत्राचे एकूण पिकाखालील क्षेत्राशी शो. प्रमाण	शो. प्रमाण	१.२५	१.३९	२.१८	५.४७	५.७०	५.००	५.७६	५.६२	५.३२	—
१०]	ओलीताखालील निव्वळ क्षेत्र	ह. हेक्टर	५	६	९	१८	१४	१२	११	११	१७	—
११]	कालव्याव्हारे ओलीत केलेले क्षेत्र—//—		उ. ना.	उ. ना.	१	२	५	६	७	१	२	—
१२]	विहीरीव्हारे ओलीत केलेले क्षेत्र—//—		५	५	९	१६	२०	१६	१८	११	१५	—
१३]	इतर साधनाव्हारे ओलीत केलेले क्षेत्र	हेक्टर	२९	१८३	१९९	उ. ना.	ह. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	—
१४]	मुख्य पिकाखालील ओलीताचे क्षेत्र	ह. हेक्टर										
अ]	अन्नधान्ये	—//—	उ. ना.	१	४	१५	१६	१३	१५	१५	१४	—
ब]	ऊत	हेक्टर	उ. ना.	३६	७१	७६	१००	१२१	६१	५३	९९	—
क]	मूईमुंग	ह. हेक्टर	उ. ना.	—	२	—	—	—	—	—	—	—
ड]	फळे	—//—	उ. ना.	—	३	३	३	३	३	३	३	—
ई]	कापूस	—//—	उ. ना.	—	१	२	२	२	२	२	२	—
तीन मृदसंधारण												
१]	बांधा बंदीस्ती	हजार हे.	उ. ना.	उ. ना.	६	८	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.
२]	उता रावर तयतल घालणी	—//—	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.
चार	कृषी विषयक औजारे	वर्षा	१९५६	१९६१	१९६६	१९७२	१९७८	१९८२				
	१] नागर											
	अ] लाकडी	संख्या	३०१०३५	३३२२७२	३५३९८	३४७२३	३५१८३	३५३३३	—	—	—	—
	ब] लोखांडी	—//—	३८६३	४५८७	५७५१	८१३४	८२७१	९६०६	—	—	—	—
	२] ओलीतासाठी तेलावर चालणारे पंप	संख्या	२६५	४७३	६७३	१०१३	२५०९	१४३७	—	—	—	—
	३] ओलीतासाठी विद्युत पंप	—//—	३११	६४४	११८७०	४७६६	१०००६	१०४७८	—	—	—	—
	४] अ] शक्तीवर चालणारे उसाचे चरक	—//—	१३	३७	३	४०	११	७	—	—	—	—
	ब] बैलाच्या मदतीने चालणारे उसाचे चरक	—//—	१४	१४	९	५३	२	११	—	—	—	—
पांच	पशुधन											
	१] एकूण पशुधन	हजारात	४८६	४१९	५२३	५४०	६०२	५९७	—	—	—	—
	२] प्रत्येक जोडीमागे निव्वळ पिकाखालील क्षेत्रा [तीन वर्षा-वरील बैल]	हेक्टर	६.५९	६.७३	६.७२	६.८३	६.५४	६.५८	—	—	—	—
	३] कोंबड्या	हजार	११९	१३८	१३७	११२४	१७७	१६५	—	—	—	—
सहा	मत्स्यव्यवसाय	वर्षा	१९५०-५१	६०-६१	७०-७१	८०-८१	८१-८२	८२-८३	८३-८४	८४-८५	८५-८६	८६-८७
	गोड्या पाण्याचे एकूण मत्स्य उत्पादन	मे. टन	३१५	—	—	४२५	५५०	५५०	६५०	४२५	४६०	४३०

पुढे चालू ....

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.
सात कारखाने व कामगार												
१]	चालू कारखाने	संख्या	उ. ना.	४०	४०	४८	५०	५२	६७	८६	९१	१०३
२]	कामगारांची कामावरील दैनिक उपस्थिती	संख्या	उ. ना.	७४१६	६४०२	७५२८	७६२८	८१४७	७८५६	४१७७	८३८२	७७२७
३]	दर लाख लोकसंख्येमागे नादणिकृत कारखाण्यातील कामगार	संख्या	उ. ना.	१३७६	१०१०	७५४	६४२	८७२	८४७	४५१	२०४	८४१
आठ वीज												
१]	विजेचे उत्पादन	कि. वॉट	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
२]	विजेचा वापर	दस लक्षा कि. वॉट तास	उ. ना.	२२. १५	३७. १०	२०. ६१	७८. ७२	६७. ६६	७१. २८	७६. ४७	८०. ३२	९५. ६४
३]	विजेचा परवठा झालेली शहरे व छोडी	संख्या शहरे छोडी	३	६	६	६	६	६	६	६	६	६
			—	८०	४२४	१००५	१०५३	१०२२	११३४	११८७	१२००	१२०६
नऊ सहकार [सहकारी संस्था]												
१]	कृषी पत संस्था	संख्या	उ. ना.	४१२	४१२	४०८	४०८	४०८	४०८	४०७	४०७	४०५
२]	कृषी बिगर पतसंस्था	-//-	उ. ना.	४४	११२	२२३	२२२	२५१	२५५	२७८	२८२	३००
३]	बिगर कृषी पत व नापत संस्था	-//-	उ. ना.	१०३	३०२	३१२	२५६	३११	३२२	३५१	३५२	४४५
२]	संज्ञातदांची संख्या											
१]	कृषी पत संस्था	संख्या	उ. ना.	३०२८०	६२०३२	१३८५२१	११२३०१	१२२१६०	१२८५६०	१३२३५७	१४०६३५	१४११३५
२]	कृषी बिगर पत संस्था	-//-	उ. ना.	२८०२	७२०३	२२२०८	६८४८	११२८२	१७५२७	१७५२१	२२४४२	२२४६०
३]	बिगर कृषी पत व नापत संस्था	-//-	उ. ना.	८७२२	२३४५२	३३३१८	३८२२२	३२३००	३६८७०	२२०७२	३०१००	३११२१

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.
३] खोळते भांडवल												
१]	कृषी पत संस्था	हजार रु	उ. ना.	१४०३५	१००२७७	२१०७९९	२०१८४५	२५९१८७	२८८२०१	३२०२०१	३५९४०३	३७४२५५
२]	कृषी विंगर पत संस्था	-/-	उ. ना.	१५७५	८३७०	४३२०५	४०८४७	४३६०९१	४९९९५	५५९४०	८०९६३	१०१४९०
३]	विंगर कृषी पत व नापत संस्था	-/-	उ. ना.	१५४९	८६६३	५४३२५	७४६६१	६१५४८	८८२५५	८३७८६	८६२००	८६६६१
४] दिलेले कर्जे												
१]	कृषी पत संस्था	हजार रु	उ. ना.	१११६८	८२९५६	५३२०९	५९७३७	७२४७५१	८१४१०८	१०१४०५१	१००२५०	१०६५५५
२]	कृषी विंगर पत संस्था	-/-	उ. ना.	७७	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.
३]	विंगर कृषी पत व नापत संस्था	-/-	उ. ना.	४११	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.
दहा शिक्षण												
१] प्राथमीक												
अ]	संस्था	संख्या	३४५	७१२	८६८	९३२	९३९	९५३	९६०	९६४	९७३	९८२
ब]	विद्यार्थ्यां	हजार	३२	५९	९३	१२९	११७	११८	१२१	१२४	१४४	१४१
क]	शिक्षक	संख्या	७४२	२०१३	३००८	३२९४	३४४०	३४७९	३४९८	३५७५	३६७५	३६८२
२] दुय्यम												
अ]	संस्था	संख्या	१८	५६	१०६	१२०	१२०	१२३	१३६	१६४	१६९	१७४
ब]	विद्यार्थ्यां	हजार	६	२०	४१	६३	८१	८८	७५	१०३	९०	९७
क]	शिक्षक	संख्या	उ. ना.	८२४	१७५७	२१२३	२००९	२२७६	२३३४	२५१२	२६२६	२८७४
३] उच्च शिक्षण												
अ]	संस्था	संख्या	१	३	७	७	७	७	७	७	८	८
ब]	विद्यार्थ्यां	हजार	उ. ना.	१	५	६	३	३	३	४	११	२२
क]	शिक्षक	संख्या	१२	३१	१८४	१८७	२१६	२४१	२३९	२६०	२८४	२९४

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.
४] साक्षरतेचे प्रमाण												
	अ] पुरुषा	शे. प्र.	३०.१०	४३.४	५२.५५	६१.०१	—	—	—	—	—	—
	ब] स्त्रिया	—//—	२.५०	१७.०	३०.२९	४०.५३	—	—	—	—	—	—
	क] एकूण	—//—	१९.४०	३०.४०	४१.७१	५१.०५	—	—	—	—	—	—
५] ६ ते ११ वयोगटातील शाब्दत जाणा-या मुलाचे प्रमाण												
	अ] मुले	शे. प्र.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	ब] मुली	—//—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	क] एकूण	—//—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
६] ११ ते १४ वयोगटातील शाब्दत जाणा-या मुलाचे प्रमाण												
	अ] मुले	शे. प्रमाण	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	ब] मुली	—//—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	क] एकूण	—//—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
अकरा	सार्वजनिक आरोग्य											
	१] दवाखाने	संख्या	२	५	३७	५२	५८	५९	६०	४५	४४	४४
	२] रुग्णालये	—//—	४	९	७	९	९	१३	१३	१३	१४	१४
	३] प्राथमिक आरोग्य केंद्रे	संख्या	—	५	८	८	८	८	१२	२४	२४	२५
	४] खाटांची संख्या	—//—	१३०	२८९	६७१	१०८९	१०९०	१२४२	१३२९	१३४९	१४६३	१४३१
	५] दर लाख लोकसंख्येमागे खाटांची संख्या	—//—	२१	४६	८६	१४०	१४०	१३४	१४३	१३५	१५८	१५४

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
६] उपचार केलेले												
अ] बाह्य श्रृंगण	हजारात	१३५	१२५	२२२	१२४५	११८७	१०८२	१३३५	२५७	१०२४	२६२	
ब] आंतर श्रृंगण	—//—	२	१०	२२	८३	२३	३६	४८	४१	१२८	५७	
७] जन्म दर	दर. हजारी	२६.१	४४.४	२७.५	२१.६७	२२.७	२१.५	१२.३	१७.२	१७.५	२१.६	
८] मृत्यु दर	—//—	२०.६	१७.५	८.५	८.०२	७.०१	६.०	६.५	५.८	६.७	६.२	
बारा वाहतूक आणि दळणावळण												
१] रस्त्याची लांबी [न. प. सोडून]	कि. मी.	३७८	५३७	११२५	२२२६	२४२५	२१३०	१२८८	२०८६	२१६०	२२३८	
२] १०० चौ. की. क्षेत्राफळासाठी असलेली रस्त्याची लांबी	—//—	७.००	८.५०	१७.८०	३६.४०	३२.५५	३३.७५	३३.५०	३३.०५	३४.३३	३५.४६	
३] दरलाखा लोकसंख्येसाठी असणारी रस्त्याची लांबी	—//—	६०	८५	१७७	२२४	२२७	२२२	२१५	२२५	२३३	२४१	
४] रेल्वे मार्गाची लांबी	—//—	१३७	१७४	१७५	१७४	१७४	१७४	१७४	१७४	१७४	१७४	
५] डाकघारे	संख्या	६६	१२४	१४४	१७३	१८१	१८२	१८४	१८२	१८२	१८१	
६] तारघारे	—//—	८	९	१२	३२	४१	४२	४१	४१	४३	४३	
तेरा स्थानीक स्वराज्य संस्था												
१] पंचायत समिती	संख्या	उ. ना.	उ. ना.	७	७	७	७	८	८	८	८	
२] ग्रामपंचायत	—//—	१३७	४५२	४५६	४७७	४८४	४८४	४८४	४८४	४८४	४८५	
३] नगरपरिषदा	—//—	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	
४] कटक मंडळ	संख्या	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
चौदा अधिकाऱ्यांची संख्या	संख्या	११	१५	३०	६८	८५	८५	उ. ना.	उ. ना.	१२०	१२०	

आधार :- अर्था व सांख्यिकी संचालनालय, वर्धा.